

GLASILO ZBORNICE
ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE
NEGE SLOVENIJE - ZVEZE
STROKOVNIH DRUŠTEV
MEDICINSKIH SESTER,
BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE

UTRIP

XXVII | 7

Oktober 2019

Poštmina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

Uvodnik

Govorite o varnosti pacientov
Ne gre za srednje medicinske
sestre in varnost pacientov,
gre za moč in denar

Javna pooblastila

Pojasnilo o podelitvi
posebne licence na
podlagi 38. člena Zakona o
spremembah in dopolnitvah
Zakona o zdravstveni
dejavnosti

Delo Zbornice - Zveze

Pred vrati je rožnati oktober
Evropski teden dojenja

Aktualno

Kompetence – stališče
Sindikata delavcev v
zdravstveni negi Slovenije
Odprto pismo

V središču

POZORNOSTI NAJ BI
OSTAJAL ZGOLJ IN SAMO PACIENT.
IN NATO VSI ZAPOSLENI V ZDRAVSTVU.

GLAVNA UREDNICA:

Monika Ažman

ODGOVORNA UREDNICA:

Ksenija Pirš

UREDNIŠKI ODBOR:

Mag. Andreja Krajnc, Suzana Habet, Marjeta Berkopec, Irena Keršič, Anita Prelec

STROKOVNA RECENZIJAZIJA:

Anita Prelec

LEKTORIRANJE:

Jelica Žalig Groc

NAKLADA:

16.000 izvodov

NASLOV UREDNIŠTVA:

UTRIP, Ob železnici 30 a, Ljubljana

Tel. št.: 01 544 5480

F.: 01 544 5481

TRR Zbornice – Zveze pri NLB, d. d.,poslovalnica Tavčarjeva, Ljubljana
številka: SI56 0201 5025 8761 480**OGLASI:**Zbornica zdravstvene in babiške
nege Slovenije – Zveza strokovnih
društev medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Slovenije
Tel. št.: 01 544 5480

F.: 01 544 5481

trzenje@zbornica-zveza.si

OBLIKOVANJE IN PRIPRAVA**ZA TISK:**Barbara Kralj, PRELOM d. o. o.
www.prelom.si**TISK:**

Salomon d. o. o.

**SPLETNA STRAN ZBORNICE –
ZVEZE:**

www.zbornica-zveza.si

Utrip (online)

ELEKTRONSKI NASLOV UTRIPA:

utrip@zbornica-zveza.si

**SPREMEMBE V ZVEZI Z NASLOVI
POŠILJAJTE NA:**

clanarina@zbornica-zveza.si

ISSN 1581-3738

Revija izhaja 9-krat letno.

Datum izida: 5. 10. 2019

Fotografija za naslovnico:Hranjenje otroka v otroški sobi
kirurškega oddelka (Vir: Iz arhiva
splošne bolnišnice Novo mesto)

Dobrodošli v Termah Čatež

UGODNOSTI za članice in člane Zbornice - Zveze

**UDOBJE BIVANJA V HOTELU
TERME********2 polpenziona + 3 dni kopanja****Cena za dva odrasla:**

219 € -15 % popust za člane Zbornice - Zveze

186,15 € (v terminu 01.09. -24.10.2019)**Otrok 6 - 11,99 let (pom. ležišče):**83,80 € - 15% popusta **71,23 €****PAKET ZA NAJU V AQUAPARK
HOTELU ŽUSTERNA *** v Kopru**

soba brez balkona

2 polpenziona + 3 dni kopanja**Cena za dva odrasla:**

191 € -15 % popust za člane Zbornice - Zveze

162,35 € (v terminu 23.09. -03.11.2019)**Podrobnejše informacije o ponudbah: www.terme-catez.si, „Vroča ponudba“****Doplačila:** turistična taksa in prijavnina.**Pogoji za uveljavljanje popusta v hotelu:** predhodno potrjena rezervacija Term Čatež (E: info@term-catez.si, T: 07 49 36 700); obvezna predložitev kupona iz revije Utrip na recepciji ob prihodu; popust velja za članico/člana Zbornice-Zveze in njegove ožje družinske člane; popusti se izključujejo.

zimska Termalna riviera

V terminu 01.09. - 31.11.2019
nudimo članom Zbornice - Zveze
**celodnevno vstopnico za
KOPANJE V ZIMSKI
TERMALNI RIVIERI**
po ceni **11,50 €** (redna cena za
odrasle osebe: od 13,00 do
17,00 €)

Ugodnosti lahko članice in člani Zbornice - Zveze uveljavljajo s predložitvijo članske izkaznice in osebnega dokumenta na blagajni Termalne riviere ob nakupu celodnevne vstopnice za kopanje za člana. Enaka cena velja tudi za enega spremljevalca.

Več informacij na www.term-catez.si ali pokličite na številko 07/49 36 000**terme čatež**

Govorite o varnosti pacientov

Ksenija Pirš

Svetovna zdravstvena organizacija je 24. maja 2019 na generalni skupščini 17. septembra imenovala za svetovni dan varnosti pacientov. Tudi Slovenija se je v sklopu tega zavezala, da bo varnost pacientov ključna prednostna naloga in da bomo skupaj aktivno ukrepali za zmanjšanje varnostnih odklonov v zdravstvu. V svojih izjavah to zagotavlja tudi Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije.

Letošnji slogan kampanje je »*Govorite o varnosti pacientov*«.

Ob javnih prizadevanjih za večjo kakovost in varnost storitev v zdravstvu pa bijemo »plat zvona«, ki ne sodi več ne v čas in ne kraj, kjer živimo in delamo. Kot da je sedanost nekoč, že zdavnaj ustavljen film črno belih junakov, glavnih vlog in naključno mimoidočih, sklonjenih glav ...

Teh ni več in ljudje smo naveličani dramatičnih zgodb, ki s svojim sporočilom izkrivljajo bistvo.

Kljub temu nekateri predstavniki prav tistega sveta, o katerem prebiramo še danes, kot da se od črno – belih časov nismo prav nič oddaljili, npr. Antoine de Saint – Exupéryj ostajajo večni v zapisanih resnicah malega princa prav zato, ker simbolizira nedolžnost, ljubezen, prijateljstvo in upanje, ali morda zato, ker »tudi odraslim« ponuja pozabljen, otroško čist pogled na svet?

V razhajanju med resničnim in pozabljenim ali navideznim se najdemo tudi v aktualnih odmevnih dogajanjih v zvezi s poklicnimi kompetencami in aktivnostmi ter sporočili, ki hkrati spodbujajo kakovost in varnost ter jasno govorijo o timskih pristopih in skupnih prizadevanjih zdravstvenih delavcev in sodelavcev. Zdrav razum ostane brez odgovora na vprašanje, ali gre za resnična ali zgolj navidezna prizadevanja.

Kaj je torej resničnost, ki jo doživljamo slovenske medicinske sestre in tehniki zdravstvene nege?

Ob aktivnih prizadevanjih za razvoj varnostne kulture in vzpostavitev sistema upravljanja z odkloni in tveganji je ne-

razumljivo, da prav zaposleni v zdravstveni negi, ki smo na področju kakovosti in varnosti v vseh okoljih zdravstvenega varstva v Sloveniji bili začetniki in pobudniki aktivnosti ter sisteme vodenja kakovosti znotraj zdravstvenih zavodov v največji meri koordiniramo še danes, doživljamo nekorektne, diskriminatorne in izključujoče, premišljene in organizirane pritiske za zmanjševanje vloge in pomena našega dela.

Neresnične ocene in zanikanje našega dela ob pacientih in njihovih svojcih, tudi znotraj sistema, kjer izvajamo in povezujeemo številne aktivnosti za pacienta, mnoge, očem pacientov in javnosti prevečkrat skrite naloge in vloge, zato, da sistem obstane, ostaja in deluje. Da pacient prejme, kar mu je predpisano? Da prejme, kar potrebuje. Ne le kot »pacient«, temveč kot človek z vsemi potrebami.

»Kdor hoče videti, mora gledati s srcem. Bistvo je očem nevidno?«

Kljub številnim dokazom in neurejenim razmeram znotraj zdravstva, z vidika organizacijske in strokovne (ne)urejenosti sistemov in posrednih (ne)aktivnosti ter neuravnovešenega zaposlovanja, pritiski pri uveljavljanju parcialnih interesov le še stopnjujejo neravnovesja, ki, resnici na ljubo, dejansko ogrožajo strokovnost, kakovost in varnost obravnave pacientov. Ob zgodbah kolegic in kolegov o razmerah v domovih za starejše, na strokovno najzahtevnejših deloviščih povsod v sistemu, bolniških oddelkih in še kje, človek ne more ostati ravnodušen. Vprašaš se, kako si ljudje to sploh dovolijo(mo). Koliko zgodb pacientov in njihovih svojcev ostane zamolčanih? Zakaj?

Prizadevanja, da se ustavi sistemski pristop, ki bi ga znotraj sistema zdravstvenega varstva morala zagovarjati sleher na poklicna skupina, je potrebno ustaviti. Takoj. V središču pozornosti naj bi ostajal zgolj in samo pacient. In nato vsi zaposleni v zdravstvu.

Ali bosta država in resorno ministrstvo ravnala družbeno odgovorno ali je tehtnica dokončno prevesila? Bilo bi žalostno in neetično. S posledicami, ki jih bomo deležni vsi.

Ob tem je bilo v Delovem Gostujočem peresu 21. septembra 2019 objavljeno mnenje red. prof. dr. Brigite Skele Savič z naslovom *»Ne gre za medicinske sestre in paciente, gre za moč in denar«*.

Obsežno sporočilo za javnost v celoti objavljamo v uvodniku Utripa (*gostujoče pero*). <https://brigitaskelasavic.org/2019/09/21/delo-gostujoce-pero-sobota-21-9-2019-ne-gre-za-medicinske-sestre-in-paciente-gre-za-denar-in-moc/>.

Ne gre za srednje medicinske sestre in varnost pacientov, gre za moč in denar

Red. prof. dr. Brigita Skela Savič, znanstvena svetnica,
članica upravnega odbora Mednarodnega sveta
medicinskih sester

Zadnje tedne smo priča vmešavanju zdravniških organizacij v poklicne kompetence v zdravstveni negi. Mediji zelo površno pristopajo do problema, citirajo navedbe zdravnikov in zdravniških organizacij, ki z mednarodnimi smernicami in spoznanji raziskav o pomenu izobrazbe medicinskih sester nimajo popolnoma nič.

Kako je mogoče, da slovenska medicina kot znanost popolnoma ignorira raziskave, ki govorijo v prid varnosti pacientov in povezanosti le te z ustreznim številom visokošolsko izobraženih medicinskih sester? Raziskava izvedena 2011 v devetih razvitih evropskih državah, v 300 bolnišnicah, na več kot 400.000 pacientih in 26.500 medicinskih sestrah je pokazala, **da so hospitalizirani kirurški in internistični pacienti imeli značilno več neželenih izidov in zapletov zdravljenja, če je bilo v skupnem številu negovalnega kadra na oddelku manj visokošolsko izobraženih medicinskih sester.** Rezultati te raziskave so v veliki večini evropskih držav prispevali k preoblikovanju triletnih visoko-strokovnih študijskih programov v univerzitetne, saj se je pokazala razlika v izidih tudi znotraj ravni visokošolske izobrazbe. Ta pristop sta uporabili tudi Nemčija in Avstrija, državi po katerih se pogosto zgledujemo, Švica ga je uvedla že leta 2000.

Še več, raziskovan je bil učinek pomanjkanja medicinskih sester v času globalne krize in nadomeščanje njih z manj izobraženim negovalnim kadrom, kot predpisuje direktiva 2005/36/ES. Vključenih je bilo 13.077 medicinskih sester, 243 bolnišnic in 18.800 pacientov v šestih razvitih evropskih državah. Raziskava je pokazala, **da zmanjševanje visokošolsko izobraženih medicinskih sester povečuje negativne izide zdravljenja kirurških in internističnih pacientov.** Rezultati te raziskave so pomembno prispevali k povečanju plač, izboljšanju pogojev dela, promociji poklica in aktivno privabljanje medicinskih sester v razvite evropske države.

Nihče ni pisal o nekakovostnih visokošolskih programih, dragih šolninah, neustreznih programih in neumestnih ukrepih, kot si na primeru medicinskih sester dovolijo pisati zdravniške organizacije.

Učinki tovrstnih raziskav se kažejo v ravnokar objavljenem prosto dostopnem dokumentu z naslovom **»Strengthening health systems through nursing: Evidence from 14 European countries«**. Analiza po državah in podatki Eurostata jasno pokažejo, da je izobraževanje medicinskih sester v Evropi na visokošolski ravni in da v timu zdravstvene nege sodelujejo tudi manj izobraženi izvajalci zdravstvene nege, vendar le teh ni nikoli več, kot je visokošolsko izobraženih medicinskih sester. Regulacijo usposobljenosti medicinskih sester, zdravnikov, zobozdravnikov, babic in farmacevtov v EU urejata direktivi EU 2005/36/ES in 2013/55/EU. Vsi omenjeni so v Sloveniji na visokošolski ravni izobraževanja, le na področju farmacije in zdravstvene nege smo ohranili dvostopenjsko izobraževanje. Lekarniško zbornico sprašujem ali farmacevtski tehnik vstopa v kompetence magistra farmacije, tako kot tehnik zdravstvene nege (TZN) vstopa v kompetence diplomirane medicinske sestre (DMS) in ali se ga celo zavestno zaposluje na delovna mesta, ki bi jih morali zasesti magistri farmacije?

Poznate primer vzgojiteljic predšolskih otrok in učiteljic razrednega pouka, ki so dvig stopnje izobrazbe doživele pred 20 leti. Danes imajo vzgojiteljice visoko-strokovno in učiteljice magistrsko bolonjsko izobrazbo. Nihče ni pisal o nekako-

vostnih visokošolskih programih, dragih šolninah, neustreznih programih in neumestnih ukrepih, kot si na primeru medicinskih sester dovolijo pisati zdravniške organizacije. **Težko je razumeti, da pri bliskovitem razvoju medicine kritiki dokumenta zagovarjajo znanja pridobljena z izkušnjami in se sklicujejo na nekaj »problematičnih intervencij«, saj nekatere nikoli niso bile del izobraževanja na srednješolski ravni, nekatere pa niso več od leta 1981.** 38. člen novele Zakona o zdravstveni dejavnosti omogoča priznavanje

kompetenc srednjim medicinskim sestram (SMS) in TZN, ki več kot 12 let delajo 50% delovnega časa kompetence DMS, da se jim le te priznajo in da se to delovno mesto sistematizira kot delovno mesto z visokošolsko izobrazbo. Mlajše zaposlene bodo morali delodajalci napotiti na šolanje, enako je bilo v primeru vzgojiteljic in učiteljic, ali pa bodo izvajali izključno kompetence TZN.

Dejstvo je, da ima problem kompetenc zelo dolgo brado in da dokument ni pripravljen prvič, temveč gre za četrto verzijo (1992, 1998, 2008, 2017), ki bo končno prispevala k ureditvi razmer. Ne smemo pozabiti, da je drugo in četrto verzijo potrdil tudi Zdravstveni svet. Dokument je pripravljen skladno z izobraževalnimi vsebinami srednješolskih in visokošolskih programov zdravstvene nege, usklajen s kompetencami v direktivi, razvojem zdravstvene nege in evropsko napredno prakso. Dokument upošteva mednarodne smernice ravni kompetenc evropskih in svetovnih združenj, ki jih podpira Svetovna zdravstvena organizacija. Torej nič novega in drugačnega, rešuje se le zanemarjeno stanje. **Zato bi zdravniške organizacije, kot zagovorniki SMS in TZN morale jasno povedati, da podpirajo prerazporeditve in zahtevati, da se čim več SMS in TZN prerazporedi na kompetence DMS.** Ta zahteva ni bila zapisana, nasprotno zdravniške organizacije medicinskim sestram ne priznavajo strokovne avtonomije, kritizirajo z direktivo usklajene študijske programe, nasprotujejo razmerju 80:20, ki ga uresničuje ves razviti svet v korist visokošolske izobrazbe, povečevanje števila DMS pa opredelijo kot njihovo vrivanje v zdravniške time.

V medijih se namiguje, da so v ozadju dokumenta zdravstvene fakultete, visoke šolnine in bogati zaslužkih fakultet. Pred kratkim dani intervju dr.

Breclja je dober primer neupravičene kritike. Resnica je, da imamo v Sloveniji 8 študijskih programov zdravstvene nege, da je na leto na voljo 450 mest za redni študij in da vse fakultete razpišejo tudi izredni študij za šolanje tistih TZN, ki posegajo v kompetence DMS. Pet od teh fakultet financira država in vse so ob akreditaciji morale prikazati strukturo cene rednega in izrednega študija zdravstvene nege. Dejstvo je, da je 1/3 cene namenjena kliničnim okoljem, saj zdravstveni zavodi zaračunajo mentorstvo študentov na klinični praksi, kljub temu da imajo status učne baze. Na večkratne pozive dekanov, naj se temu odpovedo, ker bi le to imelo učinek na višino šolnine za izredni študij, ni bilo nobenega odziva. Še več, združenje zdravstvenih zavodov je brez dialoga postavilo ceno klinične prakse. Smo edina država v Evropi, kjer fakultete zdravstvenim zavodom plačujejo mentorstvo študentov zdravstvene nege. Zato je nepreverjeno govoriti o »poslu« zdravstvenih fakultet zelo neodgovorno.

**Kaj je v ozadju?
Ohraniti poceni in
poslušno delovno sili
v zdravstveni negi,
da ostane več denarja
za privilegirane
poklicne skupine?**

Govorice, da je visokošolski študij slabe kakovosti in da DMS ne delajo s pacienti, so neutemeljene, so sprenevedanje in so krivične do DMS, saj delajo neposredno s pacienti in so odgovorne za proces zdravstvene nege, ki vključuje tudi predpisani diagnostično-terapevtski program. Diplomanti so usposobljeni v skladu z evropsko direktivo za splošno zdravstveno nego. Ob pričetku dela potrebujejo usposabljanje za delo v specifičnem kliničnem okolju, tako kot vsaki novo zaposleni. Zakaj se od diplomanta zdravstvene nege splošne smeri pričakuje takojšnje samostojno delo, tega pa se ne pričakuje od diplomanta medicine? **Tako kot zdravnik potrebuje usposabljanje po diplomu in specialistični izpit, je že zdavnaj uvedena evropska praksa za medicinske sestre, potrebujejo usposabljanje na delovnem mestu, ki ga zasedejo in za večino delovišč tudi specializacijo.** Ne smemo pozabiti, da so čez meje Slovenije naši diplomanti odlično zaposljivi, niso na listi držav »da nič ne

znajo«, zato je kritiziranje visokošolskega študija neutemeljeno in ima namen izenačiti peto in sedmo raven izobraževanja po slovenskem ogrodju kvalifikacij, kar je nesprejemljivo.

Poklicne kompetence bi morale biti v praksi že zdavnaj uvedene, saj so od 2008 del kolektivne pogodbe za zdravstveno nego, vendar direktorji k temu niso pristopili. Današnji organizacijski problemi kažejo, da so le ti **posledica dolgoletnega**

zavestnega neustreznega kadrovanja in ne implementiranega dokumenta iz leta 2008. Stanje je tudi rezultat opuščanja podpore pri šolanju iz dela za vse tiste SMS in TZN, ki so izvajali kompetence diplomirane medicinske sestre in bi jih delodajalci morali napatiti na študij. Gre za neupoštevanje zakonodaje o delokrogih in pristojnostih zdravstvenih delavcev, kar je neodgovorno. Pove, da so se dosedanji ministri za zdravje ukvarjali zgolj z eno poklicno skupino, pozabili pa, da zdravstvene storitve izvajajo vse zdravstvene stroke in da je pritisk zahtevnosti pacientov in povečanje obsega storitev na vseh izvajalcih in ne samo zdravnikih.

Zato rešitev zagotovo ni odprava dokumenta temveč v pravi načrta aktivnosti za odpravo preseganja kompetenc SMS in TZN, ki ga morajo pripraviti direktorji zdravstvenih zavodov. Ministrstvo za zdravje naj delodajalce napoti na obvezno šolanje TZN, ki imajo manj kot 12 let delovnih izkušenj in delajo v kompetencah DMS. Tako kot je zapisala dr. Lucija

Čok v Pismih bralcev 14. 9. 2019, je pristojno ministrstvo financiralo izobraževanje vzgojiteljic in učiteljev, verjetno tudi policajev, zakaj ne financira šolanja TZN?

Kaj je v ozadju? Ohraniti poceni in poslušno delovno sili v zdravstveni negi, da ostane več denarja za privilegirane poklicne skupine? **Ves razviti svet povečuje delež diplomiranih medicinskih sester na 80% v strukturi kadra, predlogi zdravniških organizacij pa so ravno nasprotni.** Slovenski raziskovalci zdravstvene nege zelo sledijo spoznanjem reprezentativnih raziskav in so v njih tudi vključeni, zato menimo, da bi **morebitna mednarodna javna predstavitev zahtev zdravniških organizacij močno okrnila ugled Slovenije, saj zdravniške organizacije brez izvedenih raziskav trdijo, da se z diplomiranimi medicinskimi sestrami zdravstvena nega slabša, spoznanja raziskav pa dokažejo ravno nasprotno.** Zato jih pozivam, da svoje zahteve potrdijo z reprezentativnimi raziskavami ali pa se seznanijo z raziskavami, ki podpirajo prizadevanja za kakovostno in varno zdravstveno obravnavo (Skela Savič, 2019).

Literatura in viri:

Skela Savič, B., 2019. *Ně gre za medicinske sestre in paciente, gre za moč in denar. Dostopno na: <https://brigitaskelasavic.org/2019/09/21/delo-gostujoce-pero-sobota-21-9-2019-ne-gre-za-medicinske-sestre-in-paciete-gre-za-denar-in-moc/>*

TOKRAT UVODNIK

ZAKLJUČUJEMO Z ZAVEZO, DA
BOMO ŠE NAPREJ GOVORILI O
VARNOSTI PACIENTOV, KAJTI
JUTRI JE LAHKO PACIENT
SLEHERNI MED NAMI.

*Medicinske sestre govorimo o
varnosti pacientov,
zato javno sprašujemo,
kako je lahko več znanja, boljša
usposobljenost,
medsebojno spoštovanje in
sodelovanje različnih strokovnjakov
v škodo človeku, ki potrebuje
pomoč?*

*Medicinske sestre govorimo o
varnosti pacientov
na glas, upravičeno,
ker zelo dobro vemo,
kako varno je biti ob pacientu
24 ur dnevno, vse dni v letu,
v danih pogojih,
in kako varen je znotraj sistema,
ki omogoča izključevanje in
zanikanje številnih poklicnih skupin,
pacient kot posameznik in družba
kot celota.*

*Medicinske sestre družbeno
odgovorno in
s spoštovanjem do dela slehernih
zdravstvenih delavcev in sodelavcev
pozivamo v en glas, v skupna
prizadevanja.*

Za vse nas.

*Primerno je in spodobi se,
v 21. stoletju.*

18

POJASNILO O PODELITVI
POSEBNE LICENCE NA
PODLAGI 38. ČLENA ZAKONA O
SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O ZDRAVSTVENI
DEJAVNOSTI

3

GOVORITE O VARNOSTI
PACIENTOV
NE GRE ZA SREDNJE
MEDICINSKE SESTRE IN
VARNOST PACIENTOV,
GRE ZA MOČ IN DENAR

15

PRED VRATI JE
ROŽNATI OKTOBER

UTRIP

16

EVROPSKI TEDEN
DOJENJA

29

ŠTUDENT PRIHAJA
NA PRAKSO

20

KOMPETENCE – STALIŠČE
SINDIKATA DELAVCEV V
ZDRAVSTVENI NEGI SLOVENIJE

59

EVROPSKA AKADEMIJA ZA
PALIATIVNO OSKRBO, USPEŠEN
ZAKLJUČEK TRETJE GENERACIJE
VODITELJEV EUPCA 2017-2019

22

ODPRTO PISMO

UVODNIK

- 3 Govorite o varnosti pacientov
- 4 Ne gre za srednje medicinske sestre in varnost pacientov, gre za moč in denar

DELO ZBORNICE – ZVEZE

- 10 Dogodki september 2019
- 15 Pred vrati je rožnati oktober
- 16 Evropski teden dojenja
- 16 Razpis za volitve Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji
- 17 Razpis za volitve Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji in gastroenterologiji
- 17 Razpis za volitve Sekcije medicinskih sester v enterostomalni terapiji

JAVNA POOBLASTILA

- 18 Pojasnilo o podelitvi posebne licence na podlagi 38. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti

AKTUALNO

- 20 Kompetence – stališče Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije
- 22 Odprto pismo

PREDSTAVLJAMO VAM

- 26 Razmišljanje o ...
- 27 Klinični oddelek za neonatologijo Pediatrične klinike UKC Ljubljana

ETIKA

- 29 Študent prihaja na prakso
- 32 Etični vidiki zmanjševanja škode zaradi uporabe drog

MEDNARODNA SREČANJA

- 38 Evropska akademija za paliativno oskrbo, uspešen zaključek tretje generacije voditeljev EUPCA 2017-2019
- 41 Medicinske sestre brez meja III

ŽIVLJENJE MEDICINSKE SESTRE

- 42 Mateja Stare

IZ DRUŠTEV

- 46 SDMSBZT Koroške: V spomin Mariji Geč
- 48 SDMSBZT Koroške: Obvestilo o razpisu za volitve organov društva
- 48 DMSBZT Novo mesto: Razpis za podelitev srebrnega znaka za leto 2019
- 49 DMSBZT Nova Gorica: V spomin članici društva Mateji Stegovec

- 51 DMSBZT Gorenjske: Razpis za podelitev priznanja srebrni znak in naziv častni član društva
- 52 DMSBZT Gorenjske: Dolomiti 2019
- 53 DMSBZT Ljubljana vabi: Pozitivni učinki in prednosti rastlinske prehrane
- 53 DMSBZT Ljubljana vabi: Dvigni svojo samopodobo in polno sodeluj pri spremembi kolektivne zavesti
- 54 DMSBZT Ljubljana vabi na zvočno sprostitvev in psihofizično regeneracijo
- 54 DMSBZT Ljubljana vabi: Kronična rana, zapleti ter sodobni pristopi zdravljenja
- 55 DMSBZT Ljubljana: Sekcija upokojenih medicinskih sester si je ogledala Barje
- 56 DMSBZT Maribor: Razpis za podelitev priznanja srebrni znak društva v letu 2019
- 57 DMSBZT Maribor vabi k aktivni udeležbi: Bolečina – tiha epidemija sodobnega časa
- 57 DMSBZT Maribor vabi k aktivni udeležbi: Izzivi in priložnosti v zdravstvu: Znanje in povezovanje za razvoj in prihodnost
- 58 DMSBZT Maribor vabi: Vpliv barv na zdravje, počutje ter osnove barvne terapijo
- 58 DMSBZT Maribor vabi: Delavnice za osebno rast in razvoj: Odnos s samim seboj
- 59 DMSBZT Maribor: Odnos do lastne duhovnosti pri medicinskih sestrah prispeva k učinkovitejšemu zagotavljanju duhovne oskrbe v zdravstveni negi
- 60 DMSBZT Maribor vabi na organizirano aerobno vadbo
- 61 DMSBZT Maribor: Septembrsko srečanje upokojene članice posvetile dobitnici priznanja za življenjsko delo Marjeti Kokoš

IZ DELA ZDRAVSTVENIH ŠOL

- 63 Ustvarjalna zdravstvena nega – KOŽA
- 67 Nov študijski program za izpopolnjevanje Mentorstvo v kliničnem okolju na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin
- 68 Usposabljanje visokošolskih učiteljev in kliničnih mentorjev v Bosni in Hercegovini
- 69 Srednja zdravstvena šola Celje na 52. MOS
- 70 Zdravstvena fakulteta Univerze v Ljubljani vabi na Interdisciplinarno konferenco Zdravje in družba: raziskovanje zdravja, bolezni in zdravljenja
- 84 Univerza v Novem mestu – Fakulteta za zdravstvene vede vabi na 9. znanstveno konferenco z mednarodno udeležbo: Celostna obravnava pacienta

ŽIVIMO ZDRAVO

- 72 Ko zapiha svež veter, je vse drugače

75 NAGRADNA KRIŽANKA Tosama d. o. o.

76 IZOBRAŽEVANJA

Dogodki *september* 2019

◆
Anita Prelec in Monika Ažman

Za malčke, ki so prvič vstopili v hram učenosti, je bil začetek septembra zagotovo eden lepših dni v njihovem razposajenem otroštvu. Naj ti lepi občutki trajajo in trajajo. Za vedoželjne malčke in njihove starše. Zelo aktivno je bil september povezan z znanjem tudi v naši strokovni organizaciji. Preko regijskih strokovnih društev in strokovnih sekcij so se odvijale aktivnosti v korist pridobivanja novih znanj z najrazličnejših področij. Bolj kot kadarkoli doslej smo morali vse aktivnosti usmeriti tudi v prepričevanje, žal ne le laične, ampak tudi strokovne javnosti, kako zelo pomembno je znanje za vse izvajalce zdravstvene in babiške nege. Za bolničarje–negovalce, tehnike zdravstvene nege, diplomirane medicinske sestre, diplomirane babice. Bili smo priča javnemu linču zdravniških organizacij, ki so s pismom, namenjenim predsedniku vlade, predsedniku državnega zbora, ministru za zdravje ter ministru za izobraževanje, znanost in šport javno izrazile svoj pogled na timsko sodelovanje v zdravstvenem timu in (ne)spoštovanje svojih sodelavcev, strokovnjakov drugega strokovnega področja. Zapisi v tej številki Utripa bodo zagotovo za vedno zapisani v zgodovini slovenske zdravstvene nege.

3. september

Predsednica je v odzivu na aktualne dogodke sklicala nacionalno koordinacijo v sestavi različnih zunanjih sodelavcev, katere namen so bile priprave strokovnih izhodišč za kadrovske standarde in normative na primarni ravni. Nacionalna koordinacija je bila sklicana z namenom priprave strokovnih izhodišč kadrovskih standardov in normativov za primarno raven.

4. september—9. september 2019

Kitajsko združenje medicinskih sester je ob 110. obletnici delovanja pripravilo slovesnost, ki se ga je udeležilo 42 predsednikov in predsednic nacionalnih organizacij. Monika Ažman je v svojem predavanju na kongresu, ki se ga je udeležilo več tisoč medicinskih sester, predstavila delovanje Zbornice – Zveze, s poudarkom na regulaciji stroke zdravstvene nege.

4. september

V prostorih Zbornice – Zveze se je sestal IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji. Člani IO in pomočnice in pomočniki direktorjev za ZN so obravnavali tematico kadrovskega normativov in standardov ter kompetenc in aktivnosti v zdravstveni negi na področju psihiatrije. K sodelovanju je bil povabljen tudi dr. Branko Bregar. Skupno so oblikovali predlog kadrovskega normativov za sekundarno in terciarno področje zdravstvene nege v psihiatriji. Dotaknili smo se tudi razpisa za priznanja na ožjem strokovnem področju, ki je bil v zaključnih fazah. Priznanja bodo podeljena na svečanosti ob 50-letnici delovanja strokovne sekcije.

IO Sekcije v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji je na svojem srečanju obravnaval pripravo programa strokovnih izobraževanj v prvi polovici leta 2020, ki bo 31. januarja z naslovom Brez E/cigarete, v sodelovanju s strokovnima sekcijama v družinski medicini in pulmologiji. Marca 2020 bo tema srečanja Družinska obravnava za zdrav življenjski slog in junija 2020 Spolno zdravje, ko bodo hkrati tudi volitve za štiriletni mandat nove/ga predsednice oz. predsednika in IO sekcije. Pripravili so tudi dopis za MZ in NIJZ o pobudi Zbornice – Zveze za redefiniranje obsega timov in programov za izvajanje zdravstvene vzgoje otrok in mladostnikov, ki naj bi se upošteval pri na novo določenih obsegih programov ZVOM za SD 2020.

5. september

Zbornica – Zveza je sodelovala na sestanku, ki je bil 5. 9. 2019 sklican s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport na pobudo Enic-Naric centra Slovenije, na katerem so sodelovali predstavniki ministrstva za zdravje in Centra za poklicno izobraževanje. Sestanek je bil sklican v zvezi s problematiko priznavanja tujega izrednega srednješolskega izobraževanja za tehnika zdravstvene nege (pridobljenega v tujini v izredno kratkem časovnem roku, tj. 10 mesecev ali celo manj), pri čemer se je zaradi izredno kratke časovnice in načina izobraževanja porajal dvom o doseženi kakovosti in standardih izobraževanja/znanja.

Dogovorjeno je bilo, da bo ministrstvo za zdravje napolnilo kandidate, ki so izobrazbo pridobili v tretjih državah, v nadaljnje postopke preverjanja usposobljenosti za opravljanje poklica, čeprav niso podali informacij o primerljivosti tujega izobraževanja s slovenskim glede na vrsto/raven izobraževanja. Ministrstvo za zdravje lahko kandidatom iz tretjih držav naloži dopolnilne obveznosti, nekateri kandidati morajo v R Sloveniji znova opravljati pripravništvo, vsi kandidati pa opravljajo strokovni izpit pri ministrstvu za zdravje. Opozorjeno je bilo tudi na težavo, da v zakonodaji, ki v R Sloveniji ureja izredno izobraževanje, ni meril oziroma omejitev in da bi bilo treba urediti tudi vštevnanje predhodno pridobljenih znanj in praktičnega usposabljanja.

Skladno z letošnjimi spremembami Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju in Zakona o gimnazijah se pripravljajo novi podzakonski akti o izrednem srednješolskem izobraževanju. Le ti se bodo začeli uporabljati s šolskim letom 2020/2021. Zbornica – Zveza je znova opozorila, da se tudi v Sloveniji ponekod izvajajo izredno kratki programi prekvalifikacije za poklic bolničar-negovalca, kar je strokovno nesprejemljivo in nevarno. O omenjeni problematiki smo večkrat obveščali Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

9. september

Izvršni odbor Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji je v septembru na redni seji potrdil standarde in normative za področje reprocesiranja. Za podpredsednico strokovne sekcije so imenovali Matejo Kugonič in za tajnico Tino Kadunc.

Prav tako so pregledali različno dokumentacijo evidentiranja s področja reprocesiranja in se dogovorili, da bodo pripravili predlog dokumentiranja procesov v sterilizaciji, ki bi ga predstavili na naslednjem strokovnem srečanju marca 2020 in tako dokumentiranje na področju reprocesiranja v slovenskih sterilizacijah poenotili. Sprejeli so sklep, da do konca oktobra pripravijo nov nacionalni protokol.

11. september

11. septembra popoldne so se na Rogli zbrali sodniki in vsa logistična ekipa, ki je od aprila pripravljala že XIII. strokovno izobraževalno tekmovanje ekip v nujni medicinski pomoči. Tudi letos se je na pobočjih Rogle pomerilo 22 ekip v veččinah in znanju s področja nujne medicinske pomoči. Udeleženci so se pomerili v kategorijah ekip mobilnih enot NMP z zdravnikom in brez zdravnika – tako imenovane mo-

bilne enote nujnega reševalnega vozila. Prireditev se je za udeležence začela na šestih praktičnih delavnicah, nato pa so morali v 48 urah posredovati na več kot 15 lokacijah, na katerih so reševali ogrožene paciente. Med drugim so morali organizirati reševanje tudi dveh množičnih nesreč. V obeh kategorijah je največ znanja in spretnosti prikazala ekipa iz Splošne bolnišnice Celje.

13. -14. september

Na izrednem sestanku predsednikov regijskih strokovnih društev, strokovnih sekcij in delovnih skupin na Rogli se je srečalo več kot 40 funkcionarjev Zbornice – Zveze, kjer smo iskali skupne predloge, vezane na organizacijske težave, v katerih so se znašle posamezne organizacije, oddelki, klinike ... pri udejanjanju kompetenc v zdravstveni negi. Glede na načrtovano delo za leto 2019 smo začeli pripravo izhodišč za strategijo razvoja zdravstvene nege za obdobje 2020–2030. Pridružili smo se tudi že tradicionalnemu 13. strokovno izobraževalnemu tekmovanju ekip nujne medicinske pomoči in si na terenu ogledali kar nekaj scenarijev.

Konstruktivno delo in debata na srečanju funkcionarjev Zbornice – Zveze (Fotografija: Arhiv Zbornica – Zveza)

17. september

Bomo težave v zdravstvu znova pometli pod preprogo? Na konferenci za novinarje, ki smo jo pripravili glede aktualnosti v zdravstveni negi, je predsednica **Monika Ažman** povedala, da dokument Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege zagotavlja temelje zdravstvene nege za naprej in vnaša red, da bo področje urejeno, tako kot mora biti. Dokument je usklajen s šolskim sistemom – pripravljen je skladno s tem, kaj se izvajalci zadnjih 15 let učijo na posamezni stopnji izobraževanja, upošteva aktualne potrebe pacientov, je primerljiv z mednarodnimi smernicami evropskih in svetovnih združenj s področja zdravstvene nege ter upošteva zavezujoče direktive EU. Ob implementaciji dokumenta pa so se razkrile anomalije zdravstvenega sistema oziroma organizacije dela v javnih zdravstvenih zavodih, ki pa niso posledica uvedbe dokumenta, ampak dolgoletnega nepravilnega kadrovanja in organizacije dela na področju zdravstvene nege. Dokument poklicnih kompetenc in aktivnosti, k sprejetju katerega je priporočilo podal tudi Zdravstveni svet, najvišji posvetovalni organ ministrstva za zdravje, je korak h kakovostnejši obravnavi pacientov in boljši organizaciji dela.

»Težko si je zamisliti, kako bi bilo mogoče po tako dolgem času stanja, kakršno je, najti rešitev, ki bi lahko zadovoljila popolnoma vse v sistemu, ki zaposluje okrog 19.000 medicinskih sester vseh ravni. Sprejeti dokument povzema znanja, ki jih pridobijo medicinske sestre v formalnem izobraževanju na posameznih ravneh. Nastavlja ogledalo sistemu – pove, kaj se medicinske sestre v formalnem izobraževanju naučijo in posledično, kaj lahko delajo. Seveda je stanje v praksi marsikje drugačno in to povzroča težave pri implementaciji dokumenta,« je povedal

Jakob Počivavšek, predsednik Konfederacije sindikatov Slovenije Pergam, ki je predstavil poenotena stališča vseh sindikatov s področja zdravstvene nege. *»Sindikati smo ogorčeni nad pozivom, da se dokument in 38. člen ZZDej-K odpravita. Prepričani smo, da bi odprava dokumenta pomenila, da se vsi problemi na področju zdravstvene nege pometejo pod preprogo in se nadaljuje*

stanje, v katerem srednje medicinske sestre za bistveno nižjo plačo še naprej opravljajo bolj zahtevno delo, kot je tisto, za katero so plačane.«

38. člen ZZDej-K tehnikom zdravstvene nege priznava usposobljenost, ne izobrazbe

Poleg tega, da je dokument temelj za nadaljnjo razmejitev del na področju zdravstvene nege, je tudi osnova za prepoznavo tistih tehnikov zdravstvene nege, ki so več let opravljali dela diplomiranih medicinskih sester, a za to nimajo formalne izobrazbe, imajo pa znanje, pridobljeno z delom. Sistem je te izvajalce silil v preseganje kompetenc in pristojnosti, kar rešuje 38. člen ZZDej-K, ki jim priznava usposobljenost za nadaljnje opravljanje teh zahtevnejših nalog, ne prizna pa se jim izobrazba diplomirane medicinske sestre. Po premestitvi na mesto diplomirane medicinske sestre bodo še naprej opravljali dela, ki so jih opravljali doslej, bodo pa za svoje delo tudi ustrezno plačani. Poleg ustreznega plačila za opravljeno delo – napredovali bodo za en plačni razred – jim 38. člen ZZDej-K zagotavlja tudi pravno varnost, saj je zdravstveni delavec za svoje delo strokovno, kazensko in materialno odgovoren, dosedanja sodna praksa pa je preseganje kompetenc prepoznala kot hujšo kršitev delovnih obveznosti.

Vodstva zavodov tehnikov zdravstvene nege, ki izpolnjujejo pogoje, ne premeščajo v zadostni meri

Ob implementaciji dokumenta se je izkazalo, da so v sistemu tudi tehniki zdravstvene nege, ki opravljajo dela diplomiranih medicinskih sester, ne ustrezajo pa nobenemu od pogojev iz 38. člena ZZDej-K. Ekspertna skupina Zbornice – Zveze skupaj z drugimi deležniki intenzivno išče rešitev za take primere. Prav tako pomaga organizirati delo v javnih zavodih, ki so se znašli v težavah, ker zdravstveni menedžment oziroma vodstva niso ustrezno in v zadostni meri izvedla premestitve tehnikov zdravstvene nege na delovna mesta diplomiranih medicinskih sester, čeprav so ustrezali pogojem iz 38. člena. Po zadnjih podatkih naj bi zavodi na delovno mesto diplomiranih medicinskih sester premestili 1387 tehnikov zdravstvene nege. Ta številka je bistveno nižja od ocen iz leta 2017, ko je v veljavo stopil omenjeni zakon, po katerih bi morale biti premeščeni med 2500 in 3000 izvajalcev.

Šempetrski bolnišnica je izjema, ne pravilo

Zbornica – Zveza je poudarila, da stanje v šempetrski bolnišnici, kjer se srečujejo z največjimi težavami, ne odraža sta-

nja v vseh slovenskih bolnišnicah. Vzrok njihovih težav ni dokument poklicnih kompetenc, problem je njihova dolgoletna neustrezna kadrovska struktura. Zdravstvena nega je bila tu 30 let zanemarjeno, neurejeno področje, ni se vlagalo v njen razvoj in ni bila del strateških načrtov bolnišnice. Niso upoštevali niti strokovnih smernic niti že veljavnih kompetenc iz leta 2008, zato je prišlo do organizacijskih težav. Spremembe, ki bi jih morali narediti že pred prevedbo, jih čakajo zdaj. »Z vodstvom zdravstvene nege v šempetrski bolnišnici tesno sodelujemo, predlagali smo posamezne reorganizacijske spremembe, ne vidimo pa volje po sodelovanju srednjega menedžmenta v določeni interni enoti bolnišnice,« je povedala **Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze.**

Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze in Jakob Počivavšek, predsednik Konfederacije sindikatov Slovenije Pergam (Fotografija: Arhiv Zbornica – Zveza)

Grob poseg zdravniških organizacij v avtonomijo stroke zdravstvene nege

Zdravstvena nega je avtonomna stroka, enakovredna drugim zdravstvenim strokam, ki sodelujejo pri zdravstveni obravnavi pacienta. Zdravniške organizacije pa si jo skušajo podjarmiti in grobo posegajo v njeno avtonomijo. »Ne razumemo, zakaj bi se sindikat, katerega člani niso medicinske sestre, vpletal v strokovni dokument druge avtonomne stroke. Odgovor je verjetno najti v tem, da se sindikat Fides že 25 let bori za pravice, za delovne pogoje, za več denarja ene poklicne skupine. Zagotovo gre pri tem tudi za to, da je žakelj z denarjem samo en in da gre v vsej zgodbi tudi za denar. Ker če nekomu nekaj daš, verjetno drugemu nekaj vzameš,« je bila do nedavnih izjav zdravniških organizacij kritična **Monika Ažman.**

IO Sekcije medicinskih sester v enterostomalni terapiji je na sestanku obravnaval 1. dopolnjeno izdajo dokumenta Strokovne usmeritve za izbiro in predpisovanje medicinskih pripomočkov za paciente z izločalnimi stomami in enterokutanimi fistulami. Po potrditvi na seji upravnega odbora Zbornice – Zveze bo dokument obravnaval še RSKZBN.

V oddaji Dobro jutro na RTV Sloveniji sta predsednica Zbornice – Zveze in dr. Jožica Peterka Novak jutranjim gledalcem poskušali predstaviti zdravstveno nego kot avtonomno stroko, brez katere ni uspešnega zdravstvenega varstva v prav nobeni urejeni pravni državi, in poklic medicinske sestre kot zaupanja vreden poklic.

18. september

Komisija za licenčno vrednotenje je obravnavala individualne vloge prosilcev in vloge organizatorjev izobraževanja, ki s prihodom jeseni obetajo pestrost izobraževalnih dogodkov.

Delovna skupina, ki pripravlja posodobitev dokumenta profesionalne podobe izvajalcev zdravstvene nege, je nadaljevala delo.

Upravni odbor je na 36. seji pregledal in sprejel zapisnik 35. seje. Člani so obravnavali finančno poročilo Zbornice – Zveze za prvih šest mesecev. Vodstvo je poročalo o aktivnostih med obema sejama. Evalvirali so srečanje funkcionarjev na Rogli in pregledali strateške usmeritve, cilje in vsebine za razvoj strategije do 2030. Za vodjo delovne skupine sklada za izobraževanje je bila imenovana Vida Bračko, za njeno namestnico pa Suzana Majcen Dvoršak. S finančnimi sredstvi so podprli humanitarno odpravo v Kenijo in 6. dobrodelni koncert intervencijskih služb. Zbornica – Zveza bo častni pokrovitelj 9. mednarodne znanstvene konference Celostna obravnava pacienta.

Upravni odbor je podprl tudi e-anketo Društva Legebitra, ki v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje pripravlja anketo o poznavanju problematike okužbe z virusom HIV med zdravstvenimi delavci in stališčih zdravstvenih delavcev o HIV pozitivnih pacientih. Potrjeni so bili tudi potni nalogi za tujino.

19. september

V prostorih Zbornice – Zveze je potekal sestanek izvršnega odbora strokovne Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti.

Predsednica Zbornice – Zveze se je pridružila sestanku stalne delovne skupine RSKZBN za primarno raven in prisluhnila članom o izzivih, ki jih dokument »kompetence« prinaša na primarni ravni zdravstvenega varstva, zlasti v izvedbene aktivnosti zdravstvene nege v ambulantah družinske medicine. Skupaj so se dogovorili za predloge rešitev na tem področju.

24. september

IO Sekcije v zobozdravstvu se je sestala s predstavniki UKC Ljubljana, Stomatološka klinika glede vsebin za izobraževanje NPK in specialnih znanj s področja zobozdravstva.

V Ljubljani je Zbornica – Zveza glede na aktualnosti ob implementaciji 38. člena v prakso organizirala strokovni posvet vrhnjega in srednjega managementa vseh ravni zdravstvenega varstva, ki se ga je udeležilo več kot 150 ljudi. Predstavljeni so bili tudi predlogi strokovnih izhodišč kadrovskih normativov in standardov za primarno, sekundarno/terciarno raven ter za področje socialnega varstva odraslih. Največ časa smo namenili izmenjavam izkušenj in iskanju rešitev za tiste delovne organizacije, kjer jim implementacija predstavlja največ izzivov. Vrhnji management je dokument poklicnih aktivnosti in kompetenc prepoznal kot ključen za umestitev zdravstvene nege v zdravstveni sistem.

Posvet vrhnjega in srednjega managementa (Fotografija: Arhiv Zbornica – Zveza)

30. september

Nadzorni odbor in vodstvo Zbornice – Zveze ter sodelavci Računovodske hiše Unija so na 6. seji pregledali poročilo o finančnem poslovanju za prvo polovico leta. Sklep je bil, da glede na poslovni izid Zbornice – Zveze le-ta še naprej izvaja usmeritve Nadzornega odbora za racionalno poslovanje.

Ob zaključku redakcije tokratne številke Utripa so se za novo študijsko leto že pošteno ogrevali tudi dijaki in študenti. Uspešen skok v novo dijaško/študijsko leto želimo dijakom strokovnih programov zdravstvene nege ter študentom zdravstvene nege in babištva širom po Sloveniji.

Pred vrati je rožnati oktober

V Sloveniji za rakom dojk vsako leto zbolijo več kot 1300 žensk in približno 10 moških, ob začetku rožnatega oktobra, mednarodnega meseca ozaveščanja o raku dojk, Zbornica – Zveza sporoča in poudarja, da je rak dojk dobro ozdravljiv, če je odkrit dovolj zgodaj. Po zaslugi presejalnega programa za zgodnje odkrivanje raka dojk DORA, ki letos pokriva že celo Slovenijo in v okviru katerega so ženske med 50. in 69. letom starosti vsaki dve leti vabljene na presejalno mamografijo, se odkrije vse več rakov v zgodnji fazi, ki so skoraj popolnoma ozdravljivi.

Zdravljenje raka dojk je dolgotrajno in agresivno, kakovost življenja bolnic pa je od postavitve diagnoze do zaključka zdravljenja zelo nizka. V tem času so stiki bolnic z zdravstvenimi delavci, še posebej z medicinskimi sestrami, najbolj intenzivni. To je priložnost za prepoznavanje čustvenih, telesnih in funkcijskih težav, ki se pojavljajo zaradi zdravljenja in bolezni ter oblikujejo kakovost življenja bolnic. Zelo pomembno je, da zdravstveni delavci, zlasti medicinske sestre, te težave prepoznajo in razumejo, kajti le tako lahko učinkovito pomagajo.

»Vključevanje kompetentnih medicinskih sester v izvajanje zdravstvene vzgoje v preventivnem smislu, v načrtovanje in izvajanje kliničnih postopkov v času zdravljenja in v načrtovanje pomoči za življenje po odpustu pomeni pridobitev za bolnice, njihove družine in institucije. Le medicinske sestre s strokovnim znanjem lahko delujejo na svojem področju kot kritični misleci, načrtovalke in obenem sočutna človeška bitja.

Načrtovanje in realizacija zdravstvene nege in vzgoje bolnic zahteva poglobljeno znanje, kreativno izrabo virov in resno predanost zastavljenim ciljem. To so dejstva in izzivi medicinskim sestram, da svoje delo nadgrajujejo, raziskujejo in nenehno izboljšujejo zdravstveno nego bolnic z rakom dojk,« je povedala **Ana Istenič, predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji pri Zbornici – Zvezi.**

Evropski kodeks proti raku podaja ključne nasvete o ohranjanju in krepitevi zdravja, med katerimi velja poudariti zlasti dojenje, ki pomaga preprečevati nastanek raka na dojkah, zaščito pred rakotvornimi snovmi v delovnem okolju, preverjanje izpostavljenosti radonu v domačem okolju, nekajenje, omejevanje uživanja alkohola, zdravo prehranjevanje, vzdrževanje primerne telesne teže, redno telesno dejavnost ter izogibanje soncu in solariju. K temu je treba dodati še krepitev duševnega zdravja in izogibanje stresu ter – zelo pomembno – redno mesečno samopregledovanje dojk, s katerim lahko ženska zatipa zgodnje spremembe v dojkah. Samopregledovanje je zelo pomembno tudi za mlajše ženske, ki niso zajete v presejalne programe, poudarja Zbornica – Zveza.

V času rožnatega oktobra, ki ga je v prizadevanjih za ozaveščanje o raku dojk kot najpogostejšem raku pri ženskah razglasila mednarodna skupnost, vsako leto poteka mednarodna zdravstvena kampanja, v katero je vključenih več tisoč mednarodnih organizacij in katere namen je poudariti pomen tako ozaveščenosti o raku dojk kot izobraževanja in raziskav, povezanih z boleznijo, ki spreminja življenje. O preventivi, kurativi, rehabilitaciji in psihološki podpori bolnicam vsako leto z različnimi aktivnostmi ozavešča tudi slovensko združenje za boj proti raku dojk Europa Donna.

EVROPSKI TEDEN DOJENJA

V prvem tednu oktobra obeležujemo evropski teden dojenja. Geslo letošnjega tedna je Opolnomočimo starše, omogočimo dojenje, katerega cilj je informirati bodoče starše in starše dojenčkov o pomenu laktacije in dojenja. Dojenje ima poleg prehrabnega vidika tudi velik pomen pri krepitvi imunskega sistema novorojenčka ter pri vzpostavljanju čustvenih vezi med otrokom in materjo, ob tednu dojenja sporoča Zbornica – Zveza. Poleg številnih prednosti za otroka in mater pa ima dojenje tudi prednosti za družbo in okolje.

»Naloga babic in medicinskih sester, ki se srečujejo z bodočimi materami, je že v času nosečnosti pripraviti jih na prvo pristanje in dojenje, kasneje pa jim nuditi pomoč in podporo pri dojenju. Dojenje ni pomembno le z vidika hranjenja novorojenčka, temveč se na tak način vzpostavljajo tudi pomembne čustvene vezi med otrokom in materjo,« je povedala **Karolina Kovač iz Sekcije medicinskih sester in babic pri Zbornici – Zvezi**.

Svetovna zdravstvena organizacija in mnoga druga združenja ter slovenske nacionalne smernice priporočajo izključno dojenje do zaključenega šestega meseca dojenčkove starosti. Po dopolnjenem šestem mesecu pa naj matere ob dopolnilni hrani še naprej dojijo, saj je materino mleko visokokakovostna hrana. Raziskave dokazujejo, da dojenje krepí otrokovo zdravje, koristi so dolgoročne in so povezane tudi z dobrim zdravjem odraslega, navaja Nacionalni inštitut za javno zdravje.

Materam v porodnišnici podporo in pomoč zagotavljajo zdravstveni delavci, predvsem babice in medicinske sestre. Poleg tega pa pomoč pri dojenju nudita tudi Društvo svetovalcev za laktacijo in dojenje Slovenije ter Slovensko društvo za podporo in pomoč doječim materam, podružnica mednarodne organizacije La Leche League International.

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije -
Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih
tehnikov Slovenije

**Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov
v pediatriji**

OBVESTILO O VOLITVAH

**PONOVI RAZPIS ZA 2 MESTI ZA ČLANE/ČLANICE
IZVRŠILNEGA ODBORA**

Strokovna sekcija MS in ZT v pediatriji, ki deluje v okviru Zbornice – Zveze, je na svoji redni seji 5. 10. 2018 sprejela sklep o razpisu za volitve predsednika/predsednice sekcije in člane/članice izvršilnega odbora strokovne sekcije za mandatno obdobje 2019–2023.

Na podlagi 13. in 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije in v skladu s Pravilnikom o volitvah in imenovanjih Zbornice – Zveze zaradi poteka mandata članov IO Strokovna sekcija MS in ZT v pediatriji ponovno razpisuje **volitve za štiriletno obdobje (2019–2023)** za:

- **člane/članice izvršilnega odbora 2 mesti, in sicer za območje Gorenjske in Dolenjske.**

Kandidati pošljejo kandidature na sedež volilno-kandidacijske komisije do vključno **15. 11. 2019** v zaprti ovojnici s pripisom: »Volitve – Sekcija MS in ZT v pediatriji« Ne odpiraj!« na naslov: Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana.

Volitve bodo izvedene na strokovnem srečanju **novembra 2019**. Komisija za volitve Sekcije MS in ZT v pediatriji bo pregledala vse prispеле kandidature in upoštevala samo tiste, ki bodo ustrezale razpisnim pogojem ter bodo prispеле v razpisanem roku.

Celotno besedilo je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

Majda Oštir,
predsednica strokovne sekcije

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije -
Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih
tehnikov Slovenije

**Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v
endoskopiji in gastroenterologiji**

**PODALJŠAN RAZPIS ZA VOLITVE PREDSEDNIKA OZ.
PRESEDNICE STROKOVNE SEKCIJE MEDICINSKIH
SESTER IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V
ENDOSKOPIJI IN GASTROENTEROLOGIJI**

Na podlagi 13. in 15. člena pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice – Zveze in v skladu s Pravilnikom o volitvah in imenovanjih Zbornice – Zveze razpisuje strokovna Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji in gastroenterologiji **volitve za predsednika oz. predsednico za naslednje dveletno mandatno obdobje 2019–2021.**

Razpisni pogoji:

- član/članica Zbornice – Zveze najmanj 10 let,
- redno zaposlen/zaposlena na področju endoskopske dejavnosti v Sloveniji najmanj 10 let.

Kandidat/kandidatka naj vloži:

- pisno kandidaturo z življenjepisom, navedbo strokovne izobrazbe, delovnimi izkušnjami in opisom dosedanjih dejavnosti,
- dokazilo delodajalca o redni zaposlitvi na področju endoskopske dejavnosti,
- izjavo, da je član/članica Zbornice – Zveze,
- osebno vizijo delovanja in cilje sekcije, ki jih želi doseči v naslednjem mandatnem obdobju.

Vloge pošljite v zaprti ovojnici na sedež volilne komisije na naslov: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana, s pripisom „VOLITVE Sekcije MS in ZT v endoskopiji in gastroenterologiji – NE ODPIRAJ“.

Rok za oddajo kandidature je 8. 11. 2019. Volitve bodo potekale 15. 11. 2019 na strokovnem srečanju sekcije.

Tatjana Gjergek,
predsednica strokovne sekcije

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije -
Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih
tehnikov Slovenije

Sekcija medicinskih sester v enterostomalni terapiji

**RAZPIS ZA VOLITVE V SEKCIJI MEDICINSKIH
SESTER V ENTEROSTOMALNI TERAPIJI**

Na osnovi 13. in 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice – Zveze Sekcija medicinskih sester v enterostomalni terapiji razpisuje volitve za mandatno obdobje (4 leta) 2020–2024 za:

1. predsednika/predsednico strokovne sekcije,
2. člane izvršnega odbora strokovne sekcije – 8 članov.

Rok za zbiranje vlog poteka do vključno 20. 3. 2020.

Volilna komisija bo po navedenem roku izdelala listo kandidatov za predsednika in člane izvršnega odbora, ki izpolnjujejo vse razpisne pogoje.

Razpisni pogoji:

- redna zaposlitev na ožjem strokovnem področju v Sloveniji najmanj 10 let za funkcijo predsednika oz. najmanj 5 let za funkcijo člana izvršnega odbora sekcije,
- članstvo v Zbornici – Zvezi najmanj 10 let za funkcijo predsednika oz. najmanj 5 let za funkcijo člana izvršnega odbora sekcije.

Kandidat/kandidatka naj vloži:

- pisno kandidaturo, iz katere je razvidno, za katero funkcijo kandidira, življenjepis z navedbo strokovne izobrazbe, delovnih izkušenj, dosedanjih aktivnosti na ožjem strokovnem področju ter podatke o članstvu v Zbornici – Zvezi,
- dokazilo delodajalca o redni zaposlitvi na ožjem strokovnem področju v Sloveniji 10 oz. 5 let.

Pri izbiri članov izvršnega odbora sekcije se upoštevata regijski in strokovni princip.

Posamezni kandidat lahko obenem vloži kandidaturo za predsednika in za člana izvršnega odbora strokovne sekcije. V omenjenem primeru se na volilni seji najprej izvedejo volitve predsednika ter nato volitve članov izvršnega odbora strokovne sekcije, pri katerih sodeluje tudi tisti kandidat za člana izvršnega odbora, ki ni bil izvoljen za predsednika.

Vloge s potrebnimi dokazili pošljite do vključno 20. 3. 2020 na naslov: Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana, s pripisom »Volitve Sekcije medicinskih sester v enterostomalni terapiji – NE ODPIRAJ.« Volitve bomo izvedli na prvem strokovnem srečanju Sekcije v letu 2020 (predvidoma konec marca).

Renata Batas,
predsednica strokovne sekcije

POJASNILO O PODELITVI POSEBNE LICENCE NA PODLAGI 38. ČLENA ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ZDRAVSTVENI DEJAVNOSTI

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zbornica – Zveza) izvajalcem zdravstvene dejavnosti in izvajalcem zdravstvene nege posreduje naslednja pojasnila o podelitvi posebne licence na podlagi 38. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 64/17, v nadaljnjem besedilu: ZZDej-K).

1. Podelitev posebne licence na podlagi 38. člena ZZDej-K

Medicinske sestre in medicinski tehniki iz t. i. »prve skupine«, ki so zaključili izobraževanje po srednješolskem strokovnem izobraževalnem programu zdravstvena nega, v katerega je zadnji vpis potekal v šolskem letu 1980/1981 in izpolnjujejo druge pogoje, opredeljene v prvem odstavku 38. člena ZZDej-K, morajo licenco pridobiti **do 17. 12. 2019**.

Ministrstvo si prizadeva s spremembo zakonodaje **omenjeni rok podaljšati za eno leto**, se pravi, da bi izvajalci iz t. i. »prve skupine« morali pridobiti licenco **do 17. 12. 2020**.

Zdravstvene tehnice in tehniki zdravstvene nege iz t. i. »druge skupine«, ki so zaključili izobraževanje po srednješolskem strokovnem izobraževalnem programu zdravstvena nega, v katerega je vpis potekal od vključno šolskega leta 1981/1982 in izpolnjujejo druge pogoje, opredeljene v drugem odstavku 38. člena ZZDej-K, v postopku pridobitve licence naprej opravijo **preizkus strokovne usposobljenosti** pri Zbornici – Zvezi. Licenco morajo pridobiti **v štirih letih od sklenitve pogodbe o zaposlitvi** za delovno mesto diplomirane medicinske sestre.

Če je izvajalec zdravstvene nege sklenil pogodbo o zaposlitvi **10. 8. 2019**, mora tako opraviti preizkus strokovne usposobljenosti in pridobiti licenco najkasneje do **10. 8. 2023**.

2. Objava vloge za podelitev licence

Zbornica – Zveza je pripravila **vlogo za podelitev licence** izvajalcem zdravstvene nege, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega in drugega odstavka 38. člena ZZDej-K in **obrazec izjave delodajalca** o izpolnjevanju pogojev posameznega izvajalca zdravstvene nege iz 38. člena ZZDej-K in ju posredovala Ministrstvu za zdravje v usklajevanje.

Ministrstvo za zdravje je pripravilo predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: ZZDej-L), ki **podaljšuje rok za podelitev licence** za izvajalce iz prvega odstavka 38. člena ZZDej-K do 17. 12. 2020 in **podrobneje opredeljuje licenco**, ki se izvajalcem podeli.

Zbornica – Zveza bo vlogo za podelitev licence in obrazec izjave delodajalca objavila na svoji spletni strani po sprejemu ZZDej-L v Državnem zboru in po sprejemu **novole Pravilnika o registru in licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege**.

Obvestilo o objavi vloge za podelitev licence bomo posredovali izvajalcem zdravstvene dejavnosti in objavili na spletni strani Zbornice – Zveze.

3. Kdo je dolžan podati vlogo za podelitev licence

Vlogo za podelitev licence vložijo **posamezni izvajalec** zdravstvene nege, ki je z delodajalcem sklenil pogodbo o zaposlitvi za delovno mesto diplomirane medicinske sestre na podlagi 38. člena ZZDej-K.

Ker je izvajalec že vpisan v register izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege kot zdravstveni tehnik oziroma tehnik zdravstvene nege, predlog novele pravilnika predvideva, da izvajalec Zbornici – Zvezi posreduje samo **vlogo za podelitev licence in izjavo delodajalca**, s katerim je sklenil pogodbo o zaposlitvi za delovno mesto diplomirane medicinske sestre o izpolnjevanju pogojev iz 38. člena ZZDej-K.

Ker predlog ZZDej-L in predlog novele Pravilnika o registru in licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege še nista sprejeta, kot je že pojasnjeno, Zbornica – Zveza vloge za podelitev licence in izjave delodajalca še ne more objaviti na spletni strani Zbornice – Zveze.

4. Preizkus strokovne usposobljenosti

Izvajalci zdravstvene nege iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K (»t. i. druga skupina) za podelitev licence opravijo preizkus strokovne usposobljenosti pri Zbornici – Zvezi.

Izvajalci imajo čas, da opravijo preizkus usposobljenosti in podelitev licence štiri leta od sklenitve pogodbe o zaposlitvi za delovno mesto diplomirane medicinske sestre.

Preizkusi strokovne usposobljenosti se bodo na Zbornici – Zvezi začeli izvajati v letu 2020. Vsebine in obseg preizkusa bodo določeni v novem Pravilniku o registru in licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege.

5. Zbiranje licenčnih točk

Šele po izdaji odločbe o podelitvi licence na podlagi 38. člena ZZDej-K se izvajalcem strokovna izpopolnjevanja vrednotijo z licenčnimi točkami in se jim priznavajo obvezne vsebine za podaljšanje licenčnega obdobja.

Izobraževanja, ki se jih je izvajalec zdravstvene nege udeležil pred izdajo odločbe o podelitvi licence, se ne morejo vrednotiti z licenčnimi točkami in se ne upoštevajo pri izpolnjevanju pogojev za podaljšanje licence.

Kompetence – stališče Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije (SDZNS)

Vodstvo SDZNS

»Z implementacijo dokumenta Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege in tudi nasploh je v zdravstvu prišlo do velikega »cunamija«, kar smo v SDZNS nekako pričakovali, tudi zato, ker je že do zdaj bila organizacija in delitev dela po zavodih zelo različno urejena.

Tam, kjer so že od leta 2004 upoštevali nove smernice in kjer se kasneje niso preveč držali zloglasnega ZUJF-a, so imeli dobro podlaga za organizacijo dela v skladu z novim dokumentom. Tudi tam, kjer so leta 2011 prepoznali vrednost dela SMS, so v skladu z Aneksom h KP zaposleni dobili kombinirane pogodbe SMS/DMS. Žal se to ni zgodilo v veliko primerih zaradi znane »slovenske fovšije«.

V SDZNS smo bili prepričani, da bo s pomočjo tega dokumenta prevedenih neprimerno večje število SMS, kot smo priča danes. Računali smo na vsaj 3000 in ne samo 1500. Prepričani smo bili, da bodo sestre iz prve skupine, ki se jim je zgodila največja krivica in degradacija ter so zdaj pred upokojitvijo, v večini primerov pridobile vse kompetence DMS in s tem vrnjeno dostojanstvo in bori plačni razred več. Verjamemo, da jih je tudi v drugi skupini veliko, ki bi morale opraviti samo licenčni izpit in ga po sedmih letih obnoviti, tako kot vse DMS.

Zgodilo se je to, česar smo se najbolj bali. Še večji razdor med zaposlenimi v ZN. Po informacijah, ki smo jih pridobili na SDZNS v zadnjih dveh mesecih, so se v večini zavodov resnično trudili slediti smernicam tega dokumenta, kar je, verjamemo, lahko zelo težko, v nekaterih primerih pa je žal prišlo do nasprotovanja tudi s strani srednjega menedžmenta oziroma neposrednih vodij ZN. Ponekod so bili direktorji in strokovni direktorji, tudi zdravniki in pomočniki direktorjev za ZN, veliko bolj velikodušni kot omenjeni neposredni vodje. Torej smo medicinske sestre same sebi največji sovražnik. Zdaj so se jim pridružili še zdravniki oziroma zdravniške organizacije, ki se vtikajo v delo in organizacijo zdravstvene nege. Prav tako v vsebino kompetenc.

Zakaj je ta dokument tako pomemben?

Vsi vemo, da je v ZN veliko premalo kadra, ne glede na to, ali so to SMS, DMS ali bolničarji. Vemo, da nam vedno več kadra beži v tujino ali iz poklica. Mladi, ki se šolajo v srednjih zdravstvenih šolah, po končanem šolanju ne želijo delati v tem poklicu ali se vpišejo naprej v študijske programe, ki so trenutno na voljo.

Že leta 2013 je bilo v stavkovnem sporazumu dogovorjeno, da so za varno in kakovostno delo potrebni novi kadrovski normativi (saj so zdaj veljavni stari več kot 30 let), ki bodo postopoma zvišali število zaposlenih, da ti, ki so v sistemu, ne izgorejo še bolj, kot so že. To pomeni manj nadurnega dela, boljše delovne pogoje in seveda posledično večje zadovoljstvo naših uporabnikov. Za to kako prepoznati in izmeriti, koliko dodatnega kadra bi potrebovali, pa je potreben ome-

njeni dokument, katerega vsebina morda res ni optimalna, a je potrebna glede na to, da imamo v ZN dvostopenjsko izobraževanje in glede na to, da se stroka ZN nenehno razvija. Tudi potrebe naših uporabnikov so vse bolj zahtevne. V samo vsebino se sindikati nismo spuščali, saj je to stvar stroke ZN in MZ.

Novi kadrovski normativi in prevedba SMS na delovno mesto DMS seveda pomenijo tudi več denarja! Tukaj se dodatno zalomi, saj če ga dobi ena poklicna skupina v zdravstvu več, bo za drugo manj. Tako lahko ima za predsednika Fidesa »pretirana« skrb za SMS tudi dve plati. Poleg spoštovanja SMS, kar mu ne moremo oporekati, je žal finančni učinek tisti, ki prevlada, saj potem za druge ostaja manj denarja.

Leta 2017 je večina zdravnikov čez noč dobila pet plačnih razredov več, pa se nihče ni spraševal, kako bo to podražilo zdravstvo, še najmanj zaposleni v ZN. Kdo bo to plačal in od kod bo denar in ali splošni dogovor priznava te dvige?

Diplomirane medicinske sestre največje zlo v ZN?

Že lep čas se pljuva po DMS, predvsem posamezni zdravniki in zdaj tudi vse uradne zdravniške organizacije. Ob skupnem razgovoru, ki smo ga imeli pred meseci, je predsednik Fidesa priznal, da mu je všeč, ker njegova DMS obvlada tudi delo, ki je sicer v delokrogu zdravnika?! Ampak, da jih je absolutno preveč in da v glavnem nič ne delajo?! Celó tako daleč gredo razprave v zdravniških krogih, da so menda nevarne bolniku. Da ne govorim o referenčnih medicinskih sestrah in blatenju njihovega dela, čeprav so prav te sad »zdravniškega uma«, ki nas zdaj celo obtožuje, da se »vrivamo« v zdravniške time ...

Mogoče pa nekateri razmišljajo, da se mora ZN vrniti v čase »sester usmiljenk«. V čas ponižnosti in če že, mizernega plačila.

In kdo bo na koncu »te vojne« največji poraženec, če ne bo zmagal razum?

Prav vsi izvajalci ZN bomo poraženci, pa najsi bo to zdravstveni tehnik, bolničar-negovalec ali diplomirana medicinska sestra, zato je najmanj, kar potrebujemo zdaj, da se skregamo med sabo in s tem olajšamo delo drugim! Vsi poznano znani pregovor »Skregaj in vladaj«.

V SDZNS smo prepričani, da se z razumom vseh izvajalcev ZN zadeve dajo urediti, saj smo navsezadnje vsak dan primorani delati skupaj.

Pripravljeni smo na kompromise, ki bodo pomenili pozitivne rešitve za zaposlene v ZN in naše uporabnike ter ne bomo dovolili, da nam usodo krojijo vsi drugi, samo stroka ZN ne.

Odprto pismo

Jelka Černivec

Pismo namenjam zdravnikom, podpisnikom dokumenta, naslovljenega na ministra gospoda Aleša Šabedra in se tudi vsebinsko ne nanaša na vse drugače misleče zdravnike, ki jih po mojih štiridesetletnih delovnih izkušnjah ni malo. Imela sem očitno celo srečo, da so v intenzivni terapiji želeli imeti v kolektivu čim višje izobražene in strokovno usposobljene medicinske sestre in tehnike zdravstvene nege.

Za lažje razumevanje mojega pisanja se bom na kratko predstavila. Sem Jelka Černivec, upokojena diplomirana medicinska sestra in spremljam dogajanja na področju zdravstva. Zelo sem vesela in ponosna na to, da so danes aktivne kolegice in kolegi nadaljevali delo, začeto pred dobrimi 15 leti in jim je uspelo pridobiti potrditev dokumenta Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege. Na svoji poklicni poti sem ob strokovnem delu kot glavna medicinska sestra internistične intenzivne terapije aktivno sodelovala pri oblikovanju strokovnih podlag za ureditev razmer na področju zdravstvene nege. Soočala sem se z velikim problemom zagotavljanja 24-urnega izvajanja zdravstvene nege v intenzivni terapiji zaradi velikega pomanjkanja kadra. Pisanje mesečnega urnika je bil največji in najzahtevnejši izziv.

Zadnjih deset let sem bila zaposlena kot glavna medicinska sestra v institucionalnem varstvu oziroma v enem od domov za starejše, kjer sem se soočila s še večjimi kadrovskimi problemi. Po anketi, ki smo jo izvedli, je bilo le 20 % domov, ki so imeli v popoldanskem času in ob nedeljah zaposleno diplomirano medicinsko sestro. Struktura stanovalcev pa je po zahtevnosti presegala kriterije za nastanitev stanovalcev na negovalni oddelek v bolnišnici. Tehniki zdravstvene nege so v socialnovarstvenih ustanovah nezakonito, nekompetentno in neplačano počeli stvari, ki so v domeni diplomirane medicinske sestre.

Zavedam se, da je v praksi izredno zahtevno realizirati delovni proces skladno s sprejetimi poklicnimi kompetencami. Na vodjih zdravstvene nege je velika odgovornost in povsod tam, kjer imamo strokovno usposobljene in suverene medicinske sestre, prehod poteka nemoten. Marsikje pa smo dovolili, da v proces vstopajo zdravniki, ki imajo premalo informacij in so morda celo zavedeni, žal z naše strani.

V nadaljevanju pa se želim odzvati na nekatere trditve, ki so se zapisale Koordinaciji zdravniških organizacij.

KOORDINACIJA ZDRAVNIŠKIH ORGANIZACIJ (KZO)

Zdravniška zbornica Slovenije
Slovensko zdravniško društvo
FIDES, Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije
Strokovno združenje zasebnih zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije

Številka: 013-1/2019/9

Datum: 6. 9. 2019

Gospod minister

Aleš Šabeder

Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije

Štefanova 6

1000 Ljubljana

Spoštovani gospod minister,

Zdravniška zbornica Slovenije, Slovensko zdravniško društvo, Sindikat Fides in Strokovno združenje zasebnih zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije vas vljudno pozivamo k razmisleku o posledicah, ki jih prinaša vaše soglasje k dokumentu RSKZBN in Zbornica – Zveza z naslovom Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege (v nadaljevanju: poklicne kompetence). To soglasje ste s svojim podpisom dali 16. 5. 2019.

Dokument Poklicne kompetence in aktivnosti izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege (v nadaljevanju: poklicne kompetence) končno ureja delitev del in nalog v timu zdravstvene nege in je strokovna podlaga za izračun potrebnih kadrov vseh zastopanih poklicev v zdravstveni negi (v nadaljevanju: ZN). Leta 1994 smo ustanovili Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije s prioritarnim ciljem, da uredimo kadrovske normative. Žal smo bili brez ustrezne strokovne podlage nemočni, zato toliko bolj pozdravljam prizadevanja vseh, ki jim je po veliko letih intenzivnega dela in usklajevanja vendarle uspelo doseči uradno potrditev poklicnih kompetenc.

Dokument vodi v napačno, bolnikom škodljivo smer. Dovolite, da to utemeljimo s sledečimi trditvami:

1. Zdravstvena nega ne predstavlja samostojnega stebra v izvajanju zdravstvenih storitev. Dokument poklicne kompetence ne upošteva dejstva, da so za postopke zdravljenja odgovorni le zdravniki, da torej pacienti prihajajo k zdravnikom, ki v proces zdravljenja po lastni strokovni presoji vključijo tudi zdravstveno nego. Zdravstvena nega ne more predstavljati avtonomije v sistemu zdravstva. Dokument poklicne kompetence grobo vstopa v delokrog zdravnika, ob tem pa ne nosi nobene odgovornosti.

V dokumentu poklicne kompetence ni navedene prav nobene aktivnosti, ki jo izvaja zdravnik, zato gornja trditev ne drži in je zavajajoča.

Zaposleni v ZN izvajamo medicinsko tehnične posege po naročilu zdravnika in smo seveda nepogrešljivi v multidisciplinarnem timu za izvajanje zdravstvenih storitev. Imamo dvojno vlogo, soodvisno, hkrati pa predvsem samostojno. Ugotavljamo potrebe bolnikov in načrtujemo negovalne intervencije za zadovoljitev njihovih potreb. Teh nam ne predpiše zdravnik! V ta namen je

naša stroka izdelala obilico standardov in protokolov, da imajo vsi zaposleni natančna navodila, kako strokovno in kakovostno izvesti posamezno aktivnost. Za lažje razumevanje bom opisala primer:

Bolnik potrebuje centralni venski kanal za dovajanje tekočin, zdravil, hrane ... zdravnik naroči in z medicinsko sestro, ki mu asistira, izvede poseg. V nadaljevanju je vzdrževanje tega venskega kanala v celoti naša skrb in naše delo, naš standard in naša odgovornost. Za to ne prejemamo zdravniških navodil ali naročil, ampak imamo svoja, kjer je natančno zapisano, kako opazovati, prevezovati, katere materiale uporabiti.

Glede odgovornosti pa lahko kolege zdravnike, predstavnike podpisanih zdravniških združenj vprašam, ali bi želeli v primeru sodne prakse biti odgovorni za bolnikovo razjedo zaradi pritiska? Prepričana sem, da bi bil njihov odgovor ne. Medicinska sestra je moralno, kazensko in etično odgovorna za izvajanje vsake posamezne poklicne kompetence, za kar obstaja v Sloveniji sodna praksa. V tujini je tega še veliko več zaradi različnih oblik zavarovanja.

Vsak izvajalec zdravstvenih storitev odgovarja za svoje delo in kolegom zdravnikom, podpisnikom tega dokumenta predlagam, da se poskusijo že enkrat znebiti te navidezne odgovornosti v izvajanju zdravstvenih storitev vseh strokovnih sodelavcev v timu, ki jo nekateri med njimi zelo pogosto uporabijo le takrat, ko zagovarjajo lasten privilegirani status na račun drugih poklicev v zdravstvu. Zgornjo trditev bi težko opredelila drugače kot skoraj že žaljivo podcenjevanje stroke zdravstvene nege.

2. Dokument posredno vodi v ukinitve poklica srednje medicinske sestre/zdravstvenega tehnika, na katerem sloni nega naših bolnikov. Določa, da lahko npr. spira ušesa, pobira kožne šive po operaciji, snema EKG in podobno le oseba, ki mora za to, če sledimo dokumentu, imeti fakultetno izobrazbo. Dokument, ki utrjuje pot fakultetnemu študiju DMS, nam vzbuja resne in utemeljene pomisleke glede vsebine študijskega programa. Če so do sedaj te storitve po naročilu zdravnika kompetentno opravljale srednje medicinske sestre/zdravstveni tehniki, je vprašljiva vsebina fakultetnega študijskega programa za DMS! Dopis

Trditev, da želimo ukinitve poklica zdravstvenega tehnika, nakazuje na dejstvo, da so kolegi zdravniki, predstavniki zdravniških združenj, površno prebrali poklicne kompetence, saj zdravstvenim tehnikom pripadajo vse aktivnosti ZN, ki jih pridobijo v času šolanja in so nepogrešljivi v timu ZN. Tudi sama sem kot srednja medicinska sestra po mnenju zdravnikov lahko kompetentno vstavljala venski kateter v podlaktno veno. Morda zato, ker sem bila ročno spretna, nikakor pa za ta poseg nisem bila strokovno usposobljena in ne kompetentna. Predlagala sem, da v ta namen oblikujemo izobraževanje in pridobitev neke vrste certifikata, pa za to ni bilo pripravljenosti.

Še enkrat, poklicne kompetence urejajo razmere na področju ZN in prav bi bilo, da oceno o kompetentnosti tudi kolegi zdravniki, predstavniki zdravniških združenj, preučijo še z vidika študijskih programov, preden izrekajo neka pavšalna mnenja.

3. Zdravniki oziroma zdravniške organizacije nismo sodelovale pri pripravi dokumenta poklicne kompetence, izdanem maja 2019. Zdravniki nasprotujemo predvidenemu razmerju med diplomiranimi in srednjimi medicinskimi sestrami 80:20 v korist diplomiranih, ker jih v tolikšnem obsegu za sodelovanje pri delu z bolniki ne potrebujemo. Potrebujemo sposobne in empatične srednje medicinske sestre, za upravljanje z viri za nego pa po naši oceni zadostuje 20-odstotni delež diplomiranih sester na bolniških oddelkih.

Po mojem vedenju nobena medicinska sestra ni sodelovala pri pripravi strokovnih normativov za zdravnike, zato ne vidim ne potrebe in ne razloga, da bi zdravniki sodelovali pri pripravi dokumenta poklicne kompetence naše stroke. Kot že veste, je nastal na podlagi izobraževalnih programov in za vsako kompetenco je izdelan standard izvajanja. Če bodo kolegi zdravniki,

predstavniki zdravniških združenj, želeli, si jih v svojih delovnih okoljih lahko pogledajo. Povsod, kjer je izvajanje ZN strokovno in kakovostno, bodo našli kar nekaj fasciklov navodil za delo.

Ocene kolegov zdravnikov, predstavnikov zdravniških združenj, »kar tako preko palca« o potrebnih deležih posameznih profilov zdravstvene nege pa raje ne komentiram. Morda je ta trditev najboljša ilustracija dejstva, da so v številnih zdravstvenih organizacijah medčloveški odnosi slabi. S takim izhodiščnim pogledom na druge poklice seveda ne morejo biti dobri.

4. Zdravniške organizacije podpiramo študij na visokih strokovnih šolah za zdravstveno nego. Slovenija med razvitimi državami prednjači pri deležu prebivalstva v tretjem življenjskem obdobju in povpraševanje po teh storitvah kliče k državi in k zasebni iniciativi. V Sloveniji potrebujemo DMS za boljšo obravnavo starostno oslabelih in drugače nemočnih ljudi za nego na domu, za paliativno oskrbo, za širitev mreže domov za ostarele, za medgeneracijsko pomoč, za številne preventivne dejavnosti in za dejavnosti, ki sodijo v resor Ministrstva za delo, družino in enake možnosti.

Me veseli, da bi kolegi zdravniki, predstavniki zdravniških združenj, diplomirano medicinsko sestro uvrstili vsaj na primarno raven zdravstvenega sistema. V terciarni dejavnosti, kjer se zdravijo najzahtevnejši bolniki, pa bi želeli 80 % srednje izobraženih? S to trditvijo je nekaj res zelo narobe. Še sreča, da so odgovorni v vzgoji in izobraževanju in še kje ocenili, da potrebujejo visoko izobražen kader za delo z zdravimi otroki, po oceni kolegov zdravnikov, predstavnikov zdravniških združenj, pa bolnik z vsemi težavami in stiskami tega očitno ne potrebuje.

Zdravniške organizacije odločno nasprotujemo, da se DMS brez potrebe vriva v zdravniške time.

Vabimo vas na pogovor za iskanje zdržne rešitve. Ocenjujemo, da so vas s podpisom soglasja k dokumentu avtorji zavedli v napačno smer. Za preprečitev škode, ki že nastaja, vas prosimo, da vaše soglasje k temu dokumentu, do nadaljnjega zamrznete.

Spoštovani kolegi zdravniki, predstavniki zdravniških združenj, medicinske sestre se nikakor ne vrivamo v zdravniške time. Že zaradi narave dela smo medicinske sestre sestavni del tima, ki ga vodite vi, pa če vam je to všeč ali pa ne. Ne morem si kaj, da ne bi pomislila, da kolege zdravnike, po mnenju predstavnikov njihovih združenj, "preveč izobraženi" sodelavci in sodelavke drugih zdravstvenih strok kar nekako "ogrožajo". To namreč zelo jasno sporoča tako celotno pismo, še posebej pa njegov zaključek.

Upam si trditi, da škodo z navidezno "empatijo" do tehnikov zdravstvene nege, katere cilj pa je le devalvirati stroko zdravstvene nege, povzročajo prav kolegi zdravniki, predstavniki zdravniških združenj, ki so podpisniki tega dokumenta.

Lepo vas pozdravljamo in se nadejamo konstruktivnega sodelovanja.

dr. Zdenka Čebašek Travnik, dr. med., prof. dr. Radko Komadina, dr. med., Konrad Kuštrin, dr. med., Igor Dovnik, dr. med.

Jelka Černivec

Maribor, 25. 9. 2019

Razmišljanje o ...

Stanka Popovič

Že pred upokojitvijo marca sem želela zapisati svoja razmišljanja in jih deliti z bralci Utripa. Besede kar niso in niso hotele na papir, nemir je bil vedno večji, zato dovolite nekaj misli.

O evtanaziji

Bilo je toliko zapisanega, za in proti. Jaz sem proti. Telesno umiranje naj bo spokojno in mirno, brez bolečin in trpljenja. Vsi vemo, da dandanes ni treba trpeti, saj obstaja mnogo zdravil za lajšanje bolečin, možnost duhovne podpore umirajočemu in svojcem. Kot je potreben čas za razvoj bolezni, za zdravljenje in rehabilitacijo, je potreben tudi za umiranje. Enkratni smrtni odmerek zato ni potreben. Človek je celostno bitje: duh, duša in telo. Umorimo – evtanaziramo lahko telo, morda celo duha; kaj pa duša? Imamo smrtonosno injekcijo tudi zanjo? Kaj bo z njo, če ni našla miru, dokler je bil čas?

O izobraževanju

Imela sem privilegij, da sem se dolga leta posvečala izvajanju zdravstvene nege na področju, ki ga imam zelo rada. Na tem področju sem se izobraževala in poskušala znanje prenesti na druge. Maja sem se udeležila 28. strokovnega seminarja Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v endoskopiji. Veselila sem se z vsemi, saj je bil seminar strokovno in organizacijsko izveden na zelo visoki ravni. Kolegice, ki naše delo nadaljujejo, so v veliki meri boljše od svojih učiteljic, za kar jim čestitam in hkrati želim, da bi njihovemu zavzetemu delu sledile mlajše kolegice.

Takšnih izobraževanj je mnogo, kot je mnogo strokovnih sekcij, društev in drugih izobraževalcev. Znanja je veliko. Le-to je že ustrezno umeščeno v prakso, ni pa priznано in ovrednoteno, kot je to zahtevano v Poklicnih kompetencah in aktivnostih. Prof. Brigita Skela Savič opozarja na to, da je izobraževanje v zdravstveni negi na najvišji ravni potrebno za delo ob pacientu. Da je treba na pravih mestih povedati, kaj dipl. m. s. in mag. zdravstvene nege dejansko delajo. Da to niso medicinske sestre, ki nosijo blokce pod pazduho, temveč se vključujejo v delo ob pacientu. Predvsem srednji vodstveni kader se poleg vodenja ambulant, oddelkov in klinik (organizacija kadrov, skrb za delovanje medicinskih aparatov in pripomočkov, skrb za urejenost oddelka ...) vključujejo v neposredno zdravstveno nego (osnovna zdravstvena nega, jemanje krvi, naročanje preiskav, prevezovanje ran, sodelovanje pri specialnih posegih, aplikacija krvnih derivatov ...). Vse to delo zahteva izobraževanje na specialnih področjih, kar zahteva še dodaten čas. Zaradi tega je nerazumljiv medijski napad na te iste kolegice.

V podporo Zbornici – Zvezi

V Zbornici – Zvezi delujem od njenih začetkov, ko smo se po razpadu skupne države odločili, da ostanemo skupaj v enotni organizaciji. V vseh teh letih smo v prvi vrsti razvijali in podpirali izobraževanje na vseh ravneh. Prepirali smo se o delitvi denarja, ki prihaja od članstva (med Zbornico in društvi). So bili in so še politični apetiti in poskusi razbiti enotno organizacijo, kar pomeni uničenje zdravstvene nege kot samostojne veje v zdravstvenem sistemu. Na tem mestu vas prosim, da vsi profili v zdravstveni negi (tudi akademsko izobraženi) ostanemo skupaj in si izborimo pravice, ki nam pritičejo.

Klinični oddelek za neonatologijo Pediatrične klinike UKC Ljubljana

Tilen Tej Krnel

Nosečnost je posebno obdobje v življenju ženske in družine. Rojstvo otroka vsaka doživlja po svoje, s partnerjem ali brez, večinoma pa velja, da je poporodno obdobje nekaj edinstvenega in srečnega. Vendar ni vedno tako, včasih se kaj zalomi. Lahko se zaplete že med rastjo zarodka v maternici, med porodom ali pa kmalu po njem.

Življenje novorojenega človeškega bitja takoj po porodu ali, če hočete, v prvem mesecu življenja je tako zelo posebno, da je dobilo svoje lastno ime – neonatalno obdobje; bitje, ki ga preživlja, je novorojenček ali neonatus, njegova glavna naloga pa prilagoditev na zunajmaternično življenje. Ker pa je to tako edinstveno obdobje s posebnimi značilnostmi, težavami in izzivi, je poleg lastnega imena v začetku 60. let 20. stoletja dobilo tudi svojo povsem lastno stroko, imenovano neonatologija, ki je del medicine – natančneje pediatrije. Ker se neonatologija ne osredotoča na posamezni organski sistem ali patologijo, temveč na razvojno obdobje, ji nekateri pravijo tudi pediatrija v malem. Ukvarja se s proučevanjem in zdravstveno oskrbo (diagnostiko ter zdravljenjem) novorojenčka. V sodobnem razvitem svetu je tako napredovala, da je minimalizirala umiranje novorojenčkov ter postala visoko tehnološka oskrba. Skoraj vsaka večja bolnišnica na svetu ima poseben oddelek za novorojenčke. Pri nas je ena izmed teh Klinični oddelek za neonatologijo Pediatrične klinike Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana.

V vseh primerih je pomembno, da poleg novorojenčka skrb namenimo tudi njegovi materi in (celotni) družini. Večinoma je to oče, včasih sta dva, sem pa tja pa tudi nihče.

Gre za okolje intenzivne nege in terapije, ki je opremljeno z monitorji za spremljanje življenjskih funkcij, inkubatorji, ogrevanimi ležišči s številnimi funkcijami, posebnimi modrimi lučmi, ultrazvočnimi napravami z majhnimi sondami, številnimi tehničami in raznimi grelnimi telesi itd. Če kje, potem prav gotovo tukaj lahko najdemo najmanjša človeška bitja in najmanjše pripomočke za zdravstveno nego, oskrbo in zdravljenje tako majhnih in krhkih, vendar izredno velikih in prikupnih borcev. Od pleničk št. 0, ki so včasih še prevelike, do najtanjših sivih sondic za hranjenje, steklenic z le nekaj mililitri maminega mleka, pa vse do številnih zdravil v obliki ampul, od katerih lahko porabiš zgolj nekaj kapljic, potem pa moraš vse, kar ostane, zavreči. Pri nas se, tako kot povsod v pediatriji, vse računa na težo. Le-ta je navadno nizka, zato so tudi količine, ki jih odmerjamo, majhne. Potrebni sta izredna pazljivost – lahko se zgodi, da je celotna doza nekega zdravila skrita v volumnu injekcijske igle, s katero zdravilo pripravimo – ter izredna natančnost pri računanju in pripravi.

Naši pacienti imajo 3 starosti: gestacijsko, kronološko in korigirano. Gestacijska starost je čas, ki je potekel od zanositve do poroda in opisuje trajanje nosečnosti; kronološko starost poznamo vsi in je čas, ki je pretekel od rojstva do določenega trenutka; korigirano starost pa imajo le nedonošenčki: dobimo jo tako, da od kronološke starosti odštejemo čas, kolikor je bil otrok rojen prezgodaj. To je pomembno, saj npr. od enoletnega otroka ne moremo pričakovati enako, če se je rodil dva meseca prezgodaj, kot pa od njegovega vrstnika, ki je bil rojen ob terminu. K nam pridejo pacienti večinoma na tri načine: iz porodnišni-

ce, če potrebujejo nadaljnjo diagnostiko in/ali zdravljenje; z oddelka intenzivne terapije po zaključenem intenzivnem zdravljenju hudega življenje ogrožajočega stanja ali po kirurškem posegu ali tudi preko naše urgentne sprejemne ambulante. Obravnavamo vse vrste bolezenskih stanj pri novorojenčkih in se poglobljeno ukvarjamo z usmerjeno in specialno slikovno, laboratorijsko in funkcionalno diagnostiko. Največji delež otrok je tistih, ki imajo različne motnje dihanja: bodisi da so za kratek čas prenehali dihati ali večkrat za kratek čas prenehajo (dihalni center je pri novorojenčkih še nezrel), bodisi dihalno plitvo, nezadostno ali pa jim ne uspe »načrpati« dovolj kisika; takšne težave so pogosto posledica respiratornih okužb. Novorojenčki so še posebej dovzetni za prenos okužbe. Pogosto novorojenčki bruhamo in/ali driskajo; lahko slabo sesajo ali pa sploh zavračajo dojko in/ali cucelj; posledično pa ne pridobivajo dovolj telesne teže in se počasneje razvijajo (zahiranost), kar lahko vodi v hude težave. Lahko se je pri njih razvila zlatenica, ki je večinoma fiziološka, lahko pa se jim je hudo vnel popek (do zacelitve predstavlja popek rano, ki je za mikroorganizme iz okolja idealen vstop v telo). Sepsa novorojenčka je zelo huda in potencialno smrtna bolezen, ki je v porastu. Novorojenčki se lahko rodijo s številnimi prirojenimi napakami ali (ob)porodnimi poškodbami; njihova verjetnost je toliko večja, če je otrok prezgodaj rojen ali če ima mati kakšno pridruženo bolezen (število nosečnic s kroničnimi boleznimi narašča, s tem pa tudi število novorojenčkov z zdravstvenimi težavami). K nam so novorojenčki napoteni za kompletno diagnostiko prirojenih napak, če te niso tako hude, da zahtevajo takojšnje zdravljenje; nekaj teh napak oskrbimo sami, druge pa v sodelovanju z drugimi oddelki Pediatrične klinike. Posebej smo usmerjeni v obravnavo nevroloških bolezni pri novorojenčkih, vsako leto pa zdravimo tudi nekaj tistih, ki trpijo zaradi odtegnitvenega sindroma, ki je posledica materinega uživanja različnih substanc med nosečnostjo.

V vseh primerih je pomembno, da poleg novorojenčka skrb namenimo tudi njegovi materi in (celotni) družini. Večinoma je to oče, včasih sta dva, sem pa tja pa tudi nihče. Včasih gre

za bratca ali sestrico; prav vsi pogrešajo svojo malo borko ali borca. Vključevanje staršev v nego bolnega novorojenčka spodbujamo že od samega začetka delovanja; mati je lahko hospitalizirana na enem izmed oddelkov klinike in ima do svojega otroka dostop ves čas (žal nimamo možnosti za popolni rooming-in). Pod vodstvom dodatno izobraženih medicinskih sester starše priučimo ustrezne nege in skrbi, pravilnega rokovanja ter črpanja in hranjenja humanega mleka. Spodbujamo dojenje in uvajamo načela novorojenčku prijaznega neonatalnega oddelka, za kar pridobijo naše medicinske sestre poseben certifikat.

Kot prvi v Sloveniji smo leta 1976 organizirali stalen strokovni prevoz bolnih novorojenčkov »k sebi«, ki poteka iz regionalnih porodnišnic: izvaja ga posebej usposobljena medicinska sestra s transportnim inkubatorjem in reševalnim vozilom in je v pripravljenosti 24 ur na dan vse dni v letu

Naše poslanstvo je začela in začrtala dr. Zora Konjajev leta 1953, ko je bil oddelek ustanovljen in opremljen s sredstvi Unicefa. Po izobraževanju v tujini je k nam prenesla sodobna načela oskrbe novorojenčkov – t. i. načela »development care«. Postali smo učni center za celotno nekdaj Jugoslavijo in regionalni center za zdravljenje novorojencev s hudo zlatenico. Leta 1972 smo izvedli prvo fototerapijo zlatenice z vidno svetlobo, ki je danes zlati standard zdravljenja neonatalne zlatenice.

Število izmenjalnih transfuzij krvi, s katerimi so do tedaj zdravili novorojenčke z zlatenico, je tako naglo upadlo. Kot prvi v Sloveniji smo leta 1976 organizirali stalen strokovni prevoz bolnih novorojenčkov »k sebi«, ki poteka iz regionalnih porodnišnic: izvaja ga posebej usposobljena medicinska sestra s transportnim inkubatorjem in reševalnim vozilom in je v pripravljenosti 24 ur na dan vse dni v letu. Skrbimo tudi za izobraževanje zdravstvenega osebja, ki skrbi za novorojenčke v domačem okolju in enkrat letno organiziramo dvodnevna izobraževanja »Zdravstvena nega novorojenčkov na domu«. Sodelujemo z Društvom za pomoč bolnim novorojenčkom – Prvi koraki (www.prvikoraki.si) ter pripravljamo knjižice za starše bolnih otrok z vsebinami, ki jim olajšajo nego otrok.

Študent prihaja na prakso

Žiga Metelko, Valentina Syla,
Sekcija študentov zdravstvene nege in babištva

Uvod

"Ponedeljek, ura je 8.00. Deset študentov zdravstvene nege čaka na hodniku pedagoško medicinsko sestro, da nas prevzame. Uvodna ura, predavanje o bolnišnični higieni, razporeditev na oddelke. Do desete ure smo zaključili in po malici moramo na oddelke oditi sami. Po nekaj zgrešenih se končno znajdem na pravi poti in pridem do oddelka, kamor sem razpisan. Zakorakam na oddelčni hodnik. Vsi hitijo, nihče me sploh ne opazi. Stojim pri vratih in razmišljam, kam sploh naj grem. Sestrška soba najbrž. Potrkam na priprta vrata in opazim, da ni nikogar. Nakar mimo pride ena izmed zaposlenih medicinskih sester in me na hitro vpraša, koga iščem. Povem, da sem študent in iščem glavno medicinsko sestro. Je zasedena, mi odgovori, bom poslala drugo. Po desetih minutah čakanja na hodniku se ista zgodba ponovi še s tremi zaposlenimi in končno pride ena izmed diplomiranih medicinskih sester, ki sploh ni vedela, da pričakujejo študenta," pripoveduje svojo izkušnjo prvega dne na klinični praksi eden izmed študentov.

Medtem ko se je šolsko leto 2019/20 za dijake že začelo, bodo oktobra prave fakultet in visokih šol znova prestopili študenti. Ne samo fakultet in visokih šol, vračajo se tudi na klinične oddelke, kjer bodo pridobivali nova znanja, veščine in kompetence. Po direktivi Evropske unije o priznavanju poklicnih kompetenc (2005/36/ES, 2013/55EU) mora študij zdravstvene nege trajati najmanj 3 leta in vključevati minimalno 4500 ur izobraževanja. Od tega 2300 ur predstavlja

praktično izobraževanje, ki predstavlja pomemben del šolanja prihodnjih medicinskih sester in zdravstvenikov.

Klinično usposabljanje (v nadaljevanju KU) zagotavljajo bolnišnice, zdravstveni domovi in socialni zavodi, ki opravljajo zdravstveno dejavnost in imajo status učnega zavoda. Znanje in kompetence na KU v neposrednem stiku s pacientom študenti pridobivajo pod nadzorom kliničnega mentorja, ki ima pri praktičnem izobraževanju prihodnjih medicinskih sester ključno vlogo, saj z nasveti vodi in usmerja mladega, neizkušenega človeka. Zato mentorstvo ni le dolžnost, ampak tudi poslanstvo vsake izkušene medicinske sestre ali zdravstvenika (ZZDej-UPB2, 23/05; Direktiva 2005/36/ES, 2013/55EU; Glihan Komac, et al., 2014; Ramšak Pajk, 2007).

Predstavitev raziskave in rezultatov

V decembru 2018 in januarju 2019 je Sekcija študentov zdravstvene nege in babištva (SŠZNB) izvedla anketo o doživljanju kliničnega usposabljanja med študenti zdravstvene nege in babištva. V anketi so sodelovali 403 študenti, iz Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani (106), Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru (107), Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Novem mestu (62), Fakultete za zdravstvo Angele Boškin (28), Fakultete za vede o zdravju Izola Univerze na Primorskem (67) in njene dislocirane enote v Novi Gorici (15) ter Visoke šole za zdravstvene vede Slovenj Gradec (18) (Metelko, et al., 2019).

Metelko in sodelavci (2019) so ugotovili, da študenti velik pomen pripisujejo prvemu stiku z mentorjem, ki jih bo med

TEME	TRDITVE	\bar{x}	Modus (Mo)
Predstavitev delovnega okolja	Pomembno mi je, da me klinični mentor ob začetku KU predstavi ostalim zaposlenim na oddelku.	4,6	Popolnoma se strinjam (68 %)
	Klinični mentor me je predstavil ostalim zaposlenim.	2,9	Niti ja/niti ne (28 %)
Predstavitev delovnega okolja	Pomembno mi je, da mi klinični mentor razkaže in predstavi delovno okolje.	4,7	Popolnoma se strinjam (78 %)
	Klinični mentor mi je razkazal in predstavil delovno okolje.	3,3	Se strinjam (40 %)
Obrazložitev poteka KU. Predstavitev delovnih nalog in dolžnosti.	Pomembno mi je, da mi je klinični mentor na začetku KU obrazložil neposredne delovne naloge ter dolžnosti.	4,7	Popolnoma se strinjam (73 %)
	Na začetku KU mi je klinični mentor obrazložil neposredne delovne naloge ter dolžnosti/zadolžitve.	3,1	Niti ja/niti ne (35 %)

Tabela 1: Povprečna ocena strinjanja študentov s trditvami (Metelko, et al., 2019)

KU spremljal, in z oddelkom, kjer bodo opravljali KU. Pomembno jim je, da jih klinični mentor predstavi zaposlenim, jim predstavi delovno okolje ter neposredne naloge in zadolžitve, ki jih bo študent imel v času KU.

Trditev: »Klinični mentor me je predstavil ostalim zaposlenim« so študentje v anketi ocenili s povprečno oceno 2,9; trditev: »Klinični mentor mi je razkazal in predstavil delovno okolje« je bila ocenjena s povprečno oceno 3,3; trditev »Ob začetku KU mi je klinični mentor predstavil neposredne delovne naloge ter zadolžitve/dolžnosti« so študenti ocenili s povprečno oceno 3,1. Na podlagi rezultatov lahko sklepamo, da so pričakovanja študentov o sprejemu na KU večja, kot je sama realizacija le tega (tabela 1). Seveda pa podatkov, ki so bili pridobljeni, ni mogoče posploševati na vse učne baze, kjer študentje opravljajo klinično usposabljanje, saj se odnosi, narava dela od učne baze do učne baze razlikujejo.

Razprava in zaključek

Strah, ki je pred začetkom KU pri študentu velikokrat prisoten, lahko bistveno zmanjšamo z dobrim prvim vtisom. S predstavitvijo oddelka in zaposlenih študentu omogočimo hitrejšo vključitev v delovni tim in proces dela. Zavedati se je treba pomena dobrega prvega vtisa, saj se s tem začne ustvarjati odnos med mentorjem in študentom. Dosežemo ga lahko že s preprostim lepim pozdravom in nasmehom, ko študent prvič pride na oddelek. Študentu je treba dati občutek, da je dobrodošel in zaželen. Tako se bo zaupljiv odnos med mentorjem in študentom lažje in hitreje razvil, študent pa bo lahko hitreje napredoval in bolj učinkovito pridobil znanja in kompetence (Čuk, 2016).

KU ni namenjeno le praktičnemu izobraževanju in pridobivanju kompetenc, ki jih mora študent zdravstvene nege pridobiti v času šolanja. Je tudi vzgajanje in oblikovanje osebnih filozofij prihodnje medicinske sestre/zdravstvenika. Študentu je treba privzgojiti pozitiven odnos do dela in poklica medicinske sestre/zdravstvenika. Zaradi negativnih izkušenj v kliničnem okolju med študenti opažamo porast slabega odnosa do poklica medicinske sestre/zdravstvenika. Kar je v času pomanjkanja kadra skrb vzbujajoče in za obstanek in razvoj stroke lahko predstavlja resen problem. Stremeti bi morali k promociji poklica ne samo med laično populacijo, ampak tudi med zaposlenimi in prihodnjimi zaposlenimi v zdravstveni negi.

Kakšen odnos bo na koncu izobraževanja imel študent do svojega poklica, je odvisno od mentorjev in drugih, ki se

vključujejo v izobraževalni proces. Odločilen je lahko že prvi vtis. Od le-tega je odvisno, kako se bo študent počutil skozi celotno opravljanje kliničnega usposabljanja in ali bo ostal v poklicu ali ne.

Literatura:

Čuk, V., 2016. Pomen razvoja kompetenc pri študentih zdravstvene nege. In: Pivčič, S., Skela Savič, B., Hvalič Touzery, S. ed. 10. šola za klinične mentorje: Razvoj mentorske vloge in promocija zdravja na delovnem mestu, 13. oktober 2016. Jesenice: Fakulteta za zdravstvo Jesenice, pp. 8–16.

Direktiva evropskega parlamenta in sveta 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij. Uradni list Evropske unije št. 255/22.

Glihan Komac, N., Jakob, N., Kern, B., Klemenčič, S., Krčina, D., Ledinek, N., et al., 2014 Slovar slovenskega knjižnega jezika. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovška IZRC SAZU. Available at: <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=mentor> [12. 9. 2019].

Motelko, Ž., Milavec Kapun, M. & Syla, V., 2019. Doživljanje kliničnega usposabljanja iz strani študentov zdravstvene nege. In: Kadivec, S., ed. Strokovno srečanje: Sodelovanje klinično okolje – izobraževalne institucije, 7. marec 2019. Ljubljana: Zbornica zdravstvene nege in babišva – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov; Sekcija medicinskih sester v managementu.

Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati zavod za izvajanje praktičnega pouka dijakov zdravstvenih šol in študentov visokošolskih zavodov za podelitev naziva učni zavod, 2005. Uradni list Republike Slovenije št. 103/05.

Ramšak Pajk, J., 2007. Pomen mentorstva in praktičnega usposabljanja v izobraževanju za zdravstveno nego. Obzornik zdravstvene nege, 41, pp. 71–75.

Spoštovani člani,

*če še ne prejimate aktualnih e novic
Zbornice – Zveze, se na njih naročite na
email: clanarina@zbornica-zveza.si.
Spremljajte nas tudi na Facebooku:
www.facebook.com/zbornica.zveza/*

Zbornica – Zveza

Etični vidiki zmanjševanja škode zaradi uporabe drog

Dare Kocmur, Klavdija Stanonik, Društvo Stigma
Darja Ovijač, Zdravstvena fakulteta

Uvod

Naraščanje uporabe drog v svetu kaže na težave, povezane z slabšanjem osnovnih socialnih pogojev preživetja, z vprašljivo orientacijo družbenega napredka in s tem povezanega naraščanja osebnih stisk. Droge so problem, vendar hkrati izraz družbene krize. Družbeni ukrepi na področju drog zajemajo zdravstvene, socialne in terapevtske programe, konkretne škodljive posledice uporabe drog pa so v veliki meri odvisne od pogojev in načinov, kako ljudje uporabljajo droge. Odgovor na te probleme ponujajo tudi programi zmanjševanja škode zaradi drog. Eden takih programov je tudi dejavnost Društva Stigma.

Problemi odvisnosti od drog pri nas se v okviru javnega zdravstva obravnavajo z različnimi pristopi. Pri obravnavi odvisnosti od opioidov se ljudje lahko vključijo v substitucijske programe vzdrževanja z metadonom, subuxonom ali supstitolom. Poleg tega je na voljo tudi center za detoksikacijo, ki poteka kot bolnišnično zdravljenje na zaprtem oddelku. Ti programi predpostavljajo tudi določen vidik terapevtskih pogodb, ki uporabnike zavezujejo k določenim pravilom. Poleg zdravstvenih programov se lahko vključujejo tudi v terapevtske programe, ki so dostopni v nekaterih nevladnih organizacijah in terapevtskih komunah.

Ko govorimo o škodljivih posledicah jemanja drog, je seveda najbolj učinkoviti model zmanjšanja škode pri posamezniku, da uživanje drog popolnoma opusti. S tega vidika ni videti bistvene razlike med programi zmanjševanja škode in terapevtskimi programi zdravljenja. Vsakdanja praksa žal kaže, da je odločitev za vstop v terapevtske programe za veliko uporabnikov prevelik zalogaj. S tega vidika tudi uspešno zaključeno zdravljenje. V teh primerih je zelo pomembno, da imajo ljudje možnost vključevanja v programe, ki škodo zara-

di drog zmanjšujejo. S tem izpolnjujejo tudi dodatno preventivno vlogo v obdobju aktivne uporabe drog. Mrtvi se namreč ne gredo zdraviti.

Programi za zmanjševanje škode

Zmanjševanje škode je krovni izraz za različne intervencije, ki želijo zmanjšati problematične učinke tvegane vedenja. V svetu smo že od osemdesetih let dalje priča različnim intervencijam, kot so (zelo uspešni) programi zamenjave igel s ciljem preventive širjenja bakterijskih in virusnih okužb (HIV, hepatitis in drugi), ki potekajo v dnevnih centrih in v okviru terenskega dela z uporabniki drog. Terensko delo predstavlja aktiven princip v doseganju skrite populacije ter ugotavljanju nevarnih trendov in potrebnih etnografskih podatkov. Na podlagi teh dejavnosti je omogočeno svetovanje in informiranje ter distribucija preventivnih gradiv – kot npr. »Priročnik za varnejše injiciranje«. Svetovanje in informiranje zajema zdravstvene informacije o prenosljivih boleznih (aids, hepatitis in druge), o načinih zdravljenja zasvojenosti, o substitucijskih zdravilih, o načinih izogibanja škodi, ki bi nastala zaradi težav pri injiciranju (poškodbe tkiv, okužbe, predoziranje in druge posledice). V svetu je sicer že dolgo uveljavljena praksa »varnih sob za injiciranje«, kjer uporaba drog poteka pod strokovnim nadzorom zdravstvenih delavcev in predstavlja najbolj učinkovit model obravnave, ker se vsi varnostni principi dejansko odvijajo v realnem času in pod strokovnim nadzorom. V okviru dnevnih centrov in terenskega dela je marsikje po svetu omogočena tudi distribucija Narcana (antidot) za primer predoziranja od opioidov.

Društvo Stigma

»Društvo za zmanjševanje škode zaradi drog Stigma« je neprofitna, humanitarna organizacija. Izvaja naslednje dejavnosti:

- svetovanje in informiranje uporabnikov o preventivnih postopkih zmanjšanja škode, zdravju manj škodljivem uživanju drog, ki vključuje tudi preventivna gradiva in zloženske ter spletne strani; informiranje o različnih oblikah zdravljenja in naslovih pomoči ter pri osebah, ki to želijo, tudi pomoč pri vključitvi v druge terapevtske programe;
- uporabnikom nudi psihosocialno pomoč, ki obsega možnost spremstva v različne institucije, pomoč pri urejanju osebnih dokumentov, statusa iskalcev zaposlitve in socialne pomoči, pomoč pri prošnjah za različne zadeve;
- zamenjava igel z distribucijo sterilnih materialov za injiciranje (alkoholni robčki, askorbinska kislina, preveze esmarch, sterilni kühalniki (žličke), kondomi);
- terensko delo, ki zajema že navedene dejavnosti;
- informiranje in motiviranje za možnosti testiranja na virus HIV in hepatitis, organiziranje akcij testiranja v sodelovanju z infekcijsko kliniko;
- izvaja testiranje drog znotraj Sistema za zgodnje opozarjanje na pojav novih psihoaktivnih substanc ter s tem v zvezi obveščanje in opozarjanje uporabnikov drog;
- svetovalno delo v zaporih;
- program Varne hiše za uživalke prepovedanih drog, ki so žrtve nasilja.

V ta namen sta v Ljubljani na voljo dva dnevna centra – Varna hiša za ženske uporabnice na anonimni lokaciji ter organizacija terenskih stikov, ki poleg Ljubljane poteka tudi v drugih mestih z uporabo v ta namen urejenega kombija, ki omogoča razdeljevanje vseh omenjenih materialov ter osebna svetovanja.

Vloga medicinske sestre

V programu Stigme je zaposlena tudi diplomirana medicinska sestra, ki sodeluje v navedenih dejavnostih centra. Uporabnikom nudi fizično, psihično, duhovno ter moralno podporo. Veliko se ukvarja tudi z zdravstveno oskrbo ran, ki so nastale zaradi zapletov ob nedosledni aplikaciji drog ter svetuje, kako takšne zaplete v prihodnje v čim večji meri preprečiti.

Etična dimenzija programov zmanjševanja škode

Prenehanje uživanja drog je žal marsikdaj težko dosegljiv ideal. Izkušnje po svetu kažejo, da so zato poleg programov za zdravljenje odvisnosti tudi programi za zmanjševanje

škode nepogrešljivi. Prav je, da poudarimo, da ti programi niso proti zdravljenju, ampak je njihov namen, da z vračanjem dostojanstva uporabnikom (ko so sprejeti kot človeška bitja, kot ljudje, zlasti brez obsojanja) ter s svetovanjem ter psihosocialno ter zdravstveno pomočjo, želijo čim več ljudi spodbuditi za celostno zdravstveno rehabilitacijo, vključno s prenehanjem uživanja prepovedanih drog. V primerih, ko uporabniki niso pripravljeni vstopiti v terapevtske obravnave, pa ti programi pomembno prispevajo k zmanjšanju škodljivih, lahko tudi usodnih posledic uživanja prepovedanih drog (smrti zaradi predoziranja, različne zahtevne zdravstvene posledice, omejitve širjenja nalezljivih bolezni).

Pri teh programih igra veliko vlogo etični vidik obravnave uporabnikov. Vsi se zavedamo, da so uporabniki drog pogosto zelo stigmatizirani, marsikdaj tudi v zdravstvu. V zdravstvu se še vedno zgodi, da se empatija do pacientov »deli« glede na nezavedno jim pripisano krivdo ali nekrivdo v zvezi s težavami in boleznimi, ki jih imajo – to je zelo, zelo narobe in nikakor ni v skladu z načeli enakovredne obravnave vseh ljudi, ki potrebujejo zdravstveno pomoč. Obsojajoči pogledi – na ulici, v lekarni ob nakupu sterilnega pribora in še kje. Ne pozabimo pa še na druge dejavnike, kot je neprijeten vonj v primeru hudih ran, ki je v praksi lahko ovira celo na poti do zdravstvene obravnave.

V svetu je na področju zmanjševanja škode vse več primerov dobrih praks. Vzgladi in številke dokazujejo upravičenost teh na prvi pogled kontroverznih programov, saj le-ti dobesedno rešujejo človeška življenja, zmanjšujejo pojav problematičnih »odprtih scen« uporabnikov drog in odvrženega infektivnega materiala in s preventivo nalezljivih bolezni zmanjšujejo tudi stroške javnega zdravstva.

Problematika drog tako pri nas kot v svetu je zelo kompleksna. Po svetu vse bolj naraščajo zlasti zapleti zaradi kaotičnosti črnega trga z drogami. V primerih kot so npr. mešanje drog z analogi fentanila, niti varne sobe (ki jih v Sloveniji žal sploh še nimamo!) niso popolna garancija za preživetje. Hkrati pa smo priča zanimivim alternativnim primerom dobrih praks (npr. Švica, Portugalska), ki nam z rezultati dekriminizacije drog ali pa programi heroinskega vzdrževanja in varnimi sobami za uporabo drog dajejo misliti in kličejo k spremembi paradigme obravnave tega področja tako pri nas kot v svetu.

Medicinska sestra Marica Hudelja

Marjeta Berkopec

Ljudje v Beli krajini še danes ohranjajo spomin na medicinsko sestro Marico Hudelja, ki je svoje življenje in delo posvetila skrbi za ljudi na tej in oni strani Kolpe. Nesebično in predano je dan za dnem, v petek in svetek, več kot štirideset let pomagala ljudem v stiski. Bila je prva medicinska sestra v Beli krajini, ljudje so ji rekli bolničarka Marica.

Po končani medicinski šoli v Ljubljani je leta 1945 enaindvajsetletna Marica dobila dekret za svoje prvo službovanje v Vinici. V intervjuju za Dolenjski list (Bezek-Jakše, 1999) je povedala, da se je na poti v Belo krajino tolažila z mislijo, da odhaja v Vinico samo za dve leti, potem se bo vrnila v Ljubljano, v bolnišnico Petra Držaja. A vsakič, ko bi lahko odšla, so jo domačini pregovorili in je ostala. Ko si je v Sečjem selu pri Vinici ustvarila družino in dom, je postalo jasno, da bo ostala.

Marica Hudelja je kot mlado zagnano dekle na začetku poklicne poti prišla v nepredstavljivo revščino. Ordinacijo so v Vinici imeli v kmečki hiši. Od opreme pa je bil v ordinaciji le stol, polica za zdravila in širša klop za preiskave. Marica je v tej sobi prve mesece tudi spala. A ljudje so bili neizmerno veseli, da so končno dobili zdravstveno oskrbo, ki je bila ves čas pri roki. Do prihoda Marice je v Vinico le enkrat na teden prihajal zdravnik iz Črnomlja. Po zdravniško pomoč so se tako morali z vozom s konjsko vprego odpraviti v Črnomelj. Kar je v tistem času za ljudi pomenilo skoraj na konec sveta. V Vinici so sicer imeli babico, vendar je Marica pomagala tudi pri številnih porodih, bilo jih je okoli trideset na mesec. Na obiske je sprva odhajala peš. Ljudje so jo podnevi in ponoči videvali in srečevali na samotnih poteh, ko je hitela pomagat bolnikom. Vedno dobrosrčna, prijazna in ustrežljiva. Dober glas o njeni predanosti se je med Belokranjci hitro razširil in radi so prihajali k njej po pomoč in nasvete. Pomagat je hodila tudi ljudem v vaseh na hrvaški strani, kjer je bila še večja revščina. Sama je dejala, da so tam ljudje

pozabljeni od boga in države. Zlasti ponoči in pozimi so jo ljudje prihajali iskat kar z vozovi. Ko se je premražena sredi noči vrnila na zdravstveno postajo, so jo že čakali z naslednjim vozom. Da bi si ogrela premražene noge, so ji na voz dali toplo opeko, na kateri si je vsaj malo ogrela noge. Ko je dobila novo kolo, s katerim je lahko obiskovala bolnike, je to takrat pomenilo pravo razkošje. Veliko časa je namenila zdravstvenovzgojnemu delu in prosvetljevanju ljudi, pripravljala je predavanja o zdravem načinu življenja. Vseh štirideset let svojega poklicnega delovanja se je nesebično razdajala in pomagala ljudem. Šele ob upokojitvi leta 1985 se je nekoliko odpočila. Kot prostovoljka pa še naprej obiskovala starejše ljudi, saj je vedela, koliko jim pomenita prijazna beseda in pozornost.

Marica je imela rada ljudi, med katerimi je živela in tudi Belokranjci so jo z vsem srcem sprejeli medse. Kmalu se je vključila v Rdeči križ in bila več let predsednica krajevne organizacije. Aktivisti Rdečega križa so bili pošteni in požrtvovalni ljudje, razdeljevali so pomoč, kjer je bilo treba, tablete za zobe, obleko. Marica se je vključila tudi v družabno življenje v Vinici. Iz leta 1947 je ohranjena fotografija z nastopa folklornih skupin na srečanju v Gradcu v Beli krajini. Kako zelo so jo ljudje imeli radi in jo spoštovali, pričajo tudi objavljeni prispevki o njenem delovanju v Dolenjskem listu. Objavili so

Hvala vam, tovarišica Marica!

Jutri, 1. oktobra, mineva 20 let, kar je medicinska sestra **MARICA HUDELJA** prvič prišla na Vinico. Kot mlado dekle je prišla iz Ljubljane na prvo službeno mesto, o katerem je pred leti zapisala: »Z ljubeznijo do poklica vztrajam pri svojem težkem delu in naporu. In še: »Poklic me močno obremenjuje, tako da nimam časa niti za dom niti za otroke.

Ze v ljubljanski šoli je bila tovarišica Marica sodelavka narodnoosvobodilnega gibanja in zaradi izdajstva aretirana decembra 1942. Pet mesecev je bila zaprta v belgijski kasarni, nato pa zaradi pomanjkanja dokazov izpuščena.

Vse od 1. oktobra 1945 dalje, ko je prvič prišla na Zupančičevo Vinico, se je z vso lokranjci. Podnevi in ponoči jo lahko srečujemo na samotnih belokranjskih in tudi sosednjih hrvaških stezah, ko hiti s čutom odgovornosti k bolnikom. Ob vsakem vremenu, v mrazu in soncu! Ves čas bivanja na Vinici, kjer si je ustvarila dom in družino, aktivno deluje tudi v vseh družbeno-političnih organizacijah, zlasti pa v RK, kjer je prejela že več priznanj. Uspešno je vsa leta delovala tudi v svetu za socialno varstvo, zdravstvo in v nekaterih odborih.

Delovni kolektiv Zdravstvenega doma Črnomelj, občinske skupščine in vse družbeno-politične organizacije ji želijo, da bi svoje navede uspešno in požrtvovalno delo med Belokranjci še dolgo nadaljevala tudi v novih prostorih ambulant na Vinici, ki bo odprta za krajevni praznik 21. oktobra.

M. F.

Novice iz Adlešičev in okolice

Podletje Gorjanci je prve dni septembra uredilo novo avokusano progo Črnomelj-Adlešiči-Zunčič. Ker je bila cesta na nekaterih krajih med Martinolom in Zunčič bolj slaba, so vaščani iz Zunčičev, Milčev in Fausovčev organizirali prostovoljno delo. Opravili so 260 prostovoljnih delovnih ur. Izkopali, prepeljali in vgradili 37

ljubeznijo, predanostjo in mladimi močmi posvetila zdravstvenemu delu med Be-

Zahvala v Dolenjskem listu, leta 1965 (Vir: https://www.dolenjskilist.si/media/arhiv-pdf/dl/1965/DL_1965_09_30_39_810.pdf)

celo vest o tem, da je imela prometno nesrečo, ko so jo peljali na obisk k bolniku.

Povezovala se je tudi s stanovskimi kolegicami, ki so v začetku petdesetih let prejšnjega stoletja začele organizirano delovati v Novem mestu. Novomeški pododbor Društva medicinskih sester Slovenije (Seničar & Skrabl, 2013) je bil ustanovljen leta 1952. V porumenelih listinah zaprašena arhiva DMSBZT Novo mesto iz tistega časa najdemo med ohranjenimi imeni članic pododbora tudi Marijo Wagner iz Vinice. Wagner je bil deklinski priimek Marice Hudelja. Dokumenti navajajo, da so se na sestankih srečevale enkrat mesečno in pripravljale izobraževalne tečaje in predavanja za zaposlene v bolnišnici: o odnosu do bolnikov in njihovih svojcev, o napakah v službi, o zdravi in dietni prehrani, transfuziji krvi in plazme, o mentalni higieni ... V sodelovanju z organizacijama RK, AFŽ ter telovadnimi društvi so veliko delovale na terenu s predavanji o zaščiti otrok, o zmanjševanju alkoholizma, o vzgoji ženske in vaše mladine, o higieni, sodelovale so z mladimi v vajenski in gospodinjski šoli, vodile tečaje prve pomoči na gradbiščih ... V bolnišnici so se ukvarjale z zdravstveno vzgojo bolnikov in njihovih svojcev. Marica Hudelja se je aktivno vključila v društveno delovanje in bila tudi med delegatkami, ki so novomeško podružnico zastopale na ustanovni skupščini Zveze društev medicinskih sester Slovenije.

Marica Hudelja je za svoje delo prejela več priznanj. Med drugim tudi red zaslug za narod s srebrno zvezdo leta 1974 (Berkopec, 2013). Sama zase je dejala, da je vedno delala s srcem in za ljudi, nikoli za medalje.

Konec leta 2006 so ji pošle življenjske moči in 6. decembra jo je množica ljudi pospremila k večnemu počitku. Pokopana je na viniškem pokopališču.

Literatura in viri:

Berkopec, M., 2013. *Medicinska sestra Marica Hudelja*. In: Berkopec, M. ed., 2013. *Ohranimo sledi: 1963–2013: jubilejni zbornik strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto*. Novo mesto: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, pp. 40–41.

Bezdek Jakše, M., 1999. *Portret tega tedna Marica Hudelja*. *Dolenjski list* 4 (2579), pp. 24. Available at: https://www.dolenjskilist.si/media/arhiv-pdf/dl/1999/DL_1999_01_28_04_2579.PDF [20.9.2019].

Seničar, Ž., Skrabl, R., 2013. *Brez poznavanja preteklosti ne moremo sanjati o prihodnosti*. In: Berkopec, M. ed., 2013. *Ohranimo sledi: 1963–2013: jubilejni zbornik strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto*. Novo mesto: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, pp. 25–29.

Anon (M. F.), 1965. *Hvala vam, tovarišica Marica*. *Dolenjski list*, 39 (810), p. 7. Available at: https://www.dolenjskilist.si/media/arhiv-pdf/dl/1965/DL_1965_09_30_39_810.pdf [21.9.2019].

Anon, 1967. *Začasno brez medicinske sestre*. *Dolenjski list*, 46(921), pp. 16. Available at: https://www.dolenjskilist.si/media/arhiv-pdf/dl/1967/DL_1967_11_16_46_0921.pdf [20.9.2019].

Anon, 2019. *Pred KUD-om. KUD Oton Župančič Vinica*. Available at: https://kud-vinica.weebly.com/pred_kud.html [20.9.2019].

Folklorna skupina, leta 1947. Prva z leve je Marica Wagner-Hudelja. (Vir: https://kud-vinica.weebly.com/pred_kud.html)

PORTRET TEGA TEDNA

Marica Hudelja

Julija 1945 se je Marica, potem ko je končala medicinsko šolo v Ljubljani, odpravila na svoje prvo službovanje. Z dekretom je bila dodeljena v Vinico, kjer kot Ljubljankanka ni bila še nikoli. Na dva dni dolgi poti, na kateri je šestkrat presedala, se je tolažila z obljubo, da odhaja v Vinico za dve leti. A ko bi lahko odšla v bolnišnico Petra Držaja, so jo Belokranjci pregovorili, naj ostane pri njih. Tudi ob drugi priložnosti, ko bi garaško delo na obeh bregovih Kolpe lahko zamenjala za lugodnejšim v ljubljanski srednji šoli za medicinske sestre, so bili njeni pacienti bolj prepričljivi. Potem si je v Sečjem selu pri Vinici ustvarila dom in družino in prepričevanje domačinov ni bilo več potrebno.

Marica Hudelja se še danes spominja neizmerno revščine, v katero je prišla kot mlado, zagannano dekle. Ordinacijo so imeli v kmečki hiši, oprema pa so bili le stol, poltica za zdravlila in širša klop za preiskave. Marica je v tej sobi nekaj mesecev celo spala. "A ljudje so bili srečni, da so imeli zdravniško pomoč pri roki, saj je bil že Črnomelj zanje na koncu sveta. Voz s konjsko vprego je vozil v Črnomelj po trikrat na teden, zdravnik je prihajal k nam enkrat na teden," se spominja. Zato je bilo novo Unicefovo kolo, s katerim je obiskovala paciente, takrat že pravo razkošje.

Čeprav so imeli v Vinici babice, je Marica pomagala pri številnih porodih. "Bilo jih je po 30 na mesec, sedaj pa jih je le nekaj na leto. Pomagala sem tudi na Hrvaškem, saj so bili tam ljudje pozabljeni od boga in države. Ob klicu na pomoč ni bil pomemben ne petek ne svetek. Zlasti ponoči in pozimi so me ljudje prišli iskati z vozovi. In ko sem se premražena vrnila v zdravstveno postajo, so me že čakali z drugim vozom. Ženske so mi dale za popotnico toplo opeko, da sem si na njej grela noge," pravi Hudelja in pri tem si ne more kaj, da ne bi pohvalila dobrote ljudi tustran in onstran Kolpe. "Pomagali so si, kajti revščina in porušena domovina sta jih združevali. Vedno sem jih razumela, ker sem vedela, da so veliko prestali. In vedno sem jih poslušala." Tudi zaradi tega so jo poleg njene dobrosrčnosti, prijaznosti, ustrežljivosti Belokranjci z vsem srcem sprejeli medse. Ko je prišla v vas, je bil praznik. Takoj se je razvedelo in drug za drugim so prihajali k njej po pomoč, nasvete. Dan za dnem, 40 let.

Kmalu zatem, ko je prišla v Vinico, se je Hudelja vključila v Rdeči križ, s katerim so zdravstveni delavci delali z roko v roki. Dolgo časa je bila predsednica krajevne organizacije, ki je bila med najboljšimi. Prepričana je, da tudi zato, ker so bili aktivisti požrtvovalni in pošteni. Med drugim so razdeljevali pomoč, tablete za zobe, oblieko. Marsikdaj so se težko odločili, komu bi dali, a so imeli na srečo dobro izostren čut za poštenost. Čeprav je prostovoljnost na viniškem koncu tudi danes še kako živa, je tistih, ki so orali ledino, le še nekaj. Marica je ostala aktivistka RK. Obiskuje starejše ljudi, ki jim veliko pomenita topla beseda in pozornost. Toplo pa ji je pri srcu, ko se sreča z ljudmi, s katerimi opravlja humano poslanstvo. Teh v Sloveniji ni malo in že se veseli, da jih bo lahko zopet srečala na proslavi ob 55. obletnici RK SLivenije, ki bo v začetku junija v Prilozju.

Hudelja je okrog tridesetkrat dala kri, za svoje nesebično delo pa je prejela več priznanj. A o tem ne govori rada. Pravi, da je delala s srcem in za ljudi, nikoli za medalje.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

Začasno brez medicinske sestre

Viniška medicinska sestra Marica Hudelja, ki že nad 20 let z veliko požrtvovalnostjo pomaga bolnim občanom, se je pred kratkim poškodovala v prometni nesreči. Klicali so jo k bolniku v Prihanjce onstran Kolpe. Čeprav je bilo okrog druge ure po polnoči, je šla s fantoma, ki sta prišla panjo z osebnim avtomobilom. Zaradi prehitre vožnje pa je pri mostu čez Kolpo na Vinici avto zletel čez cestni nasip. Parita sta ostala skoraj brez poškodb, Hudeljevo pa so odpeljali v novomeško bolnišnico. Viničani jo zelo pogrešamo in ji želimo, da bi čimprej okrevala. F.P.

Obvestilo o prometni nesreči, leta 1965
(Vir: https://www.dolenjskilist.si/media/arhiv-pdf/dl/1967/DL_1967_11_16_46_0921.pdf)

Objavljen portret tedna, leta 1999 (Vir: https://www.dolenjskilist.si/media/arhiv-pdf/dl/1999/DL_1999_01_28_04_2579.PDF)

Evropska akademija za paliativno oskrbo, uspešen zaključek tretje generacije voditeljev EUPCA 2017–2019

Alenka Borštnar

Udeleženci EUPCA 2017–2019 (Fotografija: EUPCA)

V letu 2019 zaključuje izobraževanje po programu Evropske akademije za paliativno oskrbo (EUPCA) tretja generacija udeležencev. Gre za akademski izobraževalni program, ki je nastal v sodelovanju z Evropskim združenjem za paliativno oskrbo (EAPC, European Association for Palliative Care) in vključuje štiri akademske centre:

- University Hospital of Cologne, Nemčija;
- Nicolaus Copernicus University Toruń, Poljska;
- Hospice Casa Sperantei, Brasov, Romunija;
- King's College London, Cicely Saunders Institute, Velika Britanija.

Udeležencem omogoča poleg dobre teoretične podpore vpogled v lokalna okolja in nabiranje praktičnih izkušenj z obiskom štirih različnih univerzitetnih centrov z dobro razvito paliativno oskrbo, v okolju z različno razvitim zdravstvenim sistemom, z različnimi možnostmi in prioriteta. Izobraževanje poteka v angleščini in vključuje pet modulov in aktivno udeležbo po pet dni, poleg individualnega dela in dela v posamezni skupini, preko Skypa. V celotnem času šolanja naj bi opravili 950 aktivnih ur. Potekajo v Kölnu, Londonu, Gdanskem, Brasovu in teden, ki si ga udeleženec izbere nekje v tujini, glede na individualni projekt, ki ga razvija in dobro prakso, vezano na projekt. Udeleženci prihajajo iz različnih držav, predvsem evropskih. Izbere jih organizator med vsemi prijavljenimi na podlagi motivacije, ki jo izkažejo, referenc in načrtanega projekta. To so vsi tisti, ki so vključeni v paliativno oskrbo pacientov, hkrati pa imajo razvite veščine vodenja oziroma jih želijo še izpopolniti. Poleg medicinskih sester in zdravnikov so bili v tokratni skupini teolog, manager, odvetnica in socialna delavka. Program je namenjen vsem, ki so vključeni v paliativno oskrbo in želijo nadgraditi svoje znanje v vodenju in razvoju paliativne oskrbe.

Udeleženka prve skupine, ki jo je EUPCA izvedla v obdobju 2013–2015, je bila zdravnica dr. Maja Ebert Moltara, vodja oddelka za akutno paliativno oskrbo Onkološkega inštituta Ljubljana in predsednica Slovenskega združenja paliativ-

ne in hospic oskrbe, SZPHO. V okviru EUPCA programa je zasnovala in izvedla projekt METULJ. Projekt METULJ je vseslovenski projekt, ki poteka pod okriljem SZPHO in Onkološkega inštituta Ljubljana. Združuje posameznike, ki izvajajo paliativno oskrbo v različnih regijah na različnih ravneh zdravstvenega sistema. Vključuje gradiva, ki s praktičnimi nasveti, praktičnimi znanji in informacijami pomagajo bolniku in njegovim bližnjim v obdobju neozdravljive bolezni in so dosegljiva na spletu: »www.paliativnaoskrba.si«.

V letih od 2017 do 2019 smo bili izbrani kar štirje predstavniki iz Slovenije, v timske duhu, kot se za paliativno celostno oskrbo spodobi, vsak s svojim projektom, ki je bil tudi s strani EUPCA prepoznan in priznan kot pridobitev za razvoj paliativne oskrbe: prim. doc. dr. Erika Zelko (Razvoj orodja za boljše komunikacije med izvajalci paliativne oskrbe), Kristina Podlesnik, univ. dipl. soc. del. (Izobraževalni program psihološke in duhovne oskrbe v paliativni oskrbi), Anže Habjan, univ. dipl. teol. (Osnovno izobraževanje iz paliativne oskrbe za zdravstveno in negovalno osebje v domovih za starejše) in Marjana Bernot, dipl. m. s., univ. dipl. org. (Žalovanje in podpora žalujočim).

Izobraževanje smo začeli septembra 2017 v Kölnu, kjer smo prvič srečali druge udeležence (20 udeležencev iz 14 različnih držav). Modul je bil namenjen osebnemu razvoju in delu na sebi, lastnostim dobrih vodij in osnovnim znanjem o vodenju projektov. Ob teoretičnih vsebinah, ki smo jih morali predelati, smo dobili veliko domačih nalog, preko dinamičnega skupinskega dela pa smo razvijali praktične veščine vodenja. Poleg ogleda paliativnega oddelka na Univerzitetni kliniki v Kölnu, smo si ogledali Alexianer hospic St. Hedwig.

Nadaljevali smo marca 2018 na King's College v Londonu, za katerega smo imeli že predhodno intenzivno spletno izobraževalno pripravo na temo raziskovanja v paliativni oskrbi. V tem tednu smo obiskali tudi inštitut Cicely Saunders, ki je znan po vrhunskem napredku v raziskovanju na področju paliativne oskrbe, zaradi česar je bilo to idealno okolje za razvoj novih znanj in spretnosti v raziskovanju, ki so bistvenega pomena za spodbujanje visokokakovostnih praks paliativne oskrbe. Modul je bil predstavljen z razpravo, da bi poudaril pomen dokazov. Razpravljali smo tudi o etičnih vidikih, razvoju kompleksnih intervencij in metodah kritičnega ocenjevanja raziskovalnih prispevkov. Udeleženci smo imeli priložnost obiskati prvi sodobni hospic St. Christopher's hospic.

Konec septembra 2018 smo odpotovali v Gdańsk na Poljsko. Teden tečaja je bil pod okriljem Univerze Nicolaus Coperni-

cus iz Toruna in fundacije Hospic. Osredotočen je bil na timsko delo v paliativni oskrbi in je vključeval vidike timskega dela

in učinkovite komunikacije. Spoznali smo možnosti podpore za preprečevanje izgorelosti, izzive za interdisciplinarne time ter področje, namenjeno duhovnosti in medkulturnosti. Obiskali smo hospic Fr. Dutkiewicz kot del lokalno najboljše in vodilne paliativne prakse na Poljskem. Spoznali smo različne promocijske in dobrodelne dejavnosti, moč prostovoljstva, organizacijo pomoči pri negi ob omejenih finančnih sredstvih. Omenjeni hospic je praznoval 35. obletnico in mu je bila namenjena posebna televizijska oddaja, v kateri smo sodelovali tudi udeleženci akademije EUPCA. Po napornem tednu so nam poljski gostitelji priredili gala večerjo, na kateri smo praznovali rojstni dan ene izmed udeleženk. V tistem večeru nam je v 15 različnih jezikih uspelo zapeti Vse najboljše in si priznati, da je bil kljub naporu to najbolj družaben, pozitivno nabit in navdihujoč teden.

(Od leve proti desni): Kristina Podlesnik, Marjana Bernot, Erika Zelko, Anže Habjan
(Fotografija: Marjana Bernot)

V začetku maja 2019 smo se udeležili zadnjega modula v Brasovu, osrednja tema je bila koncept zagovorništva v paliativni oskrbi. Spoznali smo, kaj pravzaprav zagovorništvo je in kaj ni ter specifične tehnike, ki pomagajo pri razvoju paliativne oskrbe v lokalnih in nacionalnih okoljih. Izobraževanja so bila strukturirana tako, da so povezale teoretične vidike in korake v ciklu strateškega načrtovanja skupaj s praktičnimi vajami, ki smo jih udeleženci uporabili v svojih specifičnih zagovorniških primerih. Spoznali smo tehnike razvijanja sposobnosti za analizo zakonov in politik, pisanje dokumentov ali seznanjanje z njimi, pripravo osebnih sestankov z organi in nosilci odločanja. Poseben del izobraževanja je bil namenjen komunikaciji z mediji in številnim vidikom moči, ki jih je mogoče izkoristiti pri seznanjanju javnosti s paliativno oskrbo. Udeleženci smo se naučili pripravljati sporočila za javnost in izpeljavo uspešnih intervjujev za različne vrste medijev. Za praktično vajo smo bili udeleženi pri pripravi, snemanju in analiziranju kratkega intervjuja, iz katerega smo posneli film, ki je bil objavljen na YouTubu.

Ves čas izobraževanja smo imeli tudi individualne razgovore o svojih projektih, Skype konference med udeleženci in intervjuje. Končni razgovori z našimi profesorji pa so potekali v pregledu kritičnega razmisleka in ocene o vodstveni poti in osebni rasti, ki smo jo dosegli v času druženja na akademiji EUPCA.

Kar nekaj uspešnih projektov, ki so potekali pod okriljem akademije EUPCA, bo predstavljenih na 3. slovenskem kongresu paliativne oskrbe, ki bo v Ljubljani 25. in 26. oktobra 2019.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili dr. Maji Ebert Moltara in mag. Mateji Lopuh za vso podporo in spodbudo v času naše udeležbe na EUPCA.

OBVESTILO

Če ne želite prejemati Utripa v papirni obliki, ker ga prebirate preko spletne strani Zbornice – Zveze, nam to sporočite na e-naslov:
clanarina@zbornica-zveza.si

Uredništvo

Medicinske sestre brez meja III

Marta Blažič

V Opatiji, ki se jo pogosto omenja kot biser Jadrana, je od 13. do 16. junija 2019 potekal mednarodni kongres »Sestrinstvo bez granice III«, ki ga je organizirala HUMS (Hrvatska udruga medicinskih sestara).

Kongres je obeležil tudi 90-letno delovanje medicinskih sester na Hrvaškem. Letos so vključili v kongres tudi dijake in študente, da bi jim čim bolj približali poklic, za katerega se izobražujejo.

Kongres je bil tudi priložnost za predstavitev sodelovanja v svetovni kampanji Nursing Now. Na hrvaškem je to HUMS pod nazivom Nursing Now Croatia kot članica ICN-a.

Nursing Now je triletna kampanja, ki je nastala v sodelovanju z ICN in WHO. Medicinske sestre imajo ključno vlogo pri promociji zdravja, preventivi in zdravljenju kroničnih bolezni. Medicinske sestre kot zdravstveni delavci so najbližji zdravstveni ustanovi in aktivni posredniki v razvoju novih modelov zdravstvene obravnave. Razvoju zdravstva na globalni ravni sledi tudi stroka zdravstvene nege in s tem tudi položaj medicinskih sester.

Kongresa smo se udeležile tudi medicinske sestre iz Slovenije. V okviru Sekcije MS in ZT v oftalmologiji smo se kongresa udeležile Lucija Grudnik, Andreja Udovč, Zvonka Borse in Marta Blažič.

V petek je bil kongres razdeljen na plenarna predavanja in predavanja po posameznih področjih zdravstvene nege v okviru društev.

Plenarna predavanja so bila namenjena predstavitvi položaja medicinske sestre, kompetenc medicinskih sester, zaščiti osebnih podatkov, o problemu migracij, promociji zdravja in o kontinuirani zdravstveni negi.

Posamezna društva so predstavila svoja področja dela in predvsem problematiko, s katero se srečujejo.

V soboto je Društvo medicinskih sestara/tehničara na temo Endokrinološke bolezni v oftalmologiji pripravilo plakate in zelo zanimiva predavanja. Zvonka Borse iz SB Novo mesto je predstavila plakat: »Slikovna diagnostika pri diabetični retinopatiji«.

V razpravi smo izmenjali nekaj izkušenj hrvaških bolnišnic in jih seveda primerjali z našimi. Lahko rečemo, da smo na strokovnem področju nekoliko pred njimi, na kar smo zelo ponosni.

Zvonka Borse med predstavitvijo (Fotografija: Marta Blažič)

Sledila so plenarna predavanja, kjer je bila predstavitev zgodovine poklica medicinskih sester v Jugoslaviji in v zadnjih 20 letih na Hrvaškem. Predsednica EFN se je dotaknila položaja medicinskih sester in njihovega poslanstva v evropskem prostoru. Pomembne so tudi kompetence profesorjev zdravstvene nege, kar so predstavile izobraževalne institucije. Vse bolj je danes pomembna tudi kontinuirana zdravstvena nega, kjer so potrebne spremembe v delovnikih. Preventiva v zdravstvu in zdravstveni negi je danes neizogibna v procesu in seveda tudi pomembna v okviru plačnika storitev. Pot do profesionalizacije poklica, vodenje in dobra informacijska podpora so pogoj za uspešno delo medicinskih sester.

Nekaj malega časa je ostalo tudi za izmenjavo izkušenj in druženje. Ta čas smo dobro izkoristile, saj si je na takšnih srečanjih možno tudi neuradno pridobiti ogromno informacij, ki so lahko uporabne v našem kliničnem okolju. Mednarodni kongres omogoča, da postajamo medicinske sestre brez meja.

Mateja Stare, operacijska medicinska
sestra v UKC Ljubljana in prva slovenska
medicinska sestra v mednarodni
humanitarni nevladni organizaciji
Zdravniki brez meja

V imenu uredniškega odbora Suzana Habot

Južni Sudan 2013: Priden bolnik si zasluži darilo – balonček
(Fotografije: osebni arhiv)

Kaj je botrovalo odločitvi za poklic medicinske sestre?

V moji širši družini nihče ne dela v zdravstvu, a je verjetno botrovalo moji odločitvi to, da je oče v mojem 7. razredu OŠ zbolel za rakom, bil operiran in zaradi komplikacij ostal dlje časa v bolnišnici. Ko sem ga obiskovala, sem srečevala gospe v modrih oblekicah (stara uniforma zdravstvenih tehnikov v UKCL), nekatere so bile tudi lepo »barvno« urejene (ličila in nohti) in se mi je to vtisnilo v spomin.

Katera je bila vaša prva zaposlitev?

Že 24. leto ostajam pri svoji prvi zaposlitvi, to je operacijska medicinska sestra v operacijskem bloku Kirurške klinike UKCL. Sem pa že od 2. letnika srednje zdravstvene šole, v času višje šole in vse do zaposlitve opravljala počitniško in študentsko delo na različnih kirurških oddelkih, tudi internem, in se toliko lažje odločila, da bo kirurgija moja poklicna pot.

Od koga ste na poklicni poti največ pridobili?

Od kogarkoli, ki si je vzel čas in mi stvari razložil, tudi po večkrat, pa naj bo to medicinska sestra, bolničar, čistilka ali zdravnik. Vsakemu sem hvaležna za podarjeni čas in pridobljeno znanje. In še vedno veliko sprašujem, znanja ni nikoli preveč.

Kakšen nasvet bi danes dali nekemu na začetku poklicne poti?

Ko predavam o svojih misijah, po navadi omenim, da ti šola podari znanje, služba pa prakso. In več, kot imaš prakse, lažje ti je. Vsak začetek je težak, vendar z željo po znanju, z zanimanjem, predvsem pa pridnostjo, začetki kar nekako minejo in uspeh je zagotovljen.

Opišite nam prosim, kako poteka vaš delovni dan in katere so vaše delovne naloge?

Ker delam v operacijskem bloku, ki je »servis« za kirurške bolniške oddelke, je moj osnovni delovnik dopoldansko delo. A zaradi 24-urne pokritosti operativne dejavnosti so to tudi popoldansko in celodnevno delo, neprekinjeno zdravstveno varstvo (dežurstvo) ter pripravljenost za transplantacijsko dejavnost. Da zato končnega mesečnega števila ur sploh ne omenjam, ki je krepko nad slovenskim povprečjem. A če se fokusiram le na dopoldansko delo, ko poteka večina elektivnih operativnih posegov, to zame pomeni delo med 7.30 in 15.30. Ob prihodu je treba poskrbeti za dokumentacijo pre-

teklih 24 ur, če pa slučajno poteka nujen operativni poseg, potem zamenjam kolegice, ki so bile preteklih 24 ur v službi. Določiti je treba ves manjkajoči material, pripraviti sterilne instrumente, pripeljati vse pripomočke, aparature za operativni poseg. Materiali so na različnih mestih, zato je veliko hoje, med samim operativnim posegom pa veliko stojimo. Ob prihodu bolnika mora operacijska dvorana biti pripravljena na začetek, da z nepotrebniimi zvoki in hojo ne zmotimo psihičnega stanja bolnika, ki je nemalokrat na robu solz. Po uspavanju bolnika sledi faza »umivanja« ali »strežbe« našega dela. Običajno imamo enega ali dva operativna posega na dan, zaradi novih kirurških tehnik in materialov je možno operirati tudi nekaj nemožne in zato čas ni pomemben. Zato malice, kot jih večina pozna, pri nas minejo »na hitro« ali sploh ne, enako velja za stranišče.

Kako komentirate trenutne razmere v zdravstveni negi? Če bi, kaj bi v zdravstveni negi spremenili?

Tako kot smo si postlali, tako imamo. Moti me predvsem toliko različnih ravni izobrazbe za »medicinsko sestro« in toliko različnih šol, kamor se lahko vpiše zdaj že praktično vsak in to se pozna tudi ob novo sprejetih v prvo službo. Zato bi najprej spremenila to, da bi bila le ena vrste šole za poklic medicinske sestre, za vse bolj strokovno pa poklicne specializacije. Vem, da se stvari spreminjajo počasi in še toliko težje, če ni skupnega razumevanja z odgovornimi, a nekatere je treba začeti.

Južni Sudan
2013: Predavanja
za operacijske
medicinske sestre

Libija 2016: Pregled skritih instrumentov v sterilizaciji

UL v mednarodni pisarni. Ko si v stiku s tujimi študenti zdravstvene nege in

medicine ter poslušas o dogodivščinah mladih zdravnikov na odpravah v Afriki, imaš v podzavesti, da enkrat pa ... In pri meni se je to zgodilo 2011, ko sem želela nekaj več. Po 15 letih dela sem menila, da imam dovolj izkušenj in s tem samozavest, da se pridružim Zdravnikom brez meja, saj si na misijah sam, edini svojega poklica.

Delujete na področju operacijske zdravstvene nege. Kako bi jo opisali? Menite, da je dovolj prepoznavna?

Operacijska zdravstvena nega je specifična dejavnost zdravstvene nege, saj je večina naših bolnikov uspavanih, zato ni tega človeškega stika, kot si ga med medicinsko sestro in bolnikom predstavljamo. Je izrazito timsko delo, kjer mora vsak od prisotnih nekaj narediti, da je delo, to je operativni poseg opravljen in pravzaprav težko posameznik v operacijski dvorani dela še namesto drugega. Za nekatere je zelo tehničen poklic, saj se med operativnim posegom uporablja ena ali več aparatov, ki so v pomoč kirurgom, in še ves instrumentarij, ki ga uporabljamo. Ker so spremembe pri bolniku med operativnim posegom vidne, pa je za nekatere tudi zadoščenje, da smo naredili vse, kar je v skupni moči za dobro bolnika, še sploh ob slabi prognozi ali hudi poškodbi. Lahko rečem, da je moje področje dela v zdravstveni negi prepoznavno, v širšem smislu zunaj bolnišnice pa ne. Ko laik pomisli na operativni poseg, pomisli na kirurga in mogoče še na anesteziologa, na preostale prisotne pa ne, a pri operativnem posegu sodeluje še kup drugih strokovnjakov, tudi operacijske medicinske sestre.

Že 8 let, tj. od junija 2011 ste aktivni in pomagate tudi zunaj meja naše države. Kako se je pravzaprav vse skupaj začelo?

Začelo se je že pred veliko leti, v času takratne Višje šole za zdravstvene delavce, ko sem delala v študentski organizaciji

Kaj vam pomeni prostovoljno delo za organizacijo Zdravniki brez meja?

Sirija 2018: Slovo od ženskih sodelavk

Menim, da bi vsak od nas moral nekaj vrniti družbi. Zato ker imam to srečo, da sem izobražena, da imam službo, da imam streho nad glavo in predvsem, da živim v varni državi. Zato je zame delo za Zdravnike brez meja oblika dopusta, kjer lahko z vsem pridobljenim znanjem dosežem ogromno, in to z vidnimi spremembami. Ko se vrnem domov, čutim neko posebno zadoščenje nad storjenim, ki traja še nekaj časa.

Kakšen je postopek, skozi katerega se lahko posameznik pridruži tej organizaciji?

Postopek je za vse poklice enak, to je najprej udeležba na informacijskem sestanku ali webinarju, kjer dobiš prve, osnovne informacije. Če te delo še vedno zanima, potem zbereš kup potrebnih dokumentov in jih pošleš na Dunaj v pisarno Zdravnikov brez meja. Če je zanje prijava zanimiva, te pokličejo na intervju in testiranje, in če se odrežeš dobro,

si sprejet. Žal ni samoumevno, da če pošlješ prijavnico in si zdravstveni delavec, si avtomatično sprejet. Na testiranju se kaj hitro vidi, ali si timski delavec ali egoist in kakšna je tvoja prava osebnost. Prvo misijo ti določi organizacija in pred odhodom je še obvezno 10-dnevno izobraževanje v tujini, kjer izveš vse pozitivne kot tudi negativne plati misij. Vse te informacije so dosegljive tudi na avstrijski internetni strani Zdravnikov brez meja.

Lahko delite z nami kakšno posebno prigodo z misije?

Doslej sem bila na petih misijah (Gaza, Južni Sudan, Afganistan, Libija in Sirija), ravnokar se odločam za šesto in na vsaki se zgodi toliko prigod, da tu ni dovolj strani za opise vseh. Zagotovo me bolj prizadene stiska otrok in nosečnic, še sploh v državah, kjer je v veljavi šeriatsko pravo, kjer je ženska vredna manj kot nič. In vsi tam imamo radi zgodbe s srečnim koncem, saj žal pogosto to ni tako. In zato vedno pravim, kako nam je lepo v Sloveniji, ker se stvari, ki jih vidim tam, tu sploh ne morejo zgoditi.

Nam zaupate svoje osebno življenjsko vodilo, moto v poklicnem in zasebnem življenju?

Moji vodili zadnjih let sta »Ne sanjaj tujega življenja, živi svoje sanje« in »Bodi boljši«. Prvo se nanaša na življenjske odločitve, da nikoli ni prepozno za nov začetek, drugo pa me opominja, da ne glede, koliko mislim, da sem dobra, sem še zmeraj lahko boljša. Padci in napake so pomembni, iz njih se učim, važno je, da se poberem in grem naprej.

Za konec ... bi želeli bralcem Utripa sporočiti še kaj?

V času, ko se vse okoli nas dogaja z nadpovprečno hitrostjo in vsi samo hitimo in s tem delamo povsem robotsko, je dobro, da se ustavimo in namenimo prijazno besedo okolici, predvsem sodelavcem, ki nam stojijo ob strani. Dobro se z dobrim vrača.

ČESTITKA

»Če moram biti uspešen, je to zelo drugače, kot če kaj rad delam in je uspeh samo posledica tega.«

Jana Rijavec

...

Na Alma Mater Europaea – Evropski center Maribor

je sodelavec Miro Plečko,

zaposlen na Intenzivnem moškem oddelku,

uspešno zagovarjal diplomsko delo

“Poznavanje boleznih demenca med populacijo nad 65 let starosti”

in si pridobil naziv diplomirani zdravstvenik.

Za pridobitev strokovnega naziva mu iskreno čestitamo

in mu na poklicni poti želimo veliko strokovnih uspehov in izzivov.

Sodelavci ter vodstvo

Psihiatrične bolnišnice Ormož

Strokovno društvo
medicinskih sester,
babic in zdravstvenih
tehnikov Koroške

V spomin Mariji Geč

Aleksandra Saša Horvat

Tistega dne je bilo, kot da bi se sončni žarki ravnokar hoteli odpočiti na nebu. Pod žarečo svetlobo se je dan počasi začel prevešati v večer. V občutenju lepote dneva, ki se je iztekal, nas je doletela žalostna vest o tistem odhodu spoštovane medicinske sestre, učiteljice, vizionarke, soustanoviteljice in častne članice Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške in izjemne strokovne avtoritete Marije Geč.

Ko sem obdana z glasbo molka stala pod nebom in ob razmišljanju o minljivosti življenja na njem opazovala odslikavanje oblakov, ki se ne znajo smehljati, se mi je zazdelo, da slišim njen glas. Bil je komaj slišen, a vendarle tako živ in še vedno s pravo mero avtoritete, da je v meni prebudil dremež spominov. Z enim samim namenom. Da spoštovano sestro Marijo Geč še zadnjič oživijo in priključijo nazaj iz skrivnostne razsežnosti večnega bivanja. Pa tudi zato, da v imenu vseh, ki smo se kadarkoli srečevali na svojih poteh z njo, povem, da se je neizbrisno vpisala v srca mnogih nekdanjih in današnjih generacij medicinskih sester.

S sestro in učiteljico Marijo Geč sem se prvič srečala v obdobju svojega največjega odriva v rast, ko sem se odločila za šolanje na srednji zdravstveni šoli v Slovenj Gradcu. Na najina tedanja in kasnejša srečanja ostajajo mnogi spomini. Med njimi posebej izstopa spomin na njen široki nasmeh in ponos, ki ga je izžarevala, ko sem ji kot članica tekmovalne ekipe dijakinj na državnem tekmovanju zdravstvenih šol iz prve pomoči predala osvojeni zmagoviti pokal.

Dijaki smo v njej videli strogo in strokovno avtoriteto. Danes, starejši in zrelejši, razumemo, da sta bili strogost in doslednost nujni, še posebej, ko je šlo za delo s pacientom. Njena odprtost znanju, profesionalna širina, navdušenost in velika predanost delu so tiste vrednote, ki so opazno zaznamovali in obrusili identiteto premnogih generacij medicinskih sester, ki jih je učila.

Marija Geč je zaključila višjo šolo za medicinske sestre v Zagrebu. Iskanje in težnja po novem znanju, razvoju in napredku negovalne dejavnosti so jo vodili v tujino, na strokovno izpopolnjevanje v Švico. Po vrnitvi domov je pretežni

del službovanja delala v Bolnišnici Slovenj Gradec. Najzaslužnejša je za osnovanje in razvoj slovenjgraške zdravstvene šole, na kateri je poučevala, jo vodila. Kot prva predstojnica je postavila visoke cilje, zahteve in standarde za medicinske sestre. Bila je zelo napredna. Takratne razmere ji niso omogočale pridobiti visoke strokovne izobrazbe. Zavedajoč se potrebe po pridobivanju novih znanj in razvijanju strokovnega področja je diplomirala na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani in se neprestano izobraževala sama. Pogosto je javno poudarjala in zagovarjala nujnost pridobivanja novih znanj za stroko ter možnosti pridobivanja visoke izobrazbe v sestreskem poklicu v Sloveniji.

Marija Geč je bila aktivna v Društvu medicinskih sester Slovenije in zveze društev medicinskih sester nekdanje Jugoslavije. V strokovnih krogih in širše je bila cenjena in spoštovana. Zaupane so ji bile odgovorne vloge članice glavnega odbora Zveze društev medicinskih sester Slovenije, članice uredniškega odbora in uredniškega sveta Zdravstvenega obzornika, predsednice Sekcije medicinskih sester v šolstvu.

Marija Geč je ena od pobudnic in ustanoviteljic društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov na področju zdravstvene in babiške nege na Koroškem, delo društva je spremljala tudi po upokojitvi in mu ostala zvesta vse do zadnjih dni svojega življenja. Večkrat nas je spomnila, da upadanje zanimanja za delo v društvu članicam ni v čast, da bi se morale prav vse medicinske sestre zavedati, da svoj status lahko gradijo tudi preko lastne strokovne organizacije, društva in Zbornice – Zveze in da je le od vsestransko delovno zagnanih kolegic, vključenih v najrazličnejša področja dela in življenja mogoče pričakovati resničen uspeh in ugled sestrske službe.

Za svoje zavzeto in uspešno delo na mnogih področjih ustvarjanja in družbenega dela je prejela številna priznanja, med njimi plaketo občine Slovenj Gradec za mentorsko in pedagoško delo na področju zdravstvene vzgoje in zasluge pri razvoju slovenjgraške zdravstvene šole, Vrunčevo nagrado za izjemne uspehe v pedagoškem in strokovnem delu v vzgoji in izobraževanju, zlati znak Zbornice – Zveze za izjemno široko, zavzeto, dosledno pedagoško in družbeno delo, s katerim je ustvarjala napredek in pripomogla k ugledu medicinskih sester in stroke zdravstvene nege. Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške ji je podelilo naziv častne članice društva. Marija Geč je premogla resnično človeško modrost, ki je vzbujala spoštovanje. Njena moralno etična drža z motom prve slo-

venske medicinske sestre Angele Boškin »Najboljše je komaj dobro za pacienta« je oplemenitila številne generacije medicinskih sester in zaposlene na slovenjgraški zdravstveni šoli ter širše.

Spomin nanjo znova oživi citat antropologa dr. Boža Škerlja, ki ga je nekoč v intervjuju z Nežo Jarnovič za Zdravstveni obzornik izpostavila in je v času, ki ga živimo, še kako aktualen: »Ne gre za poznavanje človeškega telesa, temveč za mesto človeka v neživi in živi naravi, za njegovo naravno evolucijo, za njegovo kulturno evolucijo, za spoznanje raznih ljudstev in kultur po svetu, za to, da človek ve in se zaveda, da je samo del celote, da je občan te Zemlje, da se nauči ceniti druga ljudstva in kulture. Sodobni čas zahteva novega človeka, predvsem človeka!«

Njeno razmišljanje, njen lik in delo Marije Geč so vtكاني v desetletja razvoja področja zdravstvene nege in delovanja društva. Bogastvo znanja, visoke moralno etične vrednote, človekoljubje, ostajajo zapuščina njenega življenja, kot trajen spomenik številnim rodovom medicinskih sester in vsem, ki so se kdaj na poti življenja srečali z njo. V krogotoku njenega življenja so zarisani številni uspehi. Med njimi velike sreče – družina, hčerka in sin ter kasneje vnuki, ki so ji bogatili trenutke v jeseni življenja.

Nekdo je nekoč zapisal, da nam življenje vrača samo tisto, kar dajemo drugim. Spoštovana in cenjena Marija Geč nam je veliko dala in za to smo ji neizmerno hvaležni. Njeno dolgoletno delo je dragotina, ki smo jo dolžni ceniti in spoštovati, jo plemenititi in jo ohranjati. In vse dokler bodo obstajali zdravstvena šola, društvo, Zbornica – Zveza in mi, bo Marija Geč ostala z nami.

Pogrešali jo bomo.

Strokovno društvo
medicinskih sester,
babic in zdravstvenih
tehnikov Koroške

OBVESTILO O RAZPISU ZA VOLITVE ORGANOV DRUŠTVA

Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške na podlagi sklepa upravnega odbora z dne 10. 9. 2019 in v skladu s statutom društva razpisuje volitve za novo mandatno obdobje 2019–2023 za naslednje funkcije:

- predsednica/predsednik društva (1 mesto),
- podpredsednik/podpredsednica društva (1 mesto),
- član upravnega odbora (21 mest),
- nadzorni odbor društva (5 mest),
- razsodišče (5 mest).

Rok za prijavo kandidatov je ponedeljek, 11. 11. 2019. Pri izbiri članov upravnega odbora se upošteva strokovno in regijsko načelo.

Volitve novega predsednika/predsednice, podpredsednika/podpredsednice, članov/članic upravnega odbora, članov/članic nadzornega odbora in razsodišča bodo potekale na zboru članov 29. 11. 2019.

Kandidati pošljejo lastnoročno podpisano prijavo za kandidacijo z navedbo trajanja članstva v društvu MSBZT Koroške in s kratkim življenjepisom na sedež volilno-kandidacijske komisije do vključno 11. 11. 2019 v zaprti ovojnici in s pripisom »Volitve SDMSBZT Koroške Ne odpiraj!« na naslov: Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške, Kandidacijsko-volilna komisija, Splošna bolnišnica Slovenj Gradec, Gosposvetska 1, 2380, Slovenj Gradec.

Petra Štigl,
predsednica SDMSBZT Koroške

društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov
Novo mesto

UPRAVNI ODBOR DMSBZT NOVO MESTO NA PODLAGI PRAVILNIKA O PRIZNANJIH DRUŠTVA OBJAVLJA RAZPIS ZA PODELITEV SREBRNEGA ZNAKA ZA LETO 2019.

Kriteriji za podelitev srebrnega znaka:

- članstvo v DMSBZT Novo mesto 10 let in več;
- dolgoletno aktivno delovanje v društvu in sodelovanje pri ohranjanju in razvijanju kulturne in zgodovinske dediščine medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov ter skrbi za kulturno, stanovsko, izobraževalno, raziskovalno, socialno in športno delovanje članov društva;
- uspešno poklicno delo na področju zdravstvene in babiške nege in prispevek k večji prepoznavnosti in kakovosti dela v zdravstveni in babiški negi;
- prispevek k humanizaciji odnosov med uporabniki in člani negovalnega ter zdravstvenega tima;
- skrb za višjo raven znanja in prispevek k promociji zdravja v strokovni in laični javnosti;
- delo v humanitarnih organizacijah in ostalih društvih.

Kandidate za priznanje lahko predlagajo člani, delovna telesa in organi društva.

Podeljenih bo največ pet priznanj. Priznanja bodo podeljena na slovesnosti, ki bo 11. decembra 2019 na Prepihu.

Pisne predloge z življenjepisom in utemeljitvijo pošljite najkasneje do 15. novembra 2019 na naslov:

Marta Blažič, Komisija za priznanja, Splošna bolnišnica Novo mesto, Očesni oddelek, Šmihelska c. 1, 8000 Novo mesto (e-mail: marta.blazic8a@gmail.com).

Komisija bo upoštevala le pravočasno prispеле predloge, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem.

Mag. Jožica Rešetič,
predsednica DMSBZT Novo mesto

V spomin članici društva Mateji Stegovec

Nataša Premrl

Mateja, ko si 13. maja odšla iz nočne izmene, si prav gotovo nihče ni mislil, da bo to zadnjič.

Zjutraj si predamo raport, še malo poklepetamo o svojih nadlogah in težavah, ki nas vsakodnevno pestijo. Tokrat pa si le priznala, da si utrujena.

Začela si se boriti z vso močjo, vendar je bila bolezen močnejša.

Ves čas smo bili s teboj v mislih, dobrih željah in molitvah.

Sobotnega jutra, ko je sonce prikukalo izza tebi dragega Nanosa, nas je vse presunil tvoj odhod.

Delo v Stari Gori si opravljala dobrih 34 let. Bila si urejena, točna, natančna. Ničesar nisi prepustila naključju. Tvoja življenjska energija in neizmerna toplina je v vsakem od nas prebudila tisto najboljše, kar premoremo.

Mateja, vedi, da si bila človek z veliko začetnico.

V svojem poklicnem delovanju si dosegla raven, ki jo dosežejo le redki, saj si delala s srcem in vso predanostjo.

Svoje delo si opravljala odgovorno, profesionalno, z veliko mero spoštovanja do bolnika.

Imela si sposobnost »začutiti« človeka kot celoto. Zнала si zaznati bolnikove telesne in duševne potrebe.

Tvoji nasveti, obogateni z najlepšim nasmehom, so naredili težke stvari lažje tako za trpeče bolnike kot za sodelavce.

Nisi hodila po uhojenih poteh. Zbrano si poslušala navodila nadrejenih, potem pa si obravnavo bolnika priredila po svoje. Tvoje delo je bilo edinstveno, etično in odgovorno.

Dosledno si upoštevala pravilo nočnega miru, zato si si za hojo po oddelku nadela posebne »nočne copatke«, da nisi s koraki prebudila pacientov. V mislih še zaznavamo tvoje tihe korake,

ki se ustavijo pri bolniku, ki potrebuje pomoč, stisk roke ali negovalno intervencijo.

Fotografiji: osebni arhiv
Nataše Premrl

Pogrešali bomo vonj po kavi, ki si jo skuhalo po nočni izmeni in tvoj prisrčni nasmeh dobrodošlice, ko smo prihajali v službo.

Pogrešali bomo tvojo trdno voljo, tvojo odločno »bikovsko« borbenost in trmo, ko si zagovarjala koristi bolnika.

Tvoje roke so bile roke umetnika, ki niso prenehale, dokler niso dosegle, kar si si zamislila.

Nisi pričakovala pohvale ali posebnih zaslug. Dovolj ti je bilo izboljšano stanje bolnika in njegovo zadovoljstvo.

Skromnost, razdajanje drugemu, nesebična pomoč vsakemu od nas te je naredila nenadomestljivo.

Mateja,

hvaležni smo, da smo te poznali, da smo bili del tvojega življenja.

Hvaležni smo za tvoje neutrudno, občuteno petje na starogorskih zabavah.

Hvaležni smo za vse napisane misli, izvirne pesmi, ki si jih pisala na voščilnice za rojstne dneve, slovesih ob upokojitvah, druge odhode.

Nekoč si zapisala:

»Pravijo, da je smisel življenja na Zemlji, da pustiš svoj pečat. Pravijo, da si moraš življenje osmisliti.«

Tebi je uspelo. Tvoja dobra dela so kot niz drobnih kamenčkov, ki sestavljajo veličasten mozaik.

Tvoje življenje se nadaljuje v naših mislih in srcih.

Ni več vonja po svežem, nevpadljivem parfumu v garderobi. Prazen je tvoj prostor v sestrski sobi in na terasi. Ostaja boleča praznina.

Dan za dnem bo jutranja zarja osvetlila nebo,

misel nate nam bo orosila oko,

ker te ne bo ...

vse nas bo dan za dnem spominjalo nate ...

le misel, da si svetla zvezdica na nebu, lepi angel, ki nad nami bedi,

nam bo celila ranjeno srce ...

Sodelavci Oddelka za invalidno mladino in rehabilitacijo Stara Gora

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJA SREBRNI ZNAK IN NAZIV ČASTNI ČLAN DRUŠTVA

V skladu z 41. členom Statuta DMSBZT Gorenjske in Pravilnikom o priznanjih DMSBZT Gorenjske društvo objavlja razpis za podelitev priznanj srebrni znak in naziva častni član društva za leto 2019.

Kriteriji za podelitev priznanja srebrni znak:

Priznanje DMSBZT Gorenjske lahko prejme članica/član društva v zdravstveni, izobraževalni ali socialnovarstveni ustanovi, ki ustreza kriterijem:

- neprekinjeno članstvo v društvu 10 let ali več,
- uspešno večletno poklicno delo na področju zdravstvene in babiške nege ter oskrbe,
- prispevek k večji prepoznavnosti in kakovosti dela v zdravstveni in babiški negi,
- prispevek k znanstvenoraziskovalnemu delu,
- dolgoletno aktivno delovanje v društvu, Zbornici – Zvezi,
- skrb za ohranjanje in razvijanje kulturne in zgodovinske dediščine medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov,
- skrb za višjo raven znanja v strokovni in laični javnosti.

Kriterij za podelitev naziva častni član/članica društva se podeli članu:

- za 30- ali večletno delo na področju zdravstvene/babiške nege ter oskrbe in članstva v društvu,
- za pomemben prispevek k uspešnemu delu društva (delo v organih društva, v organih Zbornice – Zveze, vodenje strokovnih sekcij),
- za priznane dosežke na področju zdravstvene/babiške nege ter oskrbe,
- za prispevek k utrjevanju človekovih in pacientovih pravic,
- za prispevek k avtonomiji strokovnega dela,
- za promocijo stroke v strokovni ali splošni javnosti,
- za krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v slovenskem in mednarodnem prostoru (izvedba predavanj, publicistično delo).

Predlagatelji naj pisne predloge posredujejo na priloženih prilogah Pravilnika o priznanjih DMSBZT Gorenjske. Kriteriji za priznanje srebrni znak in naslov častni član/članica društva so natančno opisani v Pravilniku o priznanjih DMSBZT Gorenjske.

Predloge za priznanje srebrni znak in častni član/članica društva naj predlagatelji najkasneje do petka, **8. novembra 2019**, posredujejo na sedež društva:

Bleiweisova cesta 20, 4000 Kranj, s pripisom **KOMISIJA ZA PRIZNANJA – NE ODPIRAJ**.

Pravilnik o Priznanjih DMSBZT in Priloge so objavljeni na spletni strani društva: www.dmsbzt-gorenjske.si

Podeljena bodo štiri priznanja srebrni znak in naziv častnega člana društva.

Podelitev priznanj bo na svečani slovesnosti 7. 12. 2019 ob 18.00 v Gledališču Toneta Čufarja na Jesenicah.

Vesna Zajc,
predsednica komisije za priznanja

Alenka Bijol,
predsednica DMSBZT Gorenjske

Društvo
medicinskih
sester, babic in
zdravstvenih
tehnikov
Gorenjske

Dolomiti 2019

Irena Erbežnik

Pohod, ki se ga v Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov veselimo celo leto. Čeprav se je treba odpraviti na pot sredi noči, to sploh ni težko. V pričakovanju novih dogodivščin, lepota gora in narave na avtobusu marsikdo ne more zaspati. Napovedan je bil lep sončen dan in tako smo v zgodnjih jutranjih urah prispeli na začetek naše poti.

Razdelili smo se v dve skupini. Naj letos za spremembo predstavimo prehojen del poti, ki je bil namenjen udeležencem ferate. Od prelaza Karerpass smo se s sedežnico zapeljali do Paolina Hutte, od koder smo pot nadaljevali do Rottwand Hutte. Tam je sledil naš prvi postanek, kjer smo se malo okrepčali. Visokogorje je bilo tako čudovito, da se kar ne moreš naučiti teh lepota.

Pot smo nadaljevali po lepi stezici, ki se je dokaj strmo vzpenjala mimo prelaza Vailon pass na goro Rottwand (2806 n. m. v.), ki je tudi del kulturne dediščine Unesca. Po spustu 370 višinskih metrov nas je čakal najtežji del poti. Vzpon po precej gladki približno 15 m visoki steni na pobočje Teufelhurna. Možen je bil spust po krajši ferati, vendar smo nadaljevali pot po ferati Masare. Pot

nas je še dobro uro in pol vodila delno po grebenu gore Punta Masare (2585 n. m. v.). Sledil je spust proti koči Kellners Hutte, kjer nas je čakalo prenočišče in izredno prijazno osebje.

Ferata je bila zelo lepa in atraktivna. Od nas je zahtevala pet ur planinskih užitkov. Nepozabno, neponovljivo, enkratno! Lepa hvala društvu in upam, da se tradicija DOLOMITI nadaljuje!

Utrinki s pohoda
(Fotografije: Irena Erbežnik)

vabi na dvodnevno srečanje z naslovom

POZITIVNI UČINKI IN PREDNOSTI RASTLINSKE PREHRANE,

ki bo potekalo v prostorih DMSBZT Ljubljana,
na Poljanski ul. 14, v Ljubljani 24. 10. 2019
z začetkom ob 16. uri.

Srečanje bo vodila Jelena Dimitrijević, certificirana
nutricionistka, ki se je prijazno odzvala vabilu,
pripravila dvourno predavanje in bo odgovarjala na
vaša vprašanja.

Na predavanju se boste seznanili s prednostmi polnovredne rastlinske prehrane (med drugim tudi preprečevanje in zdravljenje sodobnih bolezni, kot so srčno-žilne bolezni, diabetes, rak, avtoimune bolezni, debelost ...), kako se prehranjevati glede na konstitucijski tip in po letnih časih ter kako se izogniti morebitnemu pomanjkanju hranilnih snovi, če se odločimo za popolnoma rastlinski način prehranjevanja.

Hrana bi morala biti naše zdravilo. Iz tega razloga je izjemno pomembno, kaj vnašamo v svoje telo in iz česa pridobivamo energijo za normalno delovanje organizma. Ne glede na množico različnih pristopov se vsi strokovnjaki strinjajo, da je najbolj zdrava prehrana za človeka tista, ki vsebuje veliko vlaknin. Seznanili se bomo, kje so vlaknine in kateri so principi prehrane za bolj zdravo in dolgo življenje.

Udeleženci bodo prejeli prezentacijo PowerPoint in popust za osebno prehransko svetovanje.

Prijave sprejemamo preko elektronske prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana na: www.drustvo-med-sester-lj.si do zapolnitve prostih mest (35) ali na telefonski številki 041 754 695 – Irma Kiprijanović.

Delavnica je namenjena članom DMSBZT Ljubljana in je zanje udeležba **brezplačna**.

Dodatne informacije na telefonski številki 031 329 360
Nada Sirnik.

Za področje komplementarnega in naravnega
zdravilstva podpredsednica za interesne dejavnosti
pri DMSBZT Ljubljana:
Nada Sirnik

Predsednica DMSBZT Ljubljana:
Đurđa Sima

vabi na dvodnevno srečanje z naslovom

DVIGNI SVOJO SAMOPODOBO IN POLNO SODELUJ PRI SPREMEMBI KOLEKTIVNE ZAVESTI

Delavnica bo v petek, 8. 11. in soboto, 9. 11. 2019, v petek
od 16. do 20. ure, v soboto od 9. do 14. ure v društvenih
prostorih na Poljanski cesti 14 v Ljubljani.

Vodila jo bo priznana strokovnjakinja na področju komple-
mentarnega zdravljenja

Milena Plut Podvršič dr. med., ki takole vabi:

Kolektivna zavest vsebuje vse programe in spomine, ki jih je človek kdajkoli ustvaril. Ima svoja pravila, doktrine, utečen način delovanja, pa tudi pričakovanja in zahteve, ki jih nekateri posamezniki že zelo težko prenašajo.

Marsikaj se nam dogaja doma, v službi in v neposrednem okolju, predvsem pa v odnosih do naštetega, da se vedno bolj sprašujemo, ali sploh želimo tako živeti in kako bi lahko svoje življenje spremenili.

Kako sodelovati v kolektivni zavesti, ne da bi izgubili sebe? Ali lahko uidemo iz sfere vsakdanjih pritiskov, se dvignemo nad težave vsakdanjika in ali sploh lahko spremenimo način življenja? Veliko je teh vprašanj in odgovor je, da se marsikaj da spremeniti, kajti v kolektivno zavest vsak prispeva del svojega zavedanja in s spremembo sebe lahko vpliva na celoto. Treba je začeti opazovati sebe, polno sodelovati v različnih dogodkih, opazovati svoje odzive na zunanje okoliščine in začeti spreminjati podobo o sebi in dvigniti samozavest. Pravzaprav to ni težko, niti ni potrebno celo življenje, da bi to dosegli, le zavedati se moramo, da to res želimo in stopiti na pot sprememb.

Odkrivali bomo stare programe in spomine iz otroštva, programe kolektivne zavesti in odzivanja nanje. Soočili se bomo s tem, to ozavestili, začeli sprejemati kot del sebe, dojeli, da je vse imelo neki namen in stopili naprej. S to spremembo bomo tudi spreminjali zunanji svet.

Delavnica je aktivna, zato pridite v udobnih oblačilih.

Prijave sprejemamo do zapolnitve prostih mest (20): preko elektronske prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana ali na tel. številko: 041 754 695 (ga. Irma Kiprijanović).

Prispevek za člane društva znaša 35 €, za člane Zbornice –
Zveze 45 €, za nečlane 70 €.

Za področje komplementarnega in naravnega zdravilstva
podpredsednica za interesne dejavnosti pri DMSBZT Ljubljana:
Nada Sirnik

Predsednica DMSBZT Ljubljana:
Đurđa Sima

vabi na zvočno sprostitev in psihofizično regeneracijo s

POJOČIMI TIBETANSKIMI SKLEDAMI IN OSTALIMI GLASBILI

v prostorih DMSBZT Ljubljana, na Poljanski ul. 14, Ljubljana.

Zvočno regeneracijo bo izvajala medicinska sestra Yania Lesar.

Tibetanske zvočne skledе so mali gongi, ki izjemno hitro in močno sproščajo psihofizične blokade, vplivajo na uravnotežanje čustev, odpravljanje strahu, tesnobe, jeze in depresivna stanja. Sposobnost imunskega odziva se poveča in vpliva na hitrejšo regeneracijo tkiv, na primer po bolezni ali poškodbah. Poveča se občutek, da smo povezani sami s sabo, saj začutimo notranji mir in pojavi se močnejša želja po ustvarjanju.

Delavnice bodo potekale od 17.00 do 18.30, ob naslednjih terminih: 21. oktobra, 18. novembra, 16. decembra.

Prijave sprejemamo preko e-prijavnici na spletni strani društva <http://www.drustvo-med-sester-lj.si> do zasedbe prostih mest (15) ali na številki 041 754 695 – Irma Kiprijanović.

Prispevek udeleženke/ca znaša 10 €.

Za udobnejše počutje s seboj prinesite odejo, podloge imamo na društvu.

Za komplementarno in naravno zdravilstvo v zdravstveni negi:
Nada Sirnik

Predsednica DMSBZT Ljubljana:
Đurđa Sima

vabi na strokovno predavanje

KRONIČNA RANA, ZAPLETI TER SODOBNI PRISTOPI ZDRAVLJENJA

v torek, 22. oktobra 2019,

s prihodom ob 9.00 in začetkom predavanja ob 9.30

v predavalnici Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana, Poljanska cesta 14.

Kronična rana je tista, ki se ne zaceli v šestih do osmih tednih. Pogoste so razjede zaradi pritiska, onkološke rane, arterijske in venske razjede ter diabetične rane. Celjenje ran poteka v štirih fazah, na katere vplivajo bolnikove bolezni, zlasti sladkorna bolezen; motnje imunskega sistema, poškodbe, opekline, debelost, prehrana in tudi nekatera zdravila. Do zapletov vodijo zlasti okužbe in ishemije. Cilj zdravljenja kronične rane je čim boljše celjenje ran in s tem kakovost življenja. Nujni so multidisciplinaren, celosten pristop, uporaba sodobnih oblog in materialov za oskrbo rane ter lajšanje bolečine.

S tem nas bo seznanila Irena Jovišič, dipl. m. s. iz Kliničnega oddelka za kirurške okužbe.

Prijave sprejema Olga Koblar (GSM 031 495 456) 15. 10. 2019 ob 16.00. uri. Dodatne informacije in možnost predčasne prijave: Irma Kiprijanović (041 754 695) od 9.00 do 15.00, do zasedenosti mest: 32. Izobraževanje bo trajalo do 11.30.

Prispevka ni!

Predsednica Sekcije upokojenih medicinskih sester pri DMSBZT Ljubljana:
Olga Marija Koblar

Predsednica DMSBZT Ljubljana:
Đurđa Sima

Sekcija upokojenih medicinskih sester si je ogledala Barje

Marija Filipič

Bloška smučarka
Hoja, pripravljena za
tržaški jambor
Fotografiji: Marija Filipič

V močno meglenem jutru smo 12. septembra v spremstvu predsednice sekcije Olge Koblar z avtobusom krenili iz Ljubljane. Odpravili smo se na ogled krajev, za katere smo mislili, da jih poznamo, a smo ugotovili, da nam je še veliko nepoznanega.

Pot nas je vodila po ozki cesti, vendar je šofer Aleš je spretno sukalo avtobusni volan, mi pa smo se seznanjali s cestnimi grbinami in udrtinami, saj nas je nekajkrat pošteno zazibalo. A smo se le nasmejali. Mimogrede smo videli Plečnikovo cerkev svetega Mihaela, ki smo jo že obiskali in občudovali nekoč prej. Obnovili smo posebnosti Barja, ki kot krajinski park nudi obiskovalcem številne možnosti za sprostitev: od pešačenja, kolesarjenja, jahanja, veslanja na jezerih, spoznavanja prelepe narave – skratka popolnega rekreiranja.

Prispeli smo v Podpeč, kraj pod sveto Ano na pobočju krimskega pogorja ob barjanski cesti. Vas še posebej odlikuje značilno kraško jezero z največjo globino jezer na Slovenskem, je pravi biser in kulturni spomenik, ki privabi številne ljubitelje narave. Po načrtu arhitekta Špinčiča je bila 1925. leta zgrajena vila za družino Kobi, z zunanjim bazenom in parkom, posajenim s posebnimi primerki rastlinja in dreves. Ob političnih pretresih – vojni in menjava režima – je vila s posestvom doživela veliko sprememb. Danes je v lasti Občine Brezovica, v zgradbi pa je zelo uspešno organizirana služba splošne ambulante, ki pokriva potrebe zdravstvenih storitev podpeških prebivalcev. Krajanje pa so zelo ponosni na podpeški kamnolom, kjer iz apnenčevega kamna kuhajo in žgejo apno – gradbeni material za zidavo in beljenje. Še bolj pa je za domačine pomemben podpeški kamen – marmor, ki domačinom pomeni zanesljiv dohodek. Mojstri kamnoseki pa ga z veseljem oblikujejo daleč naokoli. Tudi arhitekt Plečnik ga je zelo cenil in v svojih načrtih pogosto uporabil. Iz njega so v podpeški vasi in okolici številni nagrobniki, okna, vrata in vogali hiš.

Vse bolj smo se približevali Rakitni in kot bi se nebo odprlo. Megla se je razkadila, pričakal nas je sončen, svež, prekrasen dan v idilnem okolju Rakitniškega jezera. Na 800 metrov nadmorske višine je jezero izredno priljubljena izletniška točka. Obkroženo je z borovimi in smrekovimi gozdovi, ugodna klima pa je kot nalašč za pljučne bolnike. Poleti jezero radi obišejejo kopalci in ribiči, pozimi pa drsalci. Izletniki se lahko sprehodijo po krožni sprehajalni poti, ki je arheološka učna pot mimo ostankov rimskega zidu in

obrambnega stolpa. Obiskovalci uživajo na sprehodu ob jezeru skozi gozd in v prelepi naravi in svežem zraku, ki »bi ga lahko zajemali kar z žlico«. Tu je tudi Mladinsko klimatsko zdravilišče Rakitno. Pa še zanimivost, pred 125 leti so namreč na tem območju posekali najvišjo jelko na Slovenskem, višjo od 70 metrov. Deblo so sicer skrajšali na 64 metrov in ga prepegljali v ladjedelnico v Trst. Tovorni jadrnici slovenskega ladjarja se je namreč v nevihti polomil glavni jambor, jadrnica pa brez jambora ne more pluti. V spomin na tiste davne dogodke se bodo v Rakitni spomnili jamborne poti in še česa.

Nadaljevali smo mimo Cerknice do snežniškega gradu Kozarišče. Zgrajen je na skalni vzpetini ob ribniku sredi gozdov, obdan z drevoredi, jasami in velikim parkom. Grad so zgradili oglejski patriarhi med 10. in 11. stoletjem ob pomembni trgovski poti med Kranjsko in Kvarnerjem. Gospoda Snežniška je grad uporabljala predvsem za poletni oddih v odmaknjem kraju in na čistem zraku. Zamenjali so se številni lastniki, tudi objekti so se spreminjali in posodabljali. Osnovna zgradba je služila kot podeželski lovski dvorec. Bil je razkošno in udobno urejen. Obenem so zgradili še gospodarska poslopja in pristave z zelo lepo urejeno okolico. Tudi notranjost je vidna v vsej svoji lepoti in prikazuje bogato življenje grajskih prebivalcev. Opremljen je v nekdanjem slogu: pohištvo, likovna dela, lončene peči, preproge, razsvetljava, okrasni predmeti ter bogata zbirka lovskih trofej kažejo na izredni smisel prebivalcev gradu za lepoto, vrednoto in harmonijo. Danes ima grad status muzeja s kulturnimi prireditvami in številnimi obredi.

V Novi vasi na Blokah smo v muzejskem prikazu spoznali življenje Bločanov v starih časih s poudarkom o bloškem smučarju. Vodič je v svoji zelo narečni govorici v živo prikazal življenje ljudi v krajih, kjer jim drugačne vremenske in geografske posebnosti celovito oblikujejo biološko dediščino vse do današnjega dne. Med Cerkniškim poljem, Loško in Ribniško dolino ležijo Bloke na 800 metrov nadmorske višine. Zaznamuje jih najhujši mraz. Izkopanine in pisni dokumenti dokazujejo, da so kraj Bloke poznali že v prazgodovini. V rimskem obdobju pa sta čez Bloško planoto potekali dve zelo pomembni cestni povezavi od Kvarnerja do Panonske. Tudi Valvazor je opisal »TO ČUDNO REČ«. Bločani so trdno odločeni, da bodo bogato dediščino ohranjali in še naprej predstavljali obiskovalcem v obliki stalne muzejske razstave BLOŠKI SMUČAR.

Jezero umetnega izvora Bloško jezero (tudi Volčje jezero) je pravi mali raj na zemlji. Je najbolj priljubljeno izletniško središče za kolesarje, sprehajalce in pohodnike. Z zajezitvijo potoka so turistični delavci uredili še obalo jezera z igrišči, kavarnami, lesenimi pravljničnimi hišicami, skulpturami in drugo ponudbo, kjer si vsak obiskovalec spočije telo, napolni dušo in se po udobno urejeni cesti srečen vrača domov.

Toliko smo doživeli in spoznali toliko znamenitosti, da jih je zagotovo zelo težko opisati v celoti. Res pa je, da smo se domov vračali srečni, zadovoljni in hvaležni organizatorjem.

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJA SREBRNI ZNAK DRUŠTVA V LETU 2019

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor podeljuje priznanje »srebrni znak« posameznici/posamezniku ali skupini za dosežke na področju zdravstvene in/ali babiške nege, za delovanje v društvu, za razvijanje in ohranjanje dobrih medsebojnih odnosov med sodelavci v negovalnem in zdravstvenem timu, skrbi za stanovsko delovanje svojih članov, razvijanju stikov med člani in med društvi ter krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov v regiji delovanja.

V skladu s Pravilnikom o priznanju društva bomo letos podelili do pet priznanj. Priznanje srebrni znak bo svečano podeljeno dobitnicam in dobitnikom na regijski svečanosti društva ob zaključku leta.

Kandidatko/kandidata za priznanje lahko predlaga članica/član društva, ki dela na področju zdravstvene in/ali babiške nege, vodstvo službe/dejavnosti zdravstvene in/ali babiške nege v zavodu ali izobraževalni instituciji, v katerem je kandidat/kandidatka zaposlen(a), v skladu s Pravilnikom o priznanju društva.

Kriteriji za podelitev priznanja srebrni znak so:

- prispevek k humanizaciji odnosov med uporabniki in člani negovalnega ter zdravstvenega tima;
- kakovostno, učinkovito in uspešno poklicno delo na področju zdravstvene in/ali babiške nege;
- izobraževalno delo na področju zdravstvene in/ali babiške nege;
- prispevek k promociji zdravja pacientov;
- delo v humanitarnih organizacijah in drugih društvih;
- najmanj 20-letno obdobje dela na področju zdravstvene in/ali babiške nege in
- obvezno članstvo v DMSBZT Maribor.

Predlagatelji morajo pisne predloge z življenjepisom in podrobno utemeljitvijo poslati najkasneje do **28. 10. 2019** na naslov: Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor, Predsednica Komisije za priznanja Milena Frankič, Ulica heroja Jevtiča 5, 2000 Maribor - s pripisom »NE ODPIRAJ – SREBRNI ZNAK 2019«.

Vloge, ki bodo prispele po določenem terminu, se ne bodo upoštevale. Dodatne informacije dobite pri predsednici komisije Mileni Frankič (051 394 396 ali milena.frankic1@gmail.com).

Predsednica komisije za priznanja:
Milena Frankič

Predsednica društva:
Ksenija Pirš

v sodelovanju z zavodi v regiji organizira **strokovno srečanje** z naslovom

»BOLEČINA – TIHA EPIDEMIJA SODOBNEGA ČASA«,

ki bo potekalo v petek, 6. decembra 2019 v prostorih mariborske Kadetnice na Studencih (Center vojaških šol, Engelsova ulica 15, Maribor).

Številne raziskave razkrivajo, da je bolečina še vedno neustrezno zdravljena in prisotna in da sta opolnomočenost ljudi za samopomoč in uporabo naravnih sredstev slaba. Zato bomo osvetlili vidike zdravljenja, regeneracije, rehabilitacije, farmakološke in naravne možnosti za življenje brez bolečine.

Področja vsebinskih sklopov za aktivno udeležbo:

- anatomija in fiziologija zaznave bolečine, vrednotenje lastnosti in intenzivnosti bolečine, vrste bolečine,
- ocenjevanje in merjenje bolečine, dokumentiranje aktivnosti,
- učimo se od najboljših: aktualni trendi in primeri uspešnih praks na področju preprečevanja in obvladovanja bolečine,
- pacient, partner v zdravstveni obravnavi.

Pomembni datumi za avtorje prispevkov:

- do 10. 10. 2019: prijava teme v obliki izvlečka prispevka,
- do 20. 10. 2019: odgovor o sprejetju izvlečka in posredovanje navodil za pripravo prispevka,
- do 3. 11. 2019: oddaja prispevkov po navodilih organizatorja,
- do 10. 11. 2019: opravljena strokovna recenzija prispevkov,
- do 20. 11. 2019: dopolnitev prispevkov avtorjev po navodilih recenzenta in oddaja dokončnega prispevka v e- obliki,
- po 20. 11. 2019 oddaja prispevka ne bo več mogoča (priprava in oblikovanje zbornika predavanj s CIP kataložnim zapisom).

Naslov prispevka in povzetek (do 500 besed) pošljite po e-pošti na naslov: društvo@dmsbzt-mb.si s pripisom: **za strokovno srečanje Bolečina.**

Podpredsednica društva:
Barbara Donik

Predsednica društva:
Ksenija Pirš

organizira

3. mednarodni znanstveni simpozij s področja zagotavljanja razvoja v zdravstveni negi z naslovom

Izzivi in priložnosti v zdravstvu: ZNAJANJE IN POVEZOVANJE ZA RAZVOJ IN PRIHODNOST

Mednarodni znanstveni simpozij bo potekal v četrtek, 14. in petek, 15. marca 2020 v Mariboru v prostorih mariborske Kadetnice na Studencih (Center vojaških šol, Engelsova ulica 15, Maribor).

Uradni jezik na simpoziju je angleški in slovenski. Predavanja tujih predavateljev v plenarnem delu bodo simultano prevajana. Na mednarodnem simpoziju bodo v plenarnem delu sodelovali ugledni tuji in domači predavatelji s strokovnega področja zdravstvene in babiške nege ter strokovnjaki s področja vodenja, upravljanja sprememb, inovacij, razvoja in transformacij (poslovnih) procesov v zdravstvu in gospodarstvu. Vabljeni ste strokovnjaki zdravstvene in babiške nege iz zdravstvenih domov, bolnišnic, klinik, socialnovarstvenih zavodov, izobraževalnih institucij ali iz drugih okolij. Želimo, da bi s sodelovanjem na simpoziju prispevali uporabno, v praksi preverjeno in oplemenitenano znanje in izkušnje tako s področja zdravstva kot gospodarstva.

Področja vsebinskih sklopov za aktivno udeležbo:

- ravnanje z ljudmi pri delu: vodenje/voditeljstvo;
- razvoj zaposlenih (vloga zaposlenih pri izboljšavah, motivacija, poklicna in osebna rast);
- inovacije, spremembe in transformacije procesov;
- učimo se od najboljših: aktualni trendi in primeri uspešnih praks;
- timsko delo: razmejevanje ali sodelovanje – odgovornost in poklicne kompetence;
- pacient, partner v zdravstveni obravnavi;
- komunikacija in medosebni odnosi;
- kakovost in odličnost.

Pomembni datumi za avtorje prispevkov:

- do 10. 12. 2019: prijava teme v obliki izvlečka prispevka,
- do 20. 12. 2019: odgovor o sprejetju izvlečka in posredovanje navodil za pripravo prispevka,
- do 10. 1. 2020: oddaja prispevkov po navodilih organizatorja,
- do 20. 1. 2020: opravljena strokovna recenzija prispevkov,
- do 5. 2. 2020: dopolnitev prispevkov avtorjev po navodilih recenzenta in oddaja dokončnega prispevka v e-obliki,
- po 5. 2. 2020 oddaja prispevka ne bo več mogoča (priprava in oblikovanje zbornika predavanj s CIP kataložnim zapisom).

Naslov prispevka in povzetek (do 500 besed) pošljite po e-pošti na naslov: društvo@dmsbzt-mb.si s pripisom za **3. mednarodni simpozij.**

Vabljeni k sodelovanju.

Podpredsednica društva:
Barbara Donik

Predsednica društva:
Ksenija Pirš

vabi

na strokovno srečanje z naslovom

VPLIV BARV NA ZDRAVJE, POČUTJE TER OSNOVE BARVNE TERAPIJE,

ki bo potekalo v petek, 25. oktobra od 16.00 do 20.00
in soboto, 26. oktobra od 9.00 do 13.00

v prostorih DMSBZT Maribor (Ulica heroja Jevtiča 5,
Maribor – Melje).

Predavanje in delavnico bo vodila **Branka Urbanija, univ. dipl. kult. antropologinja, dipl. oblikovalka za interier, praktik barvne terapije, INLPTA trenerka, osebnostni, karierni in poslovni coach, praktik Feng shui.**

Eden od osnovnih elementov za življenje, poleg vode in zraka, je tudi svetloba, barve pa so le manifestacija svetlobe in imajo izjemen in bistven pomen na človeško energijsko in fizično telo. Barvna terapija, ki izhaja iz zdravstvenih praks starih civilizacij, se kot posodobljena alternativna medicinska veja znova vrača in je kot učinkovita terapevtska metoda vedno bolj prisotna v sodobni zahodni medicini.

Barve in spoznanja o barvah vplivajo na vsa področja - sfere v človeški družbi in so najpriročnejši pripomoček za delo na sebi, preseganje omejitev, osebnostno rast, učinkovito komunikacijo, skladno ureditev spodbudnega okolja, lahkotnejše doseganje ciljev, oblikovanje učinkovitih timov, nepogrešljiv pripomoček na področju HRM (human resource managementa) ter terapevtski pripomoček.

Na predavanju s praktično delavnico se bodo udeleženci seznanili z naslednjimi temami:

osnovni pojmi in vpliv barv na človeka in okolje, lastnosti in učinki posameznih barv, barvni tipi osebnosti, preseganje omejitev, barve in učinkovita komunikacija, sidranje virov moči s pomočjo barv, oblikovanje interierja, ki uporabnika podpira v njegovih namerah in odločitvah, barve, ki ugodno vplivajo na čustveno stanje in fizično počutje, osnova in praktična izdelave tablice stapljanja blokad, vizualizacija barv, tehnike za razvijanje intuicije, meditacija »dihanje barv«.

Udeleženci naj s seboj prinesejo komplet barvic ter trdo podlago za liste papirja.

Prijave sprejemamo preko elektronske prijavnice na spletni strani DMSBZT Maribor na: www.dmsbzt-mb.si

Kotizacija znaša 60 € z vključenim DDV. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-odstotnega popusta (plačajo 30 € z vključenim DDV).

Prispevek za člane DMSBZT Maribor znaša 15 €.
Razliko do polne cene članom krije društvo iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.

Za priporočilo se zahvalujemo DMSBZT Ljubljana.
Ksenija Pirš, predsednica društva

vabi,

da se nam pridružite na srečanjih za razvijanje
duhovne zavesti

»ODNOS S SAMIM SEBOJ«,

ki potekajo v prostorih društva (Ulica heroja Jevtiča 5,
Maribor), od 18.00 do 20.00 ure:

petek, 4. oktober 2019, petek, 25. oktober 2019, petek, 8.
november 2019, petek, 29. november 2019, petek, 10. januar
2020, petek, 24. januar 2020.

Odnos do samega sebe je namreč temelj iz katerega rastejo
in se razvijajo tudi vsi drugi medosebni odnosi - odnosi s
partnerjem, otroki, sodelavci, pacienti...

Delavnice so namenjene prepoznavanju lastnih omejujočih vzorcev in prepričanij, ki vodijo in usmerjajo naše medosebne odnose. Delo v skupini posamezniku omogoča, da lažje prepozna vzorce in prepričanja, hkrati pa skupina ponuja varno okolje, kjer se posamezniku ni potrebno osebo izpostavljati, ampak v skupino prispeva kar zmore in vzame to kar sam potrebuje. Na delavnicah bomo spoznali in prakticirali različne metode in tehnike (npr. meditacijo). Na vsaki delavnici se bomo z ozaveščanjem in aktivnim razreševanjem vzrokov omejujočih prepričanij učili spreminjati stare vzorce. Presledek med posameznimi srečanji ponuja udeležencem dovolj priložnosti, da se energijsko, telesno in duhovno prilagodijo spremembam in jih udeležijo v vsakdanjem življenju. Cikel šestih srečanj je medsebojno povezan in predstavlja možnost postopnega in temeljitega ozaveščanja vzrokov za težave tako na telesni, čustveni, mentalni, kot tudi duhovni ravni. Hkrati pa vsako srečanje predstavlja samostojno in zaključeno enoto, na kateri udeleženci dobijo teoretična znanja in praktične napotke za samostojno individualno delo doma, kar vodi v razrešitev težav.

Obvezna je predhodna prijava na mlinar.n@gmail.com ali 040 742 622 (Nataša) za vsako srečanje posebej, saj je število mest omejeno.

Srečanja vodi: viš. predav. Nataša Mlinar Reljić,
mag. zdr.-soc. manag., Reiki Mojstrica - Učiteljica®,
Theta healing practitioner®, NLP diploma

Odnos do lastne duhovnosti pri medicinskih sestrah prispeva k učinkovitejšemu zagotavljanju duhovne oskrbe v zdravstveni negi

Nataša Mlinar Reljić

Pravimo, da je pacienta treba obravnavati celostno – holistično. Torej upoštevati njegove fizične, psihološke, socialne in duhovne potrebe. Kako pa je v praksi zdravstvene nege? Zdi se, da so medicinske sestre zelo suverene pri ocenjevanju in zagotavljanju potreb posameznikov, družine s prvimi tremi dimenzijami. Manj samozavestne in kompetentne pa se medicinske sestre čutijo pri ocenjevanju duhovnih potreb in zagotavljanju duhovne oskrbe.

Znano je, da je duhovnost ključnega pomena za posameznikovo zdravje, saj je močno povezana z dobrim počutjem, višjo kakovostjo življenja, manjšim obolenjem in nižjo umrljivostjo, da pomaga pacientu in njegovi družini pri soočanju s hudimi in neozdravljivimi boleznimi (Vincensi & Burkhart, 2016; Labrague, et al., 2016).

Raziskave ugotavljajo, da obstaja povezanost med odnosom medicinskih sester do duhovnosti, njihovimi osebnimi vrednotami, vzorci, prepričanji, doživljanjem in dojemanjem njihove lastne duhovnosti ter ugotavljanjem in zagotavljanjem duhovnih potreb pri pacientih (Chiang, et al., 2016; McSherry & Jamieson, 2011). Tudi starost medicinskih sester in njihov lastni odnos do življenja so tesno povezani z zagotavljanjem duhovne oskrbe pri pacientih (van Leeuwen & Schep-Akkerman, 2015; de Jager Meezenbroek, et al., 2012; Tiew & Drury, 2012). Medicinske sestre z višjim duhovnim zavedanjem so bolj občutljive in dojemljive za zagotavljanje duhovne oskrbe in jo pogosteje vključijo v zdravstveno nego in oskrbo (Labrague, et al., 2016; van Leeuwen & Schep-Akkerman, 2015; Chan, 2010).

V Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor se zavedamo pomena vključevanja duhovne oskrbe v celostno zdravstveno obravnavo. Srečujemo se v skupini, kjer posebno pozornost namenjamo odnosu do lastne duhovne dimenzije življenja, se pogovarjamo o smislu, pomenu lastnega življenja, pomembnih življenjskih dogodkih in situacijah. Razpravljamo o svojih prepričanjih, vrednotah in njihovih vplivih na medosebne odnose doma in pri delu s pacienti, svojci. Učimo in prakticiramo tudi različne duhovne prakse (kot je meditacija) za doseganje dobrega duhovnega

počutja. Po poletnem oddihu bomo v jesenskih mesecih nadaljevali z delom v skupini za duhovno rast. Prepričani smo, da z razvijanjem duhovne dimenzije in duhovnim dobrim počutjem pri medicinskih sestrah prispevamo k učinkovitejšemu prepoznavanju, razumevanju in zagotavljanju duhovnih potreb pacientov, svojcev in širše skupnosti.

Literatura:

Chan, M. F., 2010. *Factors affecting nursing staff in practising spiritual care.* *Journal of Clinical Nursing*, 19(15–16), pp. 2128–2136.

Chiang, Y.-C., et al., 2016. *The impact of nurses' spiritual health on their attitudes toward spiritual care, professional commitment, and caring.* *Nursing Outlook*, 64(3), pp. 215–224.

de Jager Meezenbroek, E., et al., 2012. *Measuring Spirituality as a Universal Human Experience: Development of the Spiritual Attitude and Involvement List (SAIL).* *Journal of Psychosocial Oncology*, 30(2), pp.141–167.

Labrague, L. J., et al., 2016. *Filipino Nurses Spirituality and Provision of Spiritual Nursing Care.* *Clinical Nursing Research*, 25(6), pp. 607–625.

McSherry, W., & Jamieson, S., 2011. *An online survey of nurses' perceptions of spirituality and spiritual care.* *Journal of Clinical Nursing*, 20, pp.1757–1767.

Ross, L., et al., 2018. *Nursing and midwifery students' perceptions of spirituality, spiritual care, and spiritual care competency: A prospective, longitudinal, correlational European study.* *Nurse Education Today*, 67(May), pp. 64–71.

Tiew, L. H., & Drury, V., 2012. *Singapore Nursing Students' Perceptions and Attitudes About Spirituality and Spiritual Care in Practice A Qualitative Study.* *Journal of Holistic Nursing*, 30(3), pp. 160–169.

van Leeuwen, R., & Schep-Akkerman, A., 2015. *Nurses' Perceptions of Spirituality and Spiritual Care in Different Health Care Settings in the Netherlands.* *Religions*, 6(4), pp. 1346–1357.

Vincensi, B. B., & Burkhart, L., 2016. *Development and Psychometric Testing of Two Tools to Assess Nurse Practitioners' Provision of Spiritual Care.* *Journal of Holistic Nursing*, 34(2), pp.112–122.

Obvestilo

Spoštovani,
naslednja številka *Utripa* izide v
začetku novembra 2019.

Prispevke sprejemamo do 20. oktobra.

Uredništvo

vabi

NA ORGANIZIRANO AEROBNO VADBO,

ki bo potekala enkrat tedensko, ob petkih ob 17.30 v športnem društvu PYA center (Prušnikova ulica, Maribor),

kjer bomo imeli na voljo sodobno opremljeno telovadnico in potrebne športne rekvizite. Vadba bo trajala 1 uro in bo prilagojena ter primerna tudi za začetnike.

Stres, vsakdanje skrbi, službene obveznosti, naporni urniki, duševne težave, ki lahko vodijo v duševne bolezni, nezadovoljstvo, slaba volja ..., vsi ti dejavniki negativno vplivajo na naše življenje tako na fiziološkem, psihološkem in socialnem področju, predvsem pa na naše največje bogastvo, zdravje.

Zato naredimo nekaj zase in poskrbimo, da nam bo telo hvaležno. Telesna vadba nagrajuje in pozitivno vpliva na naše telo in počutje. Ob telesni vadbi se lahko družimo s prijatelji in obenem utrjujemo psihično počutje. Asociacije ob besedi gibanje so raznolikost, stalen potek, pretok, napredek, aktivnost ... In gibanje resnično povzroči vse omenjene procese. Zakaj se torej ne bi odločili za telesno vadbo? Ne pozabite, zdravi ljudje so v življenju srečnejši in živijo dlje. Ni pomembno, kdaj si vzamete čas za gibanje, pomembno je le, da si ga vzamete ter ob izbrani vadbi uživajte.

Oblikujemo skupino članic in članov društva, ki jo bo vodila Sabina Finžgar, inštruktorica skupinskih vadb, po poklicu diplomirana medicinska sestra.

»Moja edina želja je, da vadeči na mojih urah pozabijo na vse, se sprostijo, uživajo, varno izvedejo vadbo do konca in uro zapustijo utrujeni, nasmejani, polni energije in z željo po nadaljevanju.

Obvezna oprema na mojih treningih je nasmeh, s pomočjo katerega je vse lažje.«

Center, v katerem bo potekala vadba, je lahko dostopen, z dovolj parkirnimi mesti. Več o centru lahko izveste na www.pya.si.

Za vadbo potrebujete le športna oblačila, čiste športne copate, brisačo, vodo in veliko dobre volje. Za vse drugo poskrbi inštruktorica.

Cena vadbe je 20 evrov na osebo na mesec, ob obisku najmanj 10 oseb.

Prijava in dodatne informacije: sabina.finzgar@gmail.com

Septembrsko srečanje smo upokojene članice DMSBZT MB posvetile letošnji dobitnici priznanja za življenjsko delo Marjeti Kokoš

Milena Frankič

Oživljanje male tržnice v Mariboru
(Fotografija: osebni arhiv Dubravke Sancin)

Biti prejemnica priznanja Angele Boškin za življenjsko delo, kot je naša Marjeta Kokoš, je zagotovo velik ponos, ne le zanjo kot posameznico, ampak ponos za prav vse, ki jo obkrožamo. V mariborskem društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov smo počaščeni, da je bila letošnja dobitnica priznanja za življenjsko delo prav naša članica, zato smo temu primerno obeležili dogodek že na slovesnosti ob obeh mednarodnih dnevih – mednarodnem dnevu medicinskih sester in mednarodnem dnevu babic. Zaradi številnih dejavnosti med letom smo prireditev za dobitnico tega pomembnega priznanja načrtovali v mesecu septembru.

Kot zmeraj in tokrat še posebej smo se srečanja udeležile v velikem številu, saj je za tako pomemben dogodek bila motivacija še večja. In kako ne bi bila, saj je bila Marjeta Kokoš naša učiteljica, mentorica, direktorica in še veliko več ...

Članice aktiva upokojenih medicinskih sester smo ji pripravile kratek program. V društveni knjižnici imamo dve zbirki pesmi avtorice Helene Ravnič, medicinske sestre, ki je ob svojem poklicnem delu tudi pisala pesmi. Marjeti Kokoš in prisotnim članicam sem prebrala dve pesmi, in sicer: »*Mladim kolegicam*« in pesem z naslovom »*Sreča*«. V prvi pesmi avtorica opisuje lik medicinske sestre in njeno poslanstvo, v drugi pa govori o tem, kaj pomeni biti srečen.

V nadaljevanju nam je kolegica Dubravka Sancin predstavila projekt »*Spoznajmo dobro prakso: oživljanje male tržnice na Dominkuševi ulici v Mariboru*« in s tem želela poudariti, da tudi v tretjem življenjskem obdobju lahko delaš na različnih strokovnih področjih. Povedala je, da je pilotna študija potekala v letih 2018 in 2019 in v tem času so dokaj hitro

zaznali, da so bili zelo aktivni bližnji prebivalci mestne četrti Ivan Cankar, Osnovna šola Franca Rozmana - Staneta, Vrtec Borisa Pečeta ter branjevke in branjevci male tržnice. Lokalna pobuda je v letu 2019 obogatila vsebine delovanja na treh zelo dobro obiskanih spomladanskih srečanjih. Prireditve pod pokroviteljstvom Snage in mestne knjižnice Maribor so se vrstile na platoju pred malo tržnico – otvoritev trgovinice brez embalaže Zelena japka, ki se je pokazala kot pomembna pridobitev male tržnice. Na prireditvah so se jim pridružile tudi gibalno ovirane osebe, zadovoljne, da se stvari premikajo na bolje.

Zaradi omejenih virov pa se prostovoljno delo v določenem trenutku vedno zaključi. Vendar se prireditve odvijajo naprej, kar je zelo spodbudno za izboljšanje kakovosti življenja občanov. Prireditve bodo v prihodnosti povezale mlajšo priseljeno generacijo s starejšo populacijo. Za medgeneracijsko sodelovanje ni treba velikih besed. Dubravka je zaključila z besedami, da mala tržnica ob njihovih prizadevanjih ni več prezrti prostor Maribora!

Po uradnem delu srečanja se je nadaljevalo druženje v sproščenem vzdušju. Bogato obložena miza z dobrotami, ki jih

Skupaj s prejemnico priznanja Angele Boškin za življenjsko delo Marjeta Kokoš (Fotografija: arhiv društva)

je pripravila Marjeta Kokoš, nas je vabila k užitek, vzdušje je bilo odlično in na obrazu Marjete Kokoš je bil poseben sij. Namenile smo ji veliko lepih besed, obujale smo spomine na skupaj preživete dni bodisi kot učenke v šolskih klopih bodisi na delovnem mestu ali kje drugje.

Danes lahko rečemo, da je Marjeta Kokoš človek, ki nikoli ne miruje – niti telesno niti umsko. Še vedno je ves čas v lovu za novimi idejami, izboljšavami in realizacijo tistega, kar si zada.

V času druženja smo se še posebej spomnile tudi na Majdo Šlajmer Japelj in Silvo Vuga, prav tako prejemnici priznanja Angele Boškin za življenjsko delo. Vsa tri priznanja treh naših članic so za DMSBZT Maribor velik ponos, spodbuda za nadaljnje delo in nadaljnji razvoj stroke zdravstvene in babiške nege.

Ustvarjalna zdravstvena nega – KOŽA

Patricija Valentina Kobilšek, mag. Janja Jakša

Slike obrazov na šolski steni (Fotografija: Janja Jakša)

Na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana je v šolskem letu 2018/19 potekal projekt Ustvarjalna zdravstvena nega na temo KOŽA. Namen projekta je nadgradnja in poglobitev znanja o koži. Delo je potekalo v obliki medpredmetnega sodelovanja med strokovnimi moduli in splošnoizobraževalnimi predmeti.

Uporabljena je sodobna oblika dela, ki omogoča zabavno in sodelovalno učenje ter v ospredje postavlja dejavno vlogo dijaka. Vse to vpliva na oblikovanje pozitivne samopodobe dijaka in razvijanje njegove ustvarjalnosti. Ob tem so nastali številni ter inovativni izdelki. Dijaki so pod vodstvom mentorjev izdelali kremo za roke, plakate s strokovno vsebino, literarne prispevke, likovna dela, raziskovalne naloge ... Na ta način je bilo podano znanje, ki spodbuja dijaka k

sodelovalnemu učenju, samorefleksiji, razvijanju veščin in ključnih kompetenc. Vse to pa omogoča razvoj dijaka v strokovno usposobljenega ter odgovornega zdravstvenega delavca, s poudarkom na vseživljenjskem učenju in vključevanju v družbo.

Projekt Ustvarjalna zdravstvena nega – KOŽA je bil predstavljen ob mednarodnem dnevu medicinskih sester, katerega častna pokroviteljica je bila Zbornica – Zveza. V dopoldanskem času so potekala strokovna predavanja dijakov, učiteljev in vabljenih strokovnjakov. Dijaki so poslušali predavanja z naslovi **Kako se počutim v svoji koži** (*Anamarija Souidi, Klara Zidar in Katja Debeljak, dijakinje*), **Doživljanje dijakov ob prvem stiku s pacienti** (*Maja Klančič, uni. dipl. psihologinja, Mojca Kotnik, prof. zdrav. vzg., viš. med. ses.*), **Mrzlokožci, kožoglavci, brazgotinci** (*Marjeta Keršič Svetel, prof. zgodovine in dipl. etnologinja*), **Brazgotine** (*Bojana Spasova in Elma Šiljević, dijakinji*), **Koža v pravokotnikih in trikotnikih** (*Urška Mlakar, prof. matematike*), **Koža in tetovaže** (*Nana Ambrož, dipl. m.*

s.), **Uporaba ličil na delovnem mestu** (*Lara Štrukelj in Ana Marija Mandić, absolventki študija kozmetike*), **Vitiligo** (*Sanja Kvas, dijakinja*), **Odprava Madagaskar** (*Matej Cankar, dr. med., Eva Bojc, dr. med. in Jan Šmid, dr. med.*), **Inkontinenčni dermatitis** (*Tadeja Krišelj, univ. org. dela, dipl. m. s., ET*) ter **Nekaj o ženskah, kar še niste vedeli** (*Agata Hren, univ. social. pedagog.*).

Utrinki z razstave
(Fotografiji: Matija Brumen)

Program se je nadaljeval s slavnostno prireditvijo, kjer je mag. Silva Kastelic, ravnateljica Srednje zdravstvene šole Ljubljana pozdravila predsednico Zbornice – Zveze Moniko Ažman, podpredsednico ljubljanskega Društva medicinskih sester Nado Sirnik, druge goste, sodelavce, dijake ter dobitnike državnih priznanj in njihove mentorje. V nagovoru je povedala: »Ob tem, ko letos obeležujemo 100 let delovanja medicinskih sester na Slovenskem in se s pomočjo stroke razgledujemo po začetkih in zgodovini ter spoznavamo delo Angele Boškin, ki je prva šolana medicinska sestra, se mi zastavlja vprašanje, kakšna moč je bila v tej ženski, ki je pred 100 leti odšla v sirotišnice, odšla med bolne, zanemarjene ter uboge ljudi, prepoznala resnične potrebe tedanjega časa in nanje odgovorila s svojim življenjem, z delovanjem v službi človeka in **odprla pot poklicu**, za katerega vas izobražujemo še danes in ki ste ga številne naše spoštovane kolegice izbrale kot svoj prvi poklic.

Ob spoznavanju poklicne poti Angele Boškin lahko razumemo pomen besede poklic kot pustiti se poklicati – PO-KLIC; IZPOLNITI ŽIVLJENJSKO NALOGO in pustiti sledi. To pa je pravzaprav izziv za vsakega izmed nas in hvaležni smo, da ste tudi vi, dragi dijaki, prepoznali klic za delo v službi človeka, za delo v zdravstvu ... in ko vas na šoli pripravljamo na ta plemeniti in tudi zahteven poklic, ustvarjamo okolja, v katerih se lahko celostno razvijate in projekt ustvarjalna zdravstvena nega, v sklopu, ki ste ga letos ustvarjali in ga danes predstavljamo, je obraz naše razvojne usmeritve šole – sad sodelovanja, medpredmetnega povezovanja, ustvarjalnih pristopov in kaže, kot to lahko vedno znova vidimo, da so v vas, dragi mladi, neverjetni potenciali, da ste iskreni iskalci, da dobro razumete pomen poklica v službi človeka, da veste, da je treba odkrivati in iskati svojo vrednost, da je treba najprej vzljubiti sebe – razvijati svojo originalnost oz. kot je napisala dijakinja 3. f v spisu, ki ga lahko preberemo na razstavi:

To bogastvo je zagotovo v sebi odkrila Angela Boškin, to bogastvo lahko odkrije vsak in na šoli si drug drugemu v procesu ustvarjanja pomagamo odkrivati ta bogastva in nekaj tega je vidno danes – šola se je spremenila v atelje – po naših hodnikih pritegnejo našo pozornost slike obrazov – vsak obraz je drugačen in vsak razodeva svojo zgodbo in kako veliko povedo obrazi – dveh obrazov ni enakih tako kot ne dveh prstnih odtisov, kar potrjuje misel dijakinje, da je vsak original, vsak je svoja zgodba in v tem je največja lepota, največje bogastvo.

Da so dijaki z mentorico izpostavili ravno obraz, je zelo sporočilno in tudi povezano s praznikom medicinskih sester, ki s svojim obrazom prinašajo bolnim nasmeh, upanje, tolažbo ... slike obrazov nam odpirajo oči za vse, kar obraz razodeva – nasploh je tako, da umetnost odpira oči in nam pomaga razumeti življenje in nam daje moč, ki jo potrebujemo za opravljanje vsakega poklica – zato si želim, da šola ostane prostor ustvarjanja in praznovati MEDNARODNI DAN MEDICINSKIH SESTER na ustvarjalen način, ki je sad sodelovanja številnih dijakov in učiteljev, je po mojem mnenju najlepše darilo, ki ga podarjamo drug drugemu.

Vsem medicinskim sestram iskrene čestitke ob prazniku in zahvala za vaše delo in za to, da ste za nas vse zgled in da se ob vas lahko naši mladi postavljajo za poklic.

Navzoče sta pozdravili tudi predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman in Ana Strauch Petan iz DMSBZT Ljubljana, ki sta poudarili pomen poklica medicinske sestre, za katerega se izobražujejo sposobni in ustvarjalni mladi ljudje.

V nadaljevanju prireditve so dijaki prikazali bogat kulturni program.

Zahvaljujemo se častni pokroviteljici projekta Zbornici – Zvezi, Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana in drugim, ki so projekt podprli.

»NEKEGA DNE BO DOJELA, DA JE NAJSREČNEJŠA OSEBA NA SVETU, KER IMA NEKAJ, KAR NI NAPRODAJ – JE PA VREDNO VEČ KOT VSE BOGASTVO.«

Ljubiti te

Rad gledam, ko igraš.
V gledališču.
Najinim otrokom.

Moje srce zaživi,
ko ti poješ.
V avtu.
Pod prho.

Moje telo vzdrhti,
ko me ti objameš.
Poljubiš.

Rad te imam, rad.
Povsod
in vedno.

Ampak, ne maram,
ko rišeš, saj vedno rišeš
svojo predstavo sebe.

Ti nisi samo barva.
Niti znamenje na obrazu
niti kristalne solze na njem.

Nisi samo ozki boki.
Niti prekratki nogi,
niti milijon rezov na njih.

Nisi samo odpadajoči lasje.
Niti mozoljčki po čelu,
niti par kilogramov več.

Ne, nisi samo svoja koža
in to, kar je.
Si to, kar si,
in to, kar si
meni.

Podpora,
ko se svet obrača narobe.
Si luč,
ko je povsod tema.
Si dom,
ko sem sam sebi tuj
in povsod duši tujina.

S tabo vse diši.
Vse moje cveti
in leti.
Leti z mano na svojih krilih,
za katera niti ne veš,
da jih imaš.

Ne, nisi samo
svoja koža.
Si cel svet v eni
in ljubim vsak milimeter
tvoje velikosti.

Rad te imam, rad.
Povsod
in vedno ...

Nov študijski program za izpopolnjevanje Mentorstvo v kliničnem okolju na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin

Sedina Kalender Smajlovič, Sanela Pivač

Na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin smo akreditirali nov študijski program za izpopolnjevanje Mentorstvo v kliničnem okolju. Gre za prvi tovrstni študijski program za izpolnjevanje v Republiki Sloveniji, ki bo prispeval k pridobivanju ustrezno usposobljenih strokovnjakov s področja mentorstva v kliničnem okolju. Program omogoča poglobljanje in nadgradnjo že pridobljenih kompetenc in sposobnosti za iskanje novih virov znanja na področju mentorstva študentom zdravstvenih ved.

Mentoriranje predstavlja eno najstarejših oblik prenašanja znanja. V preteklosti je bilo mentorstvo spontano, intuitivno, danes pa mentorstvo predstavlja skrbno načrtovan proces, ki mora biti kakovostno izveden. Splošni cilj programa je usposabljanje udeležencev za skrbno, varno in bolj kakovostno vodenje študentov zdravstvenih ved na kliničnem usposabljanju. Program za izpopolnjevanje bo udeležence opremil s poglobljenim temeljnim strokovnim znanjem in vrsto predmetno specifičnih veščin. Pri pripravi programa so bile upoštevane vsebine, ki so pripravljene v skladu s Smernicami za izobraževanje v zdravstveni negi na študijskem programu prve stopnje Zdravstvena nega (VS) in mednarodnimi standardi, kjer so opredeljeni standardi za področje mentoriranja: Nurse and Midwifery Council, Standards to support learning

and assessment in practice, Standards for mentors, practice teachers and teachers (2010, 2018), Guidance for mentors of nursing students and midwives, Mentor / Sign-off Mentor Guide including Portfolio of evidence, 2008, RCN Guidance for Mentors of Nursing and Midwifery Students, 2017.

Študijski program za izpopolnjevanje bo trajal eno leto, 2 semestra, vsebuje 6 obveznih in 2 izbirna predmeta, 190 ur predavanj, 370 seminarjev in 100 ur kliničnih vaj. Vsebine programa nudijo potrebno in napredno teoretično in praktično znanje za kakovostno delo na področju mentorstva v kliničnem okolju. Program vključuje znanja s področja temeljev pedagogike, andragogike v mentorstvu, na dokazih podprtega mentoriranja, mentorskega procesa in motivacije z medsebojnimi odnosi, etično delovanje na kliničnem usposabljanju, kakovost dokumentacije in ocenjevanje študentskega dela in klinično usposabljanje. Izbirne vsebine temeljijo na nadgradnji znanja na področju ergonomije in delovnega okolja, didaktičnih pristopov v mentorstvu, pristopov v izobraževanju študentov na področju kliničnega usposabljanja, vodenju in organizaciji dela študentov v procesu mentoriranja, reflektivnega vedenja in kritičnega razmišljanja, supervizije v mentorskem procesu in medgeneracijskega sodelovanja. Študij se zaključí s pripravo projektne naloge, ki temelji na reševanju aktualnih problemov na področju mentorstva.

Prvi udeleženci študijskega programa za izpopolnjevanje Mentorstvo v kliničnem okolju se bodo lahko vpisali že v študijskem letu 2019/2020. Program bo za klinične mentorje, ki sodelujejo pri usposabljanju študentov FZAB v študijskem letu 2019/2020 brezplačen. Informativni dan bo potekal 15. oktobra 2019, ob 15.30, Ob železnici 30a, Ljubljana.

Usposabljanje visokošolskih učiteljev in kliničnih mentorjev v Bosni in Hercegovini

Sedina Kalender Smajlović, Sanela Pivač

V okviru druge faze projekta »*Projekat jačanja sestrinstva u BiH*«, ki poteka pod okriljem Fundacije Fami, sva Sedina Kalender Smajlović in Sanela Pivač s Fakultete za zdravstvo Angele Boškin izvedli 10-urno usposabljanje 20 visokošolskih učiteljev in kliničnih mentorjev iz 9 javnih visokošolskih izobraževalnih zavodov BiH. Projekt razvija in izvaja konzorcij, ki ga sestavljajo BiH in mednarodni partnerji: Fundacija Fami, Univerzitetna bolnišnica Ženeva, Inštitut zdravstvene nege na Univerzi v Baslu, podpira pa ga Švicarska agencija za razvoj in sodelovanje.

Dvodnevno usposabljanje je potekalo 26. in 27. 9. 2019 v Banjaluki. Namen usposabljanja je bil razvijanje znanj, veščin in odnosa visokošolskih učiteljev in kliničnih mentorjev skozi različne metode poučevanja. Predstavili sva zakonske osnove in smernice za izobraževanje študentov v procesu kliničnega usposabljanja, vloge in naloge vseh deležnikov za zagotavljanje kakovosti v mentorskem procesu, pomen kritičnega razmišljanja in problemskega učenja pri izobraževanju študentov zdravstvene nege. Poleg teoretičnega znanja so udeleženci pridobili tudi praktične veščine na področju Mind mapping, Payton four step in metod OSCE ter skozi izvajanje vodene razprave (debriefinga).

Utrinki s srečanja (Fotografija: arhiv FZAB)

Srednja zdravstvena šola Celje na 52. MOS

Danica Artnak

MOS – Mednarodni sejem obrti in podjetništva je največja poslovno-sejemska prireditel v Sloveniji in tovrstni sejem v regiji nasploh. Predstavlja odlično priložnost za predstavitev novosti na različnih področjih. Vsako leto privabi več kot 100.000 obiskovalcev. Je sejem ugleda, zaupanja in tradicije.

MOS spremljajo tudi predavanja, prireditve in delavnice s posameznih področij, kjer lahko dobite številne koristne informacije

52. MOS nas je združeval od 10. do 15. septembra 2019. Predstavilo se je približno 1500 razstavljalcev iz 30 držav. Na tej sejmski prireditvi je sodelovala tudi naša šola. K sodelovanju nas je povabil Center za krepitev zdravja iz Celja v sodelovanju z NIJZ iz Celja. Na sejmski prireditvi smo bili prisotni v soboto, 14. septembra, med 8.00 in 19.00. Dan se je začel prebujati v sončno sobotno jutro, ko smo skupaj z dijaki pogumno vstopili v sejmski prostor hale »M«, kjer smo takoj začeli urejati svoj sejmski kotiček. Na sejmski prireditvi smo predstavili program zdravstvene nege in med zdravstvenovzgojnim delom obiskovalcem ponudili brezplačne meritve krvnega sladkorja, krvnega tlaka in utripa. Program zdravstvene nege so pod vodstvom mentoric Danice Artnak in Simone Križanec predstavljale Laura Kostreš, Nina Pačnik, Jasmina Merdanović in Mirela Memišević, vse dijakinje 4. C oddelka. Na letošnji sejmski prireditvi se nam je pridružila Monika Brglez, ki je izvajala meritve s pomočjo Tanita tehtnice. Obiskovalci so tako dobili informacije o svoji telesni teži,

segmentni delež maščob za vsako okončino posebej, delež vode v telesu, raven maščobe v trebušnem predelu, oceno stanja presnove, ITM in drugo. Zanimanje za meritve je bilo precejšnje, saj smo izvedli skoraj 100 meritev.

Jana Bervar pa nam je pripravila zloženske o izobraževanju odraslih udeležencev in pridobivanju različnih vrst nacionalnih poklicnih kvalifikacij, ki smo jih prav tako delili med obiskovalci. Na razstavnem prostoru smo bili skupaj s študentoma medicinske fakultete, ki sta predstavljala program SVIT. Na sejmskem odru sta se nam pridružili tudi dve predstavnici DORE.

Utrip letošnjega MOS je bilo čutiti na vsakem koraku. Z odzivi obiskovalcev na našem sejmskem prostoru smo lahko

zelo zadovoljni. Naši dijaki so izvedli približno 400 meritev. Je pa to eden od dokazov, da ljudje potrebujejo zdravstvenovzgojno delo, radi pristopijo k preventivnim meritvam in z velikim veseljem prebirajo letake z zdravstvenovzgojnimi vsebinami ter prisluhnejo brezplačnemu svetovanju.

Za konec lahko rečemo, da MOS sodi med največje sejme, na katerem se sklene veliko novih poslov, znan je tudi po ugodnih nakupih in zabavnih doživetjih obiskovalcev. Sejem omogoča preizkuse in brezplačna svetovanja vsem, ki pridejo na to vseslovensko sejmsko prireditev. Omogoča nepozabna doživetja za obiskovalce vseh generacij. Je priložnost za pridobivanje informacij in spoznavanje novosti na enem mestu, v našem primeru zdravega načina življenja.

Lahko bi zaključili in si rekli, da smo preživeli čudovit dan na sejmu, odkrili pa smo tudi, kam naslednjič.

Utrinki s prireditve
(Fotografije: osebni arhiv Danice Artnak)

Vabljeni na

INTERDISCIPLINARNO KONFERENCO ZDRAVJE IN DRUŽBA: RAZISKOVANJE ZDRAVJA, BOLEZNI IN ZDRAVLJENJA

24. oktobra 2019, ki bo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Dogodek bo potekal v organizaciji Filozofske fakultete, Zdravstvene in Medicinske fakultete ter Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani.

V dopoldanskem delu bodo predstavljeni prispevki, v katerih bodo raziskovalci/ke predstavili metode, teoretične koncepte ter različne oblike sodelovanja v interdisciplinarnih raziskovalnih skupinah.

Sledila bo okrogla miza, kjer bomo ugotavljali, zakaj je interdisciplinarnost treba bolj podpreti ter kako ji zagotoviti več prostora v znanosti in družbi.

V popoldanskem delu konference bodo predstavljeni interdisciplinarni raziskovalni projekti, v katerih se dejansko prepletajo družboslovne/humanistične vede in medicinske/zdravstvene vede.

Konferenca se bo zaključila z delavnicami, na katerih bodo udeleženci iskali možnosti povezovanja pri raziskovanju treh interdisciplinarnih tematik: nasilje, demenca in jezik v zdravstvu.

Prijave in dodatne informacije:

Konferenca bo potekala v četrtek, 24. oktobra 2019 na Filozofski fakulteti v Ljubljani z začetkom ob 8.30.

Več informacij o programu in udeležbi je na voljo na spletni strani Zdravstvene fakultete UL (<http://www2.zf.uni-lj.si/si/component/content/article/58-center-za-vsezivljensko-ucenje/arhiv-dogodkov/aktualni-dogodki/aktualne-novice/2811-zdravje-in-druzba>).

Program konference je v pridobivanju licenčnih točk pri Zbornici – Zvezi.

Medijski pokrovitelj izobraževanja je Zbornica – Zveza.

Čestitka

Čestitamo **dr. Mojci Dobnik** za
uspešno opravljen doktorat

na Fakulteti za organizacijske vede
Univerze v Mariboru.

Na poklicni poti ji želimo veliko
izzivov.

*Sodelavci in sodelavke
Univerzitetnega kliničnega centra Maribor*

...

*V prejšnji številki sta bila pri Univerzi v
Ljubljani-Zdravstvena fakulteta na straneh
97 in 99 nad vabilom na IZOBRAŽEVANJE
MENTORJEV ŠTUDENTOM
ZDRAVSTVENE FAKULTETE UNIVERZE
V LJUBLJANI in nad vabilom na
3. MEDNARODNO ZNANSTVENO
KONFERENCO HEALTHOONLINE2019
DIGITALNE TEHNOLOGIJE IN
ZDRAVSTVENI EKOSISTEMI objavljena
napačna logotipa.*

Uredništvo se za napako opravičuje.

TOSAMA

Bela štacunca

Kupon ugodnosti
10% popusta na celoten nakup
15% popusta na vse higienske
vložke in tampone

Kupon ugodnosti velja do 31. 12. 2019 ob predložitvi ID kartice Zbornice-Zveze. Popusti se ne seštevajo in ne veljajo na izdelke na naročilnico, ki jo predpiše zdravnik, na izdelke v akciji, darilne bone in izdelke z zaklenjeno ceno.

- **Vir**, Šaranovičeva cesta 35, 1230 Domžale
- **Maribor**, Jezdarska ulica 4, 2000 Maribor
- **Koper**, Pristaniška 19, 6000 Koper
- **Izola**, Ljubljanska ulica 1, 6310 Izola
- **Ljubljana**, BTC - Hala A, Šmartinska 152, 1000 Ljubljana
- **Jesenice**, Center Tuš Jesenice, Cesta železarjev 4b, 4270 Jesenice
- **Idrija**, Drogerija Tuš Idrija, Lapajnetova ulica 33, 5280 Idrija
- **Kranj**, Planet Tuš Kranj, Cesta Jaka Platiše 18, 4000 Kranj
- **Litija**, V stavbi Socialno-varstvenega centra, Ljubljanska cesta 3, 1270 Litija

www.tosama.si

Ko zapiha svež veter, je vse drugače

Jože Lavrinec

Ni še preteklo prav veliko vode, ko smo vsi, ki smo morali, ker smo službeno širili načela zdravega prehranjevanja in vsi, ki so imeli vsaj malo časa, skorajda pljuvali po fitatih. Označeni so bili kot snov rastlinskega izvora, ki moti izkoristek številnih hranil iz naših prebavil. Neuradni promotorji modnih in alternativnih diet so šli celo korak dlje. Fitate so označili kot »anti-hranilo«. S tem poimenovanjem so vsekakor dosegli svoje. Med ljudi so zasejali strah, nekateri so, logično, predvsem omejili uživanje naravnih virov, a so začeli kupovati in uživati razna prehranska dopolnila.

No, zgodbo o fitatih bi lahko začeli tudi drugače. Na primer takole:

Uživanje polnozrnatih živil kot del uravnotežene prehrane ima že dolgo brado. Tako v preteklosti kakor dandanes spodbujamo ljudi, da bi v svojo prehrano vključevali čim več s prehranskimi vlakninami ter z drugimi hranili bogatih živil. Toda če se nekoliko poglobimo v njihovo sestavo, ugotovimo, da so ti žitni izdelki sočasno zelo bogati s fitati. Za fitate pa je že dolgo znano, da zavirajo absorpcijo različnih mineralov. In ravno tako že dolgo poznamo poti in tehnike, kako negativni učinek fitatov izničiti ali vsaj zmanjšati.

Fitati so snov rastlinskega porekla in imajo v rastlinah prav posebno vlogo. Rastlinam služijo kot skladišče fosforja, magnezija, kalcija in kalija. Imajo izredno visok energijski potencial in sočasno s svojimi lastnostmi (antioksidant) ohranjajo zdravje in kaljivost semenja. Zato ni nenavadno, da se kar 80 % vseh fitatov v žitih zadržuje v alevronski ovojnici in kalčku. Endosperm ali škrobno jedro, ki je revno z minerali, fitatov skorajda ne vsebuje. Žita niso edini vir fitatov. Najdemo jih prav v vsem semenju, torej tudi v oreščkih in suhih stročnicah. Količina fitatov v žitnem zrnju oz. v semenju se lahko razlikuje glede na rastne pogoje rastline in stopnjo zrelosti semenja. Vendar je to nekako pričakovano. Manj pričakovana je nenavadna zmeda, ki postane logična šele, ko vse skupaj dobro razmislimo. Namreč neprestano govorimo o fitatih, beremo pa lahko tudi o fitični ali fitinski (starejši izraz) kislini. V osnovi gre za fitično kislino, ki se hitro veže s kalcijem, magnezijem ali kalijem v fitine, ki niso nič drugega kot soli fitične kisline. Ker pa je v semenju tudi fitaza ali encim, ki razceplja fitate v fitično kislino, se fitati po potrebi tudi razcepljajo v fitično kislino in posamezne rudnine. Pač, shranjevanje energijskih rezerv, tistih najbolj temeljnih, ki v pravem trenutku omogočijo prebujenemu kalčku delitev celičnine in razvoj nove rastlinice in sočasno zaščito genetskega materiala pred okvarami.

Sicer pa za semenje tako ali tako vemo, da je v bistvu koncentrat ne le genetskega materiala, temveč tudi vseh potrebnih hranil za rast nove rastline. Človek, ki je tudi v tem primeru svojevrsten plenilec, z uživanjem semenja samo izkorišča naravne danosti. Po zaužitju semenja se najprej zač-

nejo sproščati (prebavljati) osnovne hranilne snovi: ogljikovi hidrati, maščobe in beljakovine. V želodcu in tankem črevesu se s pomočjo zaužite fitaze razcepi od 1/3 do 2/3 fitatov na fitično kislino. Ta seveda ponovno lahko veže posamezne minerale v neizkoriščene mineralne spojine. Tako se v prebavilih lahko nanjo vežejo prehranski cink, železo in kalcij. Čeprav encim fitaza zlahka inaktiviramo z namakanjem, kuhanjem, kaljenjem in vzhajanjem, zgodba nenehnih sprememb ni zaključena, saj fitazo izločajo nekatere črevesne bakterije, ki naseljujejo debelo črevo. Zelo zgodaj smo se naučili, da fitično kislino v njeni ponovni vezavi na minerale zlahka prehitimo z raznimi organskimi kislinami (npr. očetno iz kisa ali citrsko iz sadja), s C vitaminom, z beljakovinami ter z beta karoteni. Ker se je želelo preprečiti proces vezave mineralov, so svetovanja prehrane v preventivi anemij in osteoporoze v nekakšni odvisnosti od svetovalnega sloga. In tako postaja včasih znanstveni leksikon drugič spet mali obrednik. Potrebno? Vsekakor nepotrebno, a v slogu nekdanjega znanja in na osebnostih temelječe prakse.

Osnova teh zapletov temelji na zelo stari zgodbi. Leta 1949 je Mellanby objavil rezultate testiranja na malih otrocih. Ugotavljal je, da prehrana z visoko vsebnostjo fitatov verjetno pušča težke posledice na otroškem skeletu, saj mehča kosti in preprečuje normalno vgradnjo kalcija. To so sicer poskušali potrditi z raziskavami na podganah ter prišli do zaključka, da fitati resnično niso nekaj, kar bi spadalo v prehrano sodobnega človeka.

Leta so sicer minevala, vendar zelo dolgo ni bilo opaziti nekkih pametnih premikov. Danes se nam mogoče zdi smešen podatek, da je sočasno z ugotavljanjem škodljivosti fitatov na drugem koncu sveta nastajala hipoteza o prehranskih vlakninah. Denis Burkitt, ki je po zaključku 2. svetovne vojne preživel še 24 let v Ugandi, se je čudil odsotnosti srčno-žilnih obolenj in divertiklov debelega črevesa pri domačinih. Dolgotrajne raziskave so mu ponudile prve povezave. Standardna prehrana v Ugandi je vsebovala izredno veliko takrat še poimenovanega balasta (danes: prehranskih vlaknin), v nasprotju z zelo nizko vsebnostjo balasta v prehrani povprečnega Evropejca in Američana. Balast oz. prehranske vlaknine so kmalu postale skoraj čudežna sestavina, ki preprečuje številna obolenja. Trditve so bile malce nerodne in

Tehnike za zmanjševanje vsebnosti fitatov pa so odveč, ostajajo le v toliko, kolikor pač zahteva normalen kulinarčni postopek. Surovega fižola na primer ne moremo in ne smemo uživati.

nekako v neskladju s trditvami, da je treba fitate in fitično kislino čim bolj omejiti. Vsi izračuni so namreč kazali, da skupaj s povečevanjem vnosa prehranskih vlaknin raste tudi vnos fitatov in obratno, skupaj z omejevanjem fitatov, omejujemo tudi vnos prehranskih vlaknin. A le kdo bi si s tem belil glavo?

Potem pa je okoli leta 1985 zapihal nov veter, če ni bil že kar orkan, ter znova premešal vse glavne igralce. Tega leta sta namreč Graf in Eaton objavila tezo, da je v preventivi rakastih obolenj prehransko bolj pomembna prisotnost »inozitol heksakisfosfata« kakor prisotnost prehranskih vlaknin. Inozitol heksakisfosfat ali kratko »IP6« je bil prepoznan kot močen zaviralec prostih radikalov. In se je uveljavil še en izraz za popolnoma identično kemično snov. IP6 niso prav nič drugega kakor fitati!

Kasnejše raziskave so pomen fitatov, pardon IP6, samo še utrdile. Tako je bil IP6 leta 2012 prepoznan celo kot uspešen zaviralec širjenja rakastih celic (Kaprol, et al, 2012) tako pri raku dojke kakor raku prostate. In nato še presenečenje: raziskave so potrdile, da dodajanje IP6 samo še izboljša učinek kemoterapije ter sočasno zmanjša pojavnost stranskih učinkov.

Seveda se zdaj presenečenja samo še vrstijo. Ne le preventiva in terapija rakastih obolenj, IP6 lahko povežemo še s preventivo srčno-žilnih obolenj in sladkorne bolezni tipa 2. Opazno je tudi upočasnjeno nastajanje ledvičnih kamnov.

Kaj pa sodobne raziskave vpliva fitatov, pardon IP6, na osteoporozo? Sodobna, na dokazih temelječa znanost nam sporoča, da imajo prehranski fitati zaščitni učinek, saj podobno kakor nekatera sodobna zdravila (denimo: fosamaks), kljub nekoliko manjši absorpciji prehranskega kalcija, krepijo kostno maso (del Mar Arriero, et al., 2012).

Strašenje z negativnimi vplivi fitatov, fitične kisline ali karkoli že hočemo poimenovati molekule IP6, je ob malce resnejšem pišu brezkompromisno padlo v blato. Že to, da so vsa negativna mnenja temeljila na dobesedno anekdotično minimalističnih raziskavah z največ dvema mogoče tremi preizkušanci, bi moral biti opozorilni signal. Inozitol obljublja veliko! Je povsem naravna sestavina vsakdanjih živil in je že zato prav, da ta živila v čim večji meri vključujemo v redno prehrano. Pa saj to ni nič novega: polnozrnata živila, suhe stročnice, oreščki, semena so že tako ali tako pomemben

del zdrave, uravnotežene prehrane. Tehnike za zmanjševanje vsebnosti fitatov pa so odveč, ostajajo le v toliko, kolikor pač zahteva normalen kulinarični postopek. Surovega fižola na primer ne moremo in ne smemo uživati.

Kar pa se same učinkovine tiče: potrebnih bo še veliko raziskav, ki bodo določile vlogo intracelularne biokemične poti ter opisale tako normalno kakor patološko presnovno pot inozitola v vseh delih našega telesa. Ampak obljube so pa lepe že zdaj, mar ne?

Literatura:

- Graf, E. & Eaton, J. W., 1985. *Dietary suppression of colonic cancer fiber or phytate?* *Cancer*; 56(4):717 – 718.
- Kapral, M., Wawrzczyk, J., Jurzak, M., Hollek, A. & Węglarz, L. 2012. *The effect of inositol hexaphosphate on the expression of selected metalloproteinases and their tissue inhibitors in IL-1β-stimulated colon cancer cells.* *International Journal of Colorectal Disease*. 27(11), pp. 1419 – 1428.
- Mellanby, E., 1949. *The rickets-producing and anti-calcifying action of phytate.* *Journal of Physiology*. 109(3 - 4), pp. 488 – 533.
- del Mar Arriero, M., Ramis, J. M., Perelló, J. & Monjo, M., 2012. *Inositol hexakisphosphate inhibits osteoclastogenesis on RAW 264.7 Cells and human primary osteoclasts.* *PLoS ONE*. 7(8):e43187.

NAGRADNA KRIŽANKA TOSAMA d. o. o.

Nagrajenke nagradne križanke Tosama d. o. o. avgustovske in septembrske številke Utrija so:

*Veronika Hohler, 2317 Oplotnica
Aleksandra Horvat, 2391 Prevalje
Marijana Grah, 9251 Tišina
Ema Jenko, 1234 Mengeš
Lena Lajovic, 4000 Kranj*

Geslo oz. pravilna rešitev nagradne križanke se glasi:

ZDRAVLJENJE Z MEDOM

Nagrade bomo izžrebanim poslali po pošti.

NAGRADNA KRIŽANKA

										UTRIP	ZAČIMBNA RASTLINA, BOSILJEK	NEM. RE-FORMATOR LUTHROV PRISTAŠ	NEMŠKI FILMSKI IGRALEC (ERIK)	VRED-NOSTNI PAPIR	PULJSKA ZNAME-NITOST	TEŽKA KOVINA RDEČE BARVE
										OPIČJI KRUHO-VEC					9	
										DRŽAVICA V PIRE-NEJH						
										ČEŠKO MOŠKO IME	8					
										IZIDOR REJC			ČEBELAM PODOBNE ŽUŽELKE	NIKALNICA KOMIK VODO-PIVEC		
										GORA NAD TREBI-NJEM V HERCE-GOVINI						
										SREDIŠČE ROMUN. MOLDA-VIJE				13	PASJE ZELJE	REDOV-NICA
										ZLAHTNI PLIN V ŽAROMETU SL. IGRA-LEC (ALI)						15
AVTOR: KODOR MEŠA ČRKE	IDILIČNO ODRSKO GLASBENO DELO	KONČNA REŠITEV	STAR IZRAZ ZA VRATA	SKUPINA ALI SISTEM LEČ	ZBRANJE PODATKOV MED LJUDMI	10X10	GLAVNI VEZNIK	HR. OTOK IT. SKLA-DATELJ (ANTONIO)				RUDAR. NASELJE V VZHOD-NEM POSAVJU	KRAVJA IZJAVA MESTO V ČRNI GORI			
MAJHNA IN URNA ZVER IZ DRUŽINE KUN												PENICILIN V OBLIKI SIRUPA NIZOZ. MESTO				
PRVA PRED-BOŽIČNA NEDELJA			2													10
NOGOMET. TRENER KATANEC	1						STRANSKA DOLINA TRENTE			16				ZELO BLEDO RDEČE VINO	AFRIŠKI VOJAKI V KOLO-NIJAH	
OSTANKI OSNOVE PRI TKANJU						DREVO-RED	DRENOVA PALICA SREDIŠČE HME LJAR-STVA				6					
OSNOVNA ŠOLA			NAD-STROPJE DROBEN IN MAJHEN STARČEK	3			4		NAŠ ŠPORTNI PADALEC (BRANKO)	SAŠA VEGRI			LOJZE SLAK NEKD. KEN. ATLET (MIKE)			
VEČNO MESTO				ZVOČNI ZNAK ZA PREPLAH POLJSKA REKA						SUROVINA ZA CIGARE RT NA VZHODU ŠPANJE						11
GRŠKA SVETA GORA					DRSALKA ZAYAK NACE SIMONČIČ								BRITAN. PEVKA (RITA) NEON			
POČIVANJE V IZTEG-NJENEM POLOŽAJU				7			NEKDANJI MONAŠKI KNEZ				5					
FRANČ. GRAD V DEPART-MAJU GERS		14					ITAL. KOLESAR (GIANLUCA)				12					

OZNAČE-NE ČRKE RAZPORE-DITE V LIK	1	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15	16

Jasmin sport vlažni robčki za obraz in telo

Tosama predstavlja robčke, ki bodo postali vaši nepogrešljivi spremljevalci pri vseh aktivnostih. Pri športu, v naravi, na poti ali doma bodo kožo vašega obraza in telesa osvežili, očistili in negovali. Vsebujejo ognjič in pantenol, zato delujejo protivnetno, kožo pomirjajo in vlažijo. So brez alkohola in biorazgradljivi. Jasmin sport za aktivne.

Pravilne rešitve - geslo nagradne križanke nam posredujte do 20. oktobra na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana ali po e-pošti na naslov clanarina@zbornica-zveza.si in izžrebali bomo 5 nagrajencev. Med pravnimi rešitvami bomo izžrebali 5 nagrad, ki jih prispeva Tosama d. o. o. Vrednost dveh prvih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 30,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost dveh drugih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 20,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost tretje nagrade pa predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 10,00 evrov.

Organizator

DRUŠTVO
MEDICINSKIH
SESTER, BABIČIN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV
MARIBOR

UKC
MARIBOR

DMSBZT Maribor v sodelovanju z UKC Maribor

TEMA SREČANJA

KOMPETEČNI CENTER:
Aktivnost DIHANJE
ZDRAVSTVENA NEGA PACIENTA S
KISIKOVO TERAPIJO: učna delavnica

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 14. november 2019, od 16.00 do 20.00, v prostorih
društva, Ulica heroja Jevtiča 5, (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Strokovno izpopolnjevanje je namenjeno zaposlenim v
zdravstveni in babiški negi ter oskrbi.

Program je v celoti objavljen na spletni strani Zbornice -
Zveze: www.zbornica-zveza.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški kotizacije poravnani
iz članarine. Kotizacija znaša 60 EUR z vključenim
DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice
- Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so
upravičeni do 50 % popusta. Kotizacija se poravna po
izstavljenem računu.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi
in je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj pri
Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni
strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si,
pod: E - prijavnica.

Organizator

DRUŠTVO
MEDICINSKIH
SESTER, BABIČIN
ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV
MARIBOR

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

(PRE)ŽIVETI V ODNOSIH

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 17. oktobra 2019, od 16.00 do 19.00, v prostorih
društva, Ulica heroja Jevtiča 5, (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Strokovno izpopolnjevanje je namenjeno zaposlenim v
zdravstveni in babiški negi ter oskrbi.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški kotizacije poravnani
iz članarine. Kotizacija znaša 50 EUR z vključenim
DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice
- Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so
upravičeni do 50 % popusta. Kotizacija se poravna po
izstavljenem računu.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški
negi in je vpisan v register strokovnih izpopolnjevanj pri
Zbornici - Zvezi pod številko 2019 - 0002 - 0002.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na
spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si,
pod: E - prijavnica.

Organizator

Sekcija MS in babic v sodelovanju z
Združenjem za perinatalno medicino
Slovenije

TEMA SREČANJA

CTG INTERAKTIVNE
DELAVNICE (enodnevne)

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

18. ali 19. oktobra 2019,
predavalnica Ginekološke klinike UKC
Ljubljana, Šljamerjeva 3, Ljubljana.
Registracija bo potekala
od 8.00 do 8:50.

Program izobraževanja

Program bo v celoti objavljen na
spletni strani Zbornice - Zveze.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija za vse udeležence znaša 95€. V ceno je všteta izvedba izobraževanja, prehrana in učbenik. Kotizacijo nakažite na transakcijski račun Zbornice - Zveze 02015- 0258761480, sklic na št. 00 0207- 22032019. Račun za delovne organizacije lahko izstavimo po zaključku izobraževanja.

Licenčne in pedagoške točke

Program je vpisan v register strokovnih izobraževanj pri Zbornici - Zvezi in Zdravniški zbornici Slovenije za pridobitev licenčnih točk. Nujna je e - prijava preko spletne strani Zbornice - Zveze.

Dodatne informacije in prijava

Gordana Njenjić,
gordana.njenjic@hotmail.com

Organizator

Bolnišnica za ginekologijo in
porodništvo Kranj

TEMA SREČANJA

2. IZOBRAŽEVALNI
DAN BOLNIŠNICE ZA
GINEKOLOGIJO IN
PORODNIŠTVO KRANJ

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 25. oktobra 2019, Zavarovalnica
Triglav, Bleiweisova 20, Kranj.
Registracija udeležencev bo potekala
od 8.15 do 9. ure.

Program izobraževanja

Izobraževalni dan je namenjen
medicinskim sestram, bobicam ter
zdravnikom, ki delujejo na področju
ginekologije in porodništva.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 60 EUR in jo nakažite
na transakcijski račun BGP Kranj
01100-6030277409, sklic na številko
25102019. Na podlagi popolne prijave
vam bomo izstavili račun.
Število udeležencev: 120

Licenčne in pedagoške točke

Program je v postopku vpisa v register
izobraževanj ter pridobivanja licenčnih
ter pedagoških točk pri Zbornici - Zvezi.
Izobraževanje je prijavljeno tudi na
Zdravniški zbornici.

Dodatne informacije in prijava

Prijava je možna na elektronski naslov
izobrazevanje@bpg-kranj.si. Pri
prijavi navedite ime in priimek, naslov
bivališča, št. čl. izk. ter navedite kdo
je plačnik kotizacije (naziv, naslov,
zavezanec za DDV). Na podlagi
popolne prijave bomo izstavili račun.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

KAKOVOST IN VARNOST V
ZDRAVSTVU: OBVEZNE IN
PRIPOROČENE VSEBINE

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 25. oktober 2019 ob 8.00 uri v
prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča
5 (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Program je v celoti objavljen na spletni
strani Zbornice - Zveze:
www.zbornica-zveza.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 120 EUR z vključenim
DDV za posameznega udeleženca. Člani
Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane
članske obveznosti, so upravičeni
do 50% popusta (plačajo 60 EUR z
vključenim DDV), razliko do polne cene
pa društvo krije iz lastnih sredstev
oziroma iz naslova plačanih članarin.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim
v zdravstveni in babiški negi ter je
usklajen z obveznimi vsebinami,
ki jih mora vsebovati strokovno
izpopolnjevanje za izpolnjen
pogoj obveznih vsebin s področja
»Kakovost in varnost v zdravstvu« v
licenčnem obdobju.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje
potekajo na spletni strani Zbornice
- Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod:
E - prijavnica.

Organizator

Univerzitetni rehabilitacijski inštitut - SOČA

TEMA SREČANJA

TEČAJ SPECIALNIH ZNANJ S PODROČJA ZDRAVSTVENE NEGE NEUROLOŠKEGA PACIENTA

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

6. - 18. november ter 21. in 28. november 2019, URI - SOČA, Linhartova 51, 1000 Ljubljana, pedagoški kabinet 1 v kleti Vijolice. Pričetek ob 8.00 uri, registracija ob 7.45 uri.

Program izobraževanja

Program izobraževanja je na spletni strani inštituta na povezavi <https://dogodki.uri-soca.si/sl/Dogodki/>. Ob uspešnem zaključku izobraževanja udeleženci prejmejo potrdilo o pridobljenem specialnem znanju, ki ga izda Zbornica - Zveza.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

530 EUR z DDV. Račun bomo poslali po pošti v 8 dneh po končanem izobraževanju. Število udeležencev je omejeno na 16 oseb.

Licenčne in pedagoške točke

V postopku pridobitve licenčnih točk pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave zbiramo izključno preko spletnega obrazca na povezavi: <https://dogodki.uri-soca.si/sl/Dogodki/>. Informacije: URI - SOČA, Tajništvo zdravstvenih programov, Linhartova 51, 1000 Ljubljana, tel.: 01/4758 243, E-mail: dogodki@ir-rs.si, ali Ksenija Karan, E-mail: [ksenija.karan@ir-rs.si](mailto:kсенija.karan@ir-rs.si)

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji

TEMA SREČANJA

Učna delavnica: STANDARDNI POSEGLI, VEZANI NA V CELOTI IMPLEMENTIRANI OSREDNJI VENSKI KATETER S PODKOŽNIM PREKATOM - vensko valvulo in centralnim perifernim venskim katetrom

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 7. november 2019, predavalnica Zbornice - Zveze, Ob železnici 30 A, Ljubljana, od 15:00 do 19:00. ure. Registracija udeležencev bo potekala od 14:30 do 15:00.

Program izobraževanja

Učna delavnica je namenjena medicinskim sestram in zdravstvenim tehnikom, ki se pri svojem delu srečujejo z bolniki, ki imajo vstavljen centralni venski kateter s podkožnim prekatom - vensko valvulo ali periferni centralni venski kateter. Delavnica je sestavljena iz teoretičnih in praktičnih vsebin.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z DDV znaša 120 €, članom Zveze - Zbornice, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50% popust in znaša 60,00 € Kotizacijo nakažite na TRR: ZZBNS SMSZTO št.: 0201 5025 8761 480, sklic: 00 0214 6052019.

Licenčne in pedagoške točke

Program je v postopku vpisa v register strokovnih izobraževanj in vrednotenja za licenčne točke.

Dodatne informacije in prijava

Prijava preko E- prijavnice na spletnih straneh Zbornice - Zveze. Dodatne informacije: ana.istenic@gmail.com ali mkozuh@gmail.com.

Organizator

DMSBZT Novo mesto in SB Novo mesto

TEMA SREČANJA

40 let zdravljenja z dializo v Splošni bolnišnici Novo mesto

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

7. november 2019; Šolski center Novo mesto, Šegova ul. 112, Novo mesto, ob 15. uri.

Program izobraževanja

Program je objavljen na spletni strani DMSBZT Novo mesto: www.dmszt-nm.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija seminarja znaša 30 €. Članom DMSBZT Novo mesto kotizacijo krije Društvo. Za študente, ki niso člani, kotizacija znaša 5 €. Kotizacijo nakažite na TRR 03155 – 1000014831 pri SKB d. d., ekspozitura Krško (za DMSZT Novo mesto). S seboj prinesite potrdilo o plačilu.

Licenčne in pedagoške točke

Seminar je v postopku pridobivanja licenčnih točk pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijavite se preko spletne prijavnice Zbornice - Zveze ali DMSBZT Novo mesto, ki je dostopna na spletni strani.

Organizator

DMSBZT Ljubljana

TEMA SREČANJA

RAZUMETI SEBE, DA BOLJE SODELUJEMO Z DRUGIMI

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 8. novembra 2019,
DMBZT Ljubljana, Poljanska 14,
Ljubljana.
Pričetek ob 08.00 uri
Registracija udeležencev
med 08.00 do 08.30

Program izobraževanja

Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 25 € z vključenim DDV, za člane DMSBZT Ljubljana se kotizacija krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.

Licenčne in pedagoške točke

Program izobraževanja je ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava poteka preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 29. 10. 2019, oziroma do zasedenosti mest.
Dodatne informacije:
Irma Kiprijanovič (041 754 695) - irma.kiprijanovic@gmail.com

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji

TEMA SREČANJA

SPIROMetriJA IN INHALACIJSKA ZDRAVILA

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 8. novembra 2019, Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor.
Pričetek ob 9.20, registracija udeležencev bo potekala od 9.00 do 09.20.

Program izobraževanja

Program je objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 190 EUR z DDV, za člane Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50% popust (kotizacija znaša 95 EUR z DDV). Kotizacijo nakažite na transakcijski račun Zbornice - Zveze št. 0201 5025 8761 480. Število udeležencev: 50.

Licenčne in pedagoške točke

Program je v postopku vrednotenja z licenčnimi točkami pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijave potekajo preko prijavnice na spletni strani Zbornice - Zveze.
Dodatne informacije so možne po telefonu 040/558-820 ali e-pošti: marusy.ahacic@gmail.com.
Ob registraciji potrebujete člansko izkaznico in številko licence.

Organizator

DMSBZT Maribor v sodelovanju s Sekcijo reševalcev v zdravstvu pri Zbornici - Zvezi

TEMA SREČANJA

OBVEZNE VSEBINE: TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA z vključenim AED

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 8. november 2019 ob 8.00 uri v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5 (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Enodnevno strokovno izpopolnjevanje z učnimi delavnicami je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi. Število udeležencev je omejeno na 35.

Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 160 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca.
Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50% popusta (plačajo 80 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjen pogoj obveznih vsebin s področja »TPO« v licenčnem obdobju.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E PRIJAVNICA.

Organizator

DMSBZT Ljubljana

TEMA SREČANJA

KAKOVOST IN VARNOST V ZDRAVSTVU – Obvladovanje z zdravstvom povezanih okužb: modul licenca

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 12. decembra 2019, Onkološki inštitut Ljubljana, predavalnica stavba - C. Začetek ob 10.00 uri
Registracija udeležencev bo potekala od 09.30 do 10.00.

Program izobraževanja

Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 120 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.

Licenčne in pedagoške točke

Program je ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava poteka preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustov-med-sester-lj.si do 5. 12. 2019, oziroma do zasedenosti mest (60).
Dodatne informacije:
Irma Kiprijanović (041 754 695) - irma.kiprijanovic@gmail.com

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v neurologiji

TEMA SREČANJA

POGOSTE IN REDKE NEVROLOŠKE BOLEZNI

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 15. novembra 2019, Terme Dobrna, registracija bo potekala od 9.00 - 10.00 ure.

Program izobraževanja

Program izobraževanja je objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z DDV znaša 190 EUR (članom Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50% popust in znaša 95 EUR). Kotizacijo nakažite na transakcijski račun Zbornice - Zveze št. 02015-0258761480, sklic na št. 00 0230-15052014. Udeležba je omejena na 100 udeležencev.

Licenčne in pedagoške točke

Program je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj in vrednotenja za LT pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava poteka preko e-prijave na spletni strani Zbornice - Zveze.
Dodatne informacije: Maja Medvesček Smrekar, tel. 031 221 799 ali po elektronski pošti: maja.medvescek@kclj.si

Organizator

DMSBZT Ljubljana

TEMA SREČANJA

DUŠEVNO ZDRAVJE – DEPRESIJA

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek 21. novembra 2019 v prostorih DMSBZT Ljubljana

Program izobraževanja

Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Sredstva za kotizacijo članov društvo krije iz naslova plačanih članarin.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi in je v postopku vrednotenja licenčnih in pedagoških točk pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustov-med-sester-lj.si do 15. 11. 2019, oziroma do zasedenosti mest (30). Dodatne informacije:
Irma Kiprijanović (041 754 695) - irma.kiprijanovic@gmail.com

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti

TEMA SREČANJA

**KAKO LAHKO
PREPREČIMO OKUŽBE V
PERIOPERATIVNEM OKOLJU**

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Datum: petek, 22. in sobota, 23. novembra 2019. Kraj in lokacija dogodka: Ptuj, Grand hotel Primus. Pričetek ob 8.50 uri Registracija udeležencev: od 7.30 do 8.50 ure

Program izobraževanja

Program strokovnega izpopolnjevanja bo objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija za dvodnevno udeležbo znaša 320€ z DDV (članom ZZBNS, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50% popust). Kotizacijo nakažite na transakcijski račun 02015-0258761480, sklic 00 0206-22112019, s pripisom Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti.

Licenčne in pedagoške točke

Vloga za pridobitev licenčnih in pedagoških točk za strokovno izpopolnjevanje je bila oddana na Zbornico - Zvezo.

Dodatne informacije in prijava

Elektronske prijave so možne preko spletne strani Zbornice - Zveze: <http://www.zbornica-zveza.si/sl> (e-prijavnica). Vsa dodatna vprašanja posredujte na e naslov: sanja.arn@gmail.com
Dodatne informacije: Tatjana Požarnik: tatjana.pozarnik@gmail.com

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji

TEMA SREČANJA

**Z ZNANJEM, PRAVILNIM
PRISTOPOM IN
KOMUNIKACIJO DO VARNE
ZDRAVSTVENE NEGE
OTROK**

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

22. in 23. november 2019,
Hotel Paka, Velenje

Program izobraževanja

Strokovno srečanje bo podalo strokovne vsebine s področja obravnave prezgodaj rojenih otrok, prepoznave doživljanja otroka v različnih obdobjih, komunikacije ter varnosti pri pripravi in aplikaciji zdravil. Udeleženci bodo imeli možnost pridobiti praktične veščine v učnih delavnicah.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z vštetim DDV znaša 320 € (za člane Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50 % popust in znaša 160 €) Kotizacijo nakažite na transakcijski račun Zbornice - Zveze 02015-0258761480, sklic na številko 00 0209-22112019 ali jo poravnate po izstavljenem računu.

Licenčne in pedagoške točke

Program je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj in vrednotenja za LT pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Elektronske prijave so možne preko spletne strani Zbornice - Zveze: <http://www.zbornica-zveza.si/sl> (e-prijavnica). V kolikor imate težave, nam lahko postavite vprašanje ali se prijavite po e pošti: dobercvet@gmail.com pri Andreji Doberšek.

Organizator

DMSBZT Ljubljana

TEMA SREČANJA

**TEMELJNI POSTOPKI
OŽIVLJANJA Z VKLJUČENIM
AED**

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Ponedeljek, 25. novembra 2019
DMSBZT Ljubljana, Poljanska cesta 14
Začetek ob 08.30 uri
Registracija udeležencev
od 08.00 - 08.30 ure

Program izobraževanja

Program izobraževanja je objavljen na spletni strani: www.zbornica-zveza.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z DDV znaša 160,00€. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti so upravičeni do 50% popusta (plačajo 80,00€ z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi, usklajen je z obveznimi vsebinami in ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici - Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustov-med-sester-lj.si do 10. 11. 2019, oziroma do zasedenosti mest (32). Dodatne informacije: Irma Kiprijanović (041 754 695) - irma.kiprijanovic@gmail.com

Organizator
 Sekcija medicinskih sester v enterostomalni terapiji
TEMA SREČANJA
ZDRAVSTVENA NEGA PACIENTA Z NEFROSTOMO IN IZLOČALNO STOMO – učne delavnice
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Petek, 29. novembra 2019, v prostorih Zbornice - Zveze, Ob železnici 30 a, Ljubljana. Registracija udeležencev bo potekala od 14.00 do 14.30.
Program izobraževanja
14.30 - 14.45 Pozdrav udeležencev in uvod; 14.45 - 18.00 učne delavnice – Zdravstvena nega pacienta z nefrostomo in izločalno stomo; 18.00 Zaključek
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija: 120 EUR z DDV. Člani Zb - Zv, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta (60 EUR z DDV) Kotizacijo poravnate na TR ZBNS-ZDMSBZTS št. 02015-0258761480, sklic na 00 0215 10032015; NLB d. d. pripis - za Sekcijo MS v enterostomalni terapiji.
Licenčne in pedagoške točke
Izobraževanje z učnimi delavnicami je v postopku vpisa v register strokovnih izobraževanj in pridobivanja licenčnih točk pri Zbornici - Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Dodatne informacije: Renata Batas, dipl. m. s., ET, e-mail: renata.batas@gmail.com. Ob prihodu na Zbornico – Zvezo pozvonite pri zapornici pred parkiriščem na zvonec Zbornice - Zveze, da vam odprejo zapornico.

Organizator
 DMSBZT Maribor
TEMA SREČANJA
OBVEZNE VSEBINE: POKLICNA ETIKA IN ZAKONODAJA S PODROČJA ZDRAVSTVA
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Petek, 29. novembra 2019 ob 8.00 uri v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5 (Maribor - Melje).
Program izobraževanja
Program je v celoti objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija znaša 120 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.
Licenčne in pedagoške točke
Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjen pogoj obveznih vsebin s področja »POKLICNA ETIKA IN ZAKONODAJA S PODROČJA ZDRAVSTVA« v licenčnem obdobju.
Dodatne informacije in prijava
Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si , pod: E - prijavnica.

Organizator
 DMSBZT Ljubljana
TEMA SREČANJA
RAZUMETI SEBE, DA BOLJE SODELUJEMO Z DRUGIMI
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Torek, 3. decembra 2019, DMBZT Ljubljana, Poljanska 14. Pričetek ob 08.00 uri Registracija udeležencev od 8.00 do 8.30
Program izobraževanja
Program izobraževanja je objavljen na spletni strani: www.zbornica-zveza.si
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija znaša 25 € z vključenim DDV, za člane DMSBZT Ljubljana se kotizacija krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.
Licenčne in pedagoške točke
Program izobraževanja je ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici - Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijava preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 25. 11. 2019, oziroma do zasedenosti mest. Dodatne informacije: Irma Kiprijanovič (041 754 695) - irma.kiprijanovic@gmail.com

Organizator

DMSBZT Ljubljana
TEMA SREČANJA
OBVEZNA IN PRIPOROČENA VSEBINA: ZAKONODAJA S PODROČJA ZDRAVSTVA: modul licenca
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
<p>Petek, 6. decembra 2019, v predavalnici "Uradnega lista Ljubljana", Dunajska cesta 167, Ljubljana. Pričetek ob 08.00 uri Registracija udeležencev od 7.30 - 8.00 ure</p>
Program izobraževanja
<p>Program izobraževanja je objavljen na spletni strani: www.zbornica-zveza.si</p>
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
<p>Kotizacija za udeležbo na strokovnem izpopolnjevanju znaša 120 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev.</p>
Licenčne in pedagoške točke
<p>Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi. Usklajen je z obveznimi vsebinami in ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici - Zvezi.</p>
Dodatne informacije in prijava
<p>Prijava preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 30. 11. 2019, oziroma do zasedenosti mest (80). Dodatne informacije: Irma Kiprijanovič (041 754 695) - irma.kiprijanovic@gmail.com</p>

Organizator

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Program Svit
TEMA SREČANJA
Strokovno srečanje Programa Svit - SVITOV DAN 2019
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
<p>Sreda, 11. december 2019, Ljubljana Domus Medica, Modra dvorana Pričetek ob 9. uri Registracija udeležencev med 8.30 in 9. uro.</p>
Program izobraževanja
<p>Na letošnjem strokovnem srečanju bomo izpostavili uvedbo sedacije ob kolonoskopiji v Programu Svit in predstavili prve izkušnje. Posebno pozornost bomo namenili motiviranju neodzivnikov v presejalne programe in v okviru delavnic na praktičnih primerih obravnavali različne komunikacijske pristope.</p>
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
<p>Srečanje je namenjeno vsem, vključenim v delovanje Programa Svit, podpornikom programa in širši strokovni javnosti. Udeležba na srečanju je brezplačna.</p>
Licenčne in pedagoške točke
<p>Udeleženci bodo pridobili točke Zdravniške zbornice ter Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije.</p>
Dodatne informacije in prijava
<p>Prijava na elektronskem naslovu https://anketa.nijz.si/a/124481 je mogoča najkasneje do 28. novembra 2019 oziroma do zapolnitve prostih mest. Več informacij na spletni strani Programa Svit: https://www.program-svit.si/zdravstvene-delavce/svitov-dan/</p>

Organizator

DMSBZT Ljubljana
TEMA SREČANJA
TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA Z VKLJUČENIM AED
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
<p>Ponedeljek, 16. decembra 2019 DMSBZT Ljubljana, Poljanska cesta 14 Začetek ob 08.30 uri Registracija udeležencev od 8.00 do 8.30 ure.</p>
Program izobraževanja
<p>Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si</p>
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
<p>Kotizacija z DDV znaša 160,00€. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50% popusta (plačajo 80,00€ z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma naslova plačanih članarin.</p>
Licenčne in pedagoške točke
<p>Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi. Usklajen je z obveznimi vsebinami in ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici - Zvezi.</p>
Dodatne informacije in prijava
<p>Prijava preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustov-med-sester-lj.si do 6. 12. 2019, oziroma do zasedenosti mest (32). Dodatne informacije: Irma Kiprijanovič (041 754 695) - irma.kiprijanovic@gmail.com</p>

Univerza v Novem mestu
University of Novo mesto

Častni pokrovitelj konference
je Zbornica – Zveza

Fakulteta za zdravstvene vede *Faculty of Health Sciences*

VABILO NA 9. ZNANSTVENO KONFERENCO Z MEDNARODNO UDELEŽBO

Celostna obravnava pacienta *Holistic Approach to the Patient*

Novo mesto, 14. 11. 2019

**Informacije in prijava: e-naslov: konferenca@uni-nm.si,
tel. 07 393 00 30, <https://fzv.uni-nm.si/sl/konferenca/>**